ព្រះវិន័យធរ អនុគណ ឯក ញឹម ធម្មិស្សរោ

អធិប្បាយ

មង្គលសូត្រសង្ខេប

* ចម្លងតាមច្បាប់ដើម

ព.ស. ២៥៥៦ - គ.ស. ២០១៣

ព្រះវិន័យធរ អនុគណ ឯក ញឹម ធម្មិស្សរោ

អធិប្បាយ

មង្គលសូត្រសង្ខេប

វត្តធម្មិស្សរារាម

ខេត្តសៀមរាប

ព.ស. ២៥០៩ - គ.ស. ១៩៦៦

ពេញក៏

អធិប្បាយ

មង្គលសូត្រ

សង្ខេប

អធិប្បាយ

មង្គលសូត្រសង្ខេប

ចម្លងតាមច្បាប់ដើមដោយ ៖

ព្រះភិក្ខុ **ធឹង ធីម** (ចន្ទត្ថេរ) និង

ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ **វ៉ាត តិរក្ស**

ផ្សព្វផ្សាយដោយ គេហដ្ឋាន

អតិរក្សមរតកព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ

ក្រុងម៉ុងរអាល - កេបិក - កាណាដា

ព.ស. ២៥៥៦ - គ.ស. ២០១៣

សម្រាប់ចែកជាធម្មទាន

សៀវភៅចាស់ដែលបានចម្លងជាថ្មី ៖

១. ស្មាព្រះហស្តក្រោយបង្អស់នៃសម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី **ជួន ណាត**
២. ធម៌នមស្ការព្រះរតនត្រ័យ ពិស្តារ - សង្ខេប (វ៉ាត ភិរក្ស) ថ្មី
៣. ប្រស្នា គិហិប្រតិបត្តិពិស្តារ (ឈឹម ទូច, សុង ស៊ីវ)
៤. ប្រជុំនានាធម៌សង្វេគ (ជ័យ ម៉ៃ)
៥. អានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន វិបស្សនាបញ្ហាធម្មបរិយាយ (គង់ ឌឹប)
៦. ធម្មនិយាម ៣០ និងកំណាព្យផ្សេង ៗ (ប៊ុត សាវង្ស, ភិក្ខុ សាន សុជា)
៧. ជីវិតកថា (ម៉ិញ សាវ៉ាន) ថ្មី
៨. ធម្មប្រទីប (ប្រជុំកងធម៌ យិន វន់)
៩. រឿង ព្រះភិក្ខុពនេចរ (ឱម ណាគ្រី)
១០. រឿង នគរកាយ (ចាប ពិន)
១១. ច្បាប់គោរពមាតាបិតា (អ៊ូ ចុង)
១២. នត្ថិធម្មាធិប្បាយ (ព្រះបិដកធម្ម អ៊ុម ស៊ុម)
១៣. ត្រៃកូដធម៌ (សុង ស៊ីវ)
១៤. ឱវាទបាតិមោក្ខ (ចាប ពិន)
១៥. កម្រងកំណាព្យ (ហ៊ិម ឆាន់) ថ្មី
១៦. ឧបនីយតិសូត្រ (ព្រះមហាវិរិយបណ្ឌិតោ ប៉ាង ខាត់)
១៧. ធម្មទេ្វស ៤ យ៉ាង (ម៉ិញ សាវ៉ាន) ថ្មី
១៨. ធម៌នមស្ការសម្រាប់យុវវ័យ Khmère – Français (វ៉ាត ភិរក្ស) ថ្មី
១៩. ធម៌នមស្ការសម្រាប់យុវវ័យ Khmère – Anglais (វ៉ាត ភិរក្ស) ថ្មី
២០. លោកនីតិបករណ៍ (ព្រះ អ៊ុក ជា វជិរញ្ញាណាភយវង្ស)

ពាក្យប្រារព្ធ

កាលណាយើងគយគន់ មើលដំណើរប្រព្រឹត្តិទៅនៃការប្រកាន់មាំ ក្នុងជីវិតប្រចាំថ្ងៃរបស់យើងម្នាក់ ៗ ក្នុងមួយថ្ងៃ ៗ ពីព្រលឹមទល់ព្រលប់ យើងនឹងឃើញថា ខ្លួនយើងម្នាក់ ៗ ប្រាថ្នាតែសេចក្តីសុខ, សេចក្តីពេញចិត្ត ពេញថ្លើម, សុភមង្គល . . . គ្រប់ពេលវេលា គ្រប់ពេលដកដង្ហើមចេញ-ចូល ។ ទោះបីគេខំប្រឹងពោលពាក្យថា ៖ អរុណសួស្តី, សាយណ្ហសួស្តី, រាត្រីសួស្តីយ៉ាងណាក៏ដោយ យើងនឹងឃើញថា យើងក៏បានជួបនឹងសេចក្តីពេញចិត្ត - សុភមង្គលខ្លះ, មិនពេញចិត្ត - អពមង្គលខ្លះ ។ល។ យើងចូលចិត្តសុភមង្គល មិនចូលចិត្តអពមង្គល តែយើងមិនដឹងថាត្រូវធ្វើយ៉ាងណា? ព្រោះអ្វី ?. . .

- *ធ្វើបុណ្យ ចៀសបាប*
- *ព្រោះសុខសួស្តីកើតមកអំពីហេតុ គឺបុណ្យ ក្តីទុក្ខកើតមកអំពីហេតុគឺធ្វើបាប ។ ជាមួយគ្នានេះទៀត ក្តីសុខកើតមកពីគំនិតសន្តោស ហើយក្តីទុក្ខកើតពីគំនិតល្មោភ . . .*

ការប្រកាន់មាំថានេះជាមង្គលសួស្តីល្អ-អាក្រក់ ហេតុដើមកើតមកអំពីអាចារ្យបីនាក់គឺ ៖ អាចារ្យទិដ្ឋ, អាចារ្យមុត និងអាចារ្យសុត ដែលប្រកាន់មាំទៅតាមការយល់ឃើញរៀង ៗ ខ្លួនជាមង្គល ។ រឿងនេះកើតជាកោលាហលជជែកគ្នាជ្រួលជ្រើមអស់ ១២ ឆ្នាំ ទាំងមនុស្សលោកនិងទេវលោក ។ សំណួរថា " ***អ្វីជាមង្គល*** *" នេះត្រូវបានពួកទេវតានាំត្រឡប់មកកាន់ស្ថានមនុស្សលោកយើងវិញ គឺមានតែព្រះសមណគោតមបរម*

សាស្តាចារ្យតែមួយគត់ដែលជាប្រទីបនៃសកលសត្វ ក្នុងសកលលោក ដែលអាចដោះស្រាយនូវប្រស្នានេះបាន ...

ចុះសាធុជនពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ ប្រកាន់មាំថាអ្វីជាមង្គលដែរ?

ឆ្មាខ្មៅរត់កាត់មុខ ស៊ិយ អពមង្គល, ធ្វើដំណើរទៅជួបនឹងគេហែខ្មោច ស៊ិយទៀត អាប់រាសី, មិនយកទេបន្ទប់ ឬជាន់ទី ១៣ លេខមិនល្អ, កូននេះមិនអាចទៅបញ្ចុះសពឪពុកវាបានទេពីព្រោះឆុងគ្នា, ខ្ញុំចង់បានផ្កាកឡានលេខបូកទៅឲ្យបាន ៩ គ្រាប់ គឺរកស៊ីបាន ...។ល។

នេះជាតួយ៉ាងមួយ ដែលបញ្ជាក់ឲ្យឃើញច្បាស់នូវផលវិបាកដែលកើតឡើង ដោយមិនបានស្គាល់ព្រះសទ្ធម្ម ។

ក្នុងវេលានេះខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទសូមជូននូវគម្ពីរដីកាមួយច្បាប់ ដែលអាចជួយដល់សាធុជន ពុទ្ធបរិស័ទ អស់លោក-អ្នក ដែលមានសទ្ធាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាហើយចង់បាននូវសិរីមង្គលជាប្រចាំ គឺ **គម្ពីរមង្គលសូត្រ ៣៨ ប្រការ** រៀបរៀងដោយព្រះវិន័យធរ អនុគណ ធម្មិស្សរោ **ឯក ញឹម** នៅក្នុងព.ស. ២៥០៩ - គ.ស. ១៩៦៦ មកម៉្លេះ ។

ស្នាដៃដ៏មានតម្លៃនេះ ត្រូវបានព្រះគ្រូ **ធឹម ធីម** (**ចន្ទត្ថេរ**) ចៅអធិការវត្ត **ធម្មិការាម** នាទីក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា ចម្លងទុកជាច្បាប់ដើម ហើយក៏ជាភ័ព្វជាសំណាងរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទម្តងទៀតដែលបានទទួលនូវស្នាដៃរបស់លោក យកមកចម្លងជាលើកទីពីរដើម្បីនឹងចែកចាយផ្សព្វផ្សាយ ដល់អស់លោក-អ្នកជាសាធុជនពុទ្ធបរិស័ទ ទុកគ្រាន់នឹងអានជួយអប់រំបន្ទំនិស្ស័យ ព្រោះលោកបានពោល

ទុកថា បុគ្គលណាដែលបានប្រព្រឹត្តធ្វើនូវមង្គលទាំងឡាយនេះឲ្យពេញ បរិបូណ៌នៅក្នុងសន្ដានហើយ តែងដល់នូវសិរីសួស្ដីក្នុងទីទាំងពួង ។

នៅពេលនេះសៀវភៅ " **អធិប្បាយ មង្គលសូត្រសង្ខេប** " មានព្រលឹង និងមានជីវិតរស់ឡើងវិញហើយ ។

ព្រះគ្រូជាទីគោរព! ក្នុងនាម " ខ្ញុំព្រះករុណា " ជាក្មេងជំនាន់ក្រោយ សូមលើកហត្ថទាំងទ្វេ លំអោនកាយ វាចា ចិត្តគោរពដល់ព្រះអង្គដែលជាអ្នកប្រាជ្ញ, ជាបណ្ឌិត ដែលជាម្ចាស់សៀវភៅ " **អធិប្បាយ មង្គលសូត្រសង្ខេប** " នេះ សូមព្រះអង្គអនុញ្ញាតដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ដើម្បីសរសេរចម្លង និង រៀបរៀងឡើងវិញនូវសៀវភៅ " **អធិប្បាយ មង្គលសូត្រសង្ខេប** " របស់ព្រះអង្គសាជាថ្មីឡើងវិញ ។

ក្នុងការចម្លងឡើងវិញនេះ ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ បានរៀបរៀងទំព័រជាថ្មី ព្រមទាំងបានកែអក្ខរាវិរុទ្ធខ្លះផង ដោយយោងទៅតាមវចនានុក្រមខ្មែរ (២០០៨) ដែលជាស្នាព្រះហស្តរបស់សម្ដេចព្រះសង្ឃរាជ **ជួន ណាត** ជោតញ្ញាណោ ប៉ុន្តែខ្លឹមសារ និងសំនួនវោហាររបស់លោកអ្នកនិពន្ធនៅរក្សាទុកដូចដើម ។

ខ្ញុំព្រះករុណាសូមថ្លែងអំណរព្រះគុណជាពន្លឺកចំពោះ ៖

- ព្រះភិក្ខុ **ធីខ ធីម** (ចន្ទត្ថេរ)
- ព្រះភិក្ខុ **សុំ ប៊ុនធឿម** (សុវណ្ណត្ថេរោ)

ដែលព្រះអង្គតែងតែយកព្រះទ័យទុកដាក់ ជួយខ្នះខ្នែង ជ្រោមជ្រែង ទាំងកម្លាំងកាយចិត្ត និងជួយពិនិត្យកែសម្រួលឡើងវិញនូវអក្ខរាវិរុទ្ធ

ជាពិសេសវាក្យស័ព្ទភាសាបាលី ដើម្បីការពារនូវសេចក្តីភ្លាំងភ្លាត់ គ្រប់បែបយ៉ាង ។

ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណជាពិសេសដល់ ៖

ឧបាសក **ម៉ិញ សាវ៉ាន** និងឧបាសក **ហ៊ិម ឆាន់** លោកជាគ្រូទ្រឹស្តាចារ្យរបស់ខ្ញុំ ដែលតែងតែផ្តល់នូវគតិយោបល់ល្អ ៗ ចំណាយពេលវេលាដ៏មានតម្លៃពិគ្រោះទាំងខាងផ្លូវលោកនិងផ្លូវធម៌ ថាតើអ្វីដែលធ្វើទៅសមរម្យ និងអ្វីដែលធ្វើទៅមិនសមរម្យ ហើយជួយត្រួតពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់កែសំរួលពាក្យពេចន៍អក្ខរាវិរុទ្ធ ដើម្បីធ្វើឲ្យសៀវភៅនេះបានល្អ និងត្រឹមត្រូវមិនឲ្យឃ្លៀងឃ្លាតពីច្បាប់ដើម ។

ទន្ទឹមនេះដែរ ខ្ញុំព្រះករុណា, ខ្ញុំបាទសូមទានមេត្តាខន្តីអភ័យទោសរាល់កំហុសឆ្គងនូវវាក្យស័ព្ទបាលី -សម្រាយ ដែលកើតឡើងឬភ្លាំងភ្លាត់ដោយប្រការណា សូមទានព្រះករុណាម្ចាស់ព្រម ទាំងលោកអ្នកអានទាំងឡាយមេត្តាអនុគ្រោះហើយជួយជួសជុល កែ បំពេញបែកជូនដល់ខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ផងដើម្បីជាកិច្ចអនុគ្រោះចំពោះព្រះពុទ្ធសាសនាតរៀងទៅ ។

សូមឧទ្ទិសស្នាដៃថ្មីនៃសៀវភៅ " **អធិប្បាយមង្គលសូត្រសង្ខេប** " នេះថ្វាយ ប្រគេន ជូនដល់ ៖

❖ **សម្តេចព្រះសង្ឃរាជ ជួន ណាត ជោតញ្ញាណោ**
ប.អ.ស - អ.ម.វ(១)

❖ **ព្រះវិន័យធរ អនុគណ ធម្មិស្សរោ ឯក ញឹម**

ដែលលោកបានបន្សល់ទុកនៅមរតកអក្សរសាស្ត្រសម្រាប់កូនចៅខ្មែរជំនាន់ក្រោយ ។ សូមព្រះអង្គ ព្រះករុណាទទួលទ្រង់ជ្រាបនូវគោលបំណងល្អរបស់ខ្ញុំព្រះករុណា ហើយអនុមោទនា និងបានសោយសុខតាមសមគួរដល់គតិភពកុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ ។

ដោយអំណាចកុសលចិត្តជ្រះថ្លា ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា បានផ្តល់ជាពលានុភាព ឲ្យយើងខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទស្រុះស្រួលមូលមតិគ្នាបរិច្ចាគបច្ច័យ តាមកម្លាំងសទ្ធា សង្វាតខិតខំរៀបចំចាត់ចែង បោះពុម្ពជាសៀវភៅថ្មីនេះឡើងវិញ ដើម្បីប្រគេន ចែកជូនជាធម្មទាន សូមអំណាចផលានិសង្ស នៃអាមិសទាន និងធម្មទាននេះ ជួយឧបត្ថម្ភដល់ពួកសត្វទាំងឡាយ ក្នុងចតុរិយាជលាលោកទាំងអស់ បានទទួលឥដ្ឋមនុញ្ញផលគ្រប់ៗគ្នា ព្រមទាំងមានប្រាជ្ញាថ្លាគំនិត បដិបត្តិព្រះធម៌បានសម្រេចមគ្គផល ដល់ទីបំផុតទុក្ខកុំបីខានឡើយ ។

សូមអនុមោទនា !!!

ក្រុងម៉ុងរេអាល, ថ្ងៃ ២ ១៣ ១១ ឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព.ស. ២៥៥៦[២]

ត្រូវនឹង ថ្ងៃច័ន្ទ ទី ១២ ខែវិច្ឆិកា គ.ស. ២០១២

អ្នកសរសេរចម្លង

ទ៉ាត តិរក្ស

---

(១) អានថា បណ្ឌិតអក្សរសាស្ត្រ - អភិធជមហារដ្ឋគុរុ (អៈភិធៈជៈ មៈហារ័ត-ឋៈគុរុ)

(២) អានថា ថ្ងៃច័ន្ទ ១៣រោច ខែអស្សុជ ឆ្នាំរោង ចត្វាស័ក ព.ស. ២៥៥៦

អារម្ភកថា

ហេតុដើមដែលនាំឲ្យកើត សៀវភៅអធិប្បាយមង្គលសូត្រសង្ខេបនេះឡើង មកពីឧបាសក **គិម ស៊ុយ** *ឧបាសិកា* **ហ៊ីម** *ជាម្ចាស់ពេជពុម្ពខេមររដ្ឋ នៅភ្នំពេញ, បាននិយាយនឹងខ្ញុំថា ៖ មានមនុស្សច្រើនគ្នាត្រូវការចង់ដឹងពីរឿងមង្គល ៣៨ ប្រការ, ក៏អារាធនាខ្ញុំឲ្យរៀបរៀងធម៌នេះឡើង ដើម្បីឲ្យបានជាប្រយោជន៍ដល់ពួកពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយនោះ ៗ ផង ត្រូវនឹងបំណងខ្ញុំចង់រៀបរៀងធម៌នេះធ្វើជាធម្មទានផងដែរ ទើបខ្ញុំខំឆ្លៀតយកឱកាសខ្លះមករៀបរៀងធម៌នេះឡើង ។*

កាលដែលខ្ញុំនឹងធ្វើនោះ ខ្ញុំបានយកគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនី អដ្ឋកថាមង្គលសូត្រមកតាំងទុកជាគោល ហើយខ្ញុំរៀបរៀងដាក់ឲ្យមានកងធម៌ព្រមទាំងនិទានរឿងខ្លី ៗ ដើម្បីទាញយកបុគ្គលាធិដ្ឋាននេះ មកជាជំនួយធម្មាធិដ្ឋាន, ប៉ុន្តែខ្ញុំមិនបាននិយមយកតាមបែបក្នុងគម្ពីរនោះដោយសព្វគ្រប់ទេ ខ្ញុំស្រង់យកតែត្រង់ណាដែលមានសារប្រយោជន៍ច្រើនដល់អ្នកមើល-អ្នកស្ដាប់ ហើយត្រូវតាមបំណងរបស់ខ្ញុំអ្នករៀបរៀងនោះផង ។

ដោយហេតុនេះ ខ្ញុំសូមអភ័យទោសអំពីសំណាក់នៃលោក - អ្នកជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ កុំឲ្យប្រកាន់ទោសព្រោះខ្ញុំធ្វើកាត់ប្រួតខ្លី ៗ ដើម្បីឲ្យតិចចំនួនសន្លឹកក្រដាសក្នុងសៀវភៅនេះផង ។

នៅទីបំផុតនេះ ខ្ញុំសូមផ្ញើសេចក្តីក្តាំងភ្ញាត់ខុសឆ្គងលើលោក - អ្នកបណ្ឌិត បើឃើញទាស់ខុសត្រង់ណា សូមមេត្តាជួយកែតម្រូវឲ្យខ្ញុំផង, ធម្មតាការងារទាំងពួងរមែងមានខុសព្រោះធ្វើ បើគ្មានធ្វើការអ្វីទេ ក៏គ្មានទាំងខុស គ្មានទាំងត្រូវផងដែរ ។ ប៉ុន្តែខ្ញុំមានសង្ឃឹមថា ៖ ការព្យាយាមរបស់ខ្ញុំនេះ គង់នឹងបានសម្រេចប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើនគ្នាជាមិនខាន ដោយបានមើល បានស្តាប់ បានគិត បានសួរ បានកត់គោលទុក ត្រង់កន្លែងណាមួយ ដែលខ្លួនត្រូវការចង់ចេះចង់ចាំធម៌នោះៗ ពុំលែងឡើយ ។

ព្រះវិន័យធរ អនុគណ

ធម្មិស្សរោ **ឯក ញឹម**

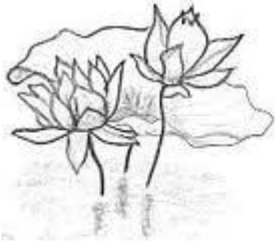

មង្គលប្បវត្តិ

រឿងមង្គលសូត្រនេះ ហេតុដើមកើតមកអំពីអាចារ្យបីនាក់គឺ ៖ អាចារ្យទិដ្ឋប្រកាន់ថា ៖ ឃើញជាមង្គល ១, អាចារ្យសុតប្រកាន់ថា ៖ ឮជាមង្គល ១, អាចារ្យមុតប្រកាន់ថា ៖ លិទ្ធភ្លក្សជាមង្គល ១ ។

លុះអាចារ្យទាំង ៣ នាក់ជជែកគ្នា ចំណែកអាចារ្យទិដ្ឋថា ៖ មង្គលនោះស្រេចនឹងភ្នែកឃើញរូបល្អ ៗ ទើបជាមង្គលប្រសើរ ។

អាចារ្យសុតថា ៖ ភ្នែកតែងឃើញរូបល្អខ្លះអាក្រក់ខ្លះ នឹងយកការឃើញនេះជាមង្គលពុំបានឡើយ ។ ចំណែកខ្ញុំថា ៖ ការឮសម្លេងពីរោះគាប់ចិត្តខ្លួនទើបបានជាមង្គលប្រសើរពិតមែន ។

អាចារ្យមុតថា ៖ ការឮសម្លេងនេះ នឹងយកជាមង្គលក៏ពុំបាន ព្រោះត្រចៀកយើងតែងឮសូរសម្លេងអាក្រក់ខ្លះ ល្អខ្លះ បើឮសុទ្ធតែល្អទៅទើបជាមង្គលមែន, ចំណែកខ្ញុំថា ៖ ស្រេចនឹងអណ្តាតលិទ្ធភ្លក្សត្រូវលើម្ហូបចំណីឆ្ងាញ់ពិសាទើបជាមង្គលប្រសើរ ។

អាចារ្យទិដ្ឋ និងអាចារ្យសុត គេនាំគ្នាថាតបត្រឡប់មកឲ្យអាចារ្យមុតវិញថា ៖ អ្នកឯងថានេះក៏មិនត្រូវទៀត យើងមិនយល់ព្រមតាមពាក្យអ្នកថានោះទេ ព្រោះការលិទ្ធភ្លក្សនេះ ជួនកាលត្រូវលើម្ហូបចំណីឆ្ងាញ់ពិសា ជួនកាលត្រូវលើម្ហូបចំណីមិនឆ្ងាញ់មានរសខារចត់ជូរល្វីងជាដើម នឹងថាការលិទ្ធភ្លក្សដោយអណ្តាតនេះ ជាមង្គលក៏ពុំបានឡើយ ។ ម្ល៉ោះហើយពួកមនុស្សអ្នកស្តាប់ ក៏ចាប់ចូលចិត្តដោយស្រ-

ឡាញ់ផ្សេង ៗ គ្នា អ្នកខ្លះចូលចិត្តជឿតាមពាក្យអាចារ្យទិដ្ឋ, អ្នកខ្លះចូលចិត្តជឿតាមពាក្យអាចារ្យសុត, អ្នកខ្លះក៏ចូលចិត្តជឿតាមពាក្យអាចារ្យមុត មនុស្សនោះក៏បែកគ្នាជាបីពួក មិនបែកតែមនុស្សក៏បែកដល់ពួកទេវតាដែលជាមិត្រគ្នានឹងមនុស្សផង ចាប់តាំងពីកុម្មទេវតាជាដើមឡើងទៅដល់ស្ថានព្រហ្មលោកឈ្មោះអកនិដ្ឋកា កើតជាកោលាហលជជែកគ្នាជ្រួលជ្រើមអស់ ១២ ឆ្នាំ ។ ទុកជាពួកមនុស្សនិងទេពតាទាំងឡាយទាំង ១ ហ្មឺនចក្រវាឡ នាំគ្នាគិតរកមង្គលអស់កាលយូរអង្វែងដល់ទៅ ១២ ឆ្នាំដូច្នោះហើយ ក៏នៅតែរកមង្គលមិនឃើញឡើយ ទើបនាំគ្នាទៅសួររកមង្គលនឹងព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ៗ ក៏សួរបញ្ជាក់ថា ៖ ការឈ្លោះទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នាពីការរកមង្គលនេះកើតពីស្ថានណាមក ? ទេពតាទាំងឡាយនោះក៏ឆ្លើយទូលតបទៅព្រះឥន្ទ្រវិញថា ៖ កើតមកពីស្ថានមនុស្សលោក ។ ទើបព្រះឥន្ទ្រប្រាប់ឧបាយដល់ទេពតាទាំងឡាយនោះថា ៖ បើកើតពីស្ថានមនុស្សលោកមក ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ព្រះអង្គបានត្រាស់ហើយ សព្វថ្ងៃគង់នៅនឹងវត្តព្រះជេតពន នាស្ថានមនុស្សលោកនោះស្រាប់, អ្នកទាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាចុះទៅក្រាបថ្វាយបង្គំទូលសួររកមង្គលនេះ នឹងព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់នោះចុះ ព្រះអង្គនឹងសម្តែងមង្គលនេះ ប្រាប់ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ទើបទេពតាទាំងឡាយនោះ ក៏នាំគ្នាចុះមកកាន់ស្ថានមនុស្ស ហើយចូលទៅទូលសួរព្រះសាស្តា, ព្រះបរមលោកនាថក៏ទ្រង់សម្តែងនូវមង្គល ៣៨ ប្រការ ដែលជាគ្រឿងញ៉ាំងបាបធម៌ទាំងពួងឲ្យវិនាសទៅ ដល់នរជនទាំងឡាយ ទាំងមនុស្ស ទាំងទេពតាដ៏ច្រើន

ក្រៃលែងនឹងរាប់ចំនួនមិនបាន, ឯពួកទេពតាទាំងឡាយនោះលុះច្រើនហួសពេក វត្តជេតពនដែលជាវត្តធំបំផុតក្នុងគ្រាពុទ្ធសម័យ មានទំហំ ៣ យោជន៍ ៤ ជ្រុង បើប្រមាណនឹងគីឡូម៉ែត្រដែលប្រើក្នុងសម័យនេះ ត្រូវជា ២១ គីឡូម៉ែត្រ ៤ ជ្រុងស្មើក៏ចង្អៀត, ទើបទេពតាទាំងឡាយនោះក៏និម្មិតខ្លួនតូច ៗ ប៉ុនគ្រាប់ខ្សាច់ហើយនៅផ្តុំគ្នាជាពួក ៗ ចំនួន ១០ ខ្ទះ ២០ ខ្ទះ ៣០ ខ្ទះ ៤០ ខ្ទះ ៥០ ខ្ទះ ។ល។ នៅចាំស្តាប់ព្រះពុទ្ធអង្គសម្តែងមង្គលក្នុងគ្រានោះឯង ដូចមានក្នុងរឿងតំណាលរបស់ព្រះ **អានន្ទ** *ទុកក្នុងខាងដើមសូត្រតទៅនេះ ។*

សារបានរឿង

១.	ពាក្យប្រារព្ធ .... ទំព័រ
២.	មង្គលទី ១ ពាលកថា ២០
៣.	មង្គលទី ២ បណ្ឌិតកថា ២៥
៤.	មង្គលទី ៣ បូជនីយកថា ២៨
៥.	មង្គលទី ៤ បដិរូបទេសវាសកថា ៣០
៦.	មង្គលទី ៥ បុញ្ញកថា ៣៣
៧.	មង្គលទី ៦ អត្តសម្មាបណីធិកថា ៤០
៨.	មង្គលទី ៧ ពាហុសច្ចកថា ៤៣
៩.	មង្គលទី ៨ សិប្បកថា ៤៦
១០. មង្គលទី ៩ វិនយកថា ៤៩
១១. មង្គលទី ១០ សុភាសិតកថា ៥២
១២. មង្គលទី ១១-១២ មាតាបិតុឧបដ្ឋាន ៥៥
១៣. មង្គលទី ១៣ បុត្តទារសង្គហកថា ៦០
១៤. មង្គលទី ១៤ អនាកុលកម្មន្តកថា ៦៤
១៥. មង្គលទី ១៥ ទានកថា ៦៨
១៦. មង្គលទី ១៦ ធម្មចរិយាកថា ៧២
១៧. មង្គលទី ១៧ ញាតកសង្គហកថា ៧៥
១៨. មង្គលទី ១៨ អនវជ្ជកម្មកថា ៧៩
១៩. មង្គលទី ១៩ បាបវិរតិកថា ៨២
២០. មង្គលទី ២០ មជ្ជបានសញ្ញាមកថា ៨៤
២១. មង្គលទី ២១ អប្បមាទកថា ៨៧

២២. មង្គលទី ២២ គារវកថា ៩១
២៣. មង្គលទី ២៣ និវាតកថា ៩៧
២៤. មង្គលទី ២៤ សន្តុដ្ឋិកថា ១០០
២៥. មង្គលទី ២៥ កតញ្ញុតាកថា ១០៣
២៦. មង្គលទី ២៦ ធម្មស្សវនកថា ១០៩
២៧. មង្គលទី ២៧ ខន្តិកថា ១១៤
២៨. មង្គលទី ២៨ សោវចស្សតាកថា ១១៨
២៩. មង្គលទី ២៩ សមណទស្សនកថា ១២១
៣០. មង្គលទី ៣០ ធម្មសាកច្ឆាកថា ១២៣
៣១. មង្គលទី ៣១ តបកថា ១២៧
៣២. មង្គលទី ៣២ ព្រហ្មចរិយកថា ១៣១
៣៣. មង្គលទី ៣៣ អរិយសច្ចទស្សនកថា ១៣៥
៣៤. មង្គលទី ៣៤ និព្វានសច្ឆិកិរិយាកថា ១៤១
៣៥. មង្គលទី ៣៥ អកម្បិតចិត្តកថា ១៤៥
៣៦. មង្គលទី ៣៦ អសោកចិត្តកថា ១៤៨
៣៧. មង្គលទី ៣៧ វិរជចិត្តកថា ១៥៨
៣៨. មង្គលទី ៣៨ ខេមចិត្តកថា ១៦២
៣៩. សមាសភាពចូលរួម ១៦៨
៤០. នាមពុទ្ធបរិស័ទមានសទ្ធា ១៦៩
៤១. ផ្សេងៗពីគេហដ្ឋាន ១៧៥

មង្គលសូត្រ

ឯវម្មេ សុតំ (សូត្រនេះឈ្មោះមង្គលសូត្រ) គឺខ្ញុំឈ្មោះ **អានន្ទ** បានស្តាប់មកហើយយ៉ាងនេះថា ៖

សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តព្រះជេតពន ជាអារាមរបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី សាងថ្វាយទៀបក្រុងសាវត្ថី គ្រានោះឯងទេពតាទាំងឡាយ ចាត់ឲ្យទេពតាអង្គមួយមាននាមនិងគោត្រពុំប្រាកដ កាលវេលារាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅ មានរស្មីដ៏ល្អញុំាងវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងទីណាក៏ចូលទៅកាន់ទីនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយឈរក្នុងទីដ៏សមគួរ កាលទេពតានោះឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដោយពាក្យជាគាថាយ៉ាងនេះថា៖

ពហូ ទេវា មនុស្សា ច មង្គលានិ អចិន្តយុំ
អាកង្ខមានា សោត្ថានំ ព្រូហិ មង្គលមុត្តមំ

ទេវតានិងមនុស្សទាំងឡាយជាច្រើន ប្រាថ្នានូវសេចក្តីសួស្តីបានគិតរកនូវមង្គលទាំងឡាយ (ជាយូរអង្វែងអស់ ១២ ឆ្នាំក៏រកពុំឃើញសោះឡើយ) សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសសម្តែងប្រាប់

នូវមង្គលដ៏ឧត្តម ។

(ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទើបទ្រង់សម្តែងតបពាក្យទេវតានោះ ដោយពុទ្ធភាសិត ជាគាថាយ៉ាងនេះថា) ៖

អសេវនា ច ពាលានំ បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា
បូជា ច បូជនីយានំ ឯតម្មង្គលមុត្តមំ

កិរិយាមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ១ កិរិយាសេពគប់នូវបុគ្គលជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ ១ កិរិយាបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំងឡាយ ១ ទាំងបីនេះជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។ ក្នុងគាថាទី ១ នេះមាន ៣ មង្គល ឯពាក្យថាមង្គលនេះប្រែថា **សេចក្តីចម្រើនដោយសុខសួស្តី** ។

មង្គលទី ១

អធិប្បាយថា ៖ **អសេវនា ច ពាលានំ** កិរិយាមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។ គ្រាន់តែមិនសេពគប់នឹងបុគ្គលពាលទុកជាមង្គលទី ១ បាននោះព្រោះថា មិនបានខូចចិត្ត មិនបានខូចខ្លួន មិនបានបង់ខាតខូចទ្រព្យសម្បត្តិអ្វីសោះ ទើបឈ្មោះថាជាមង្គលទី ១, ឯពាលនោះមានច្រើនប្រការណាស់ មិនងាយនឹងចំណាំរូបពាលបាន; ពាលនេះមិនមែននៅលើ

គ្រហស្ថ ឬនៅលើរូបបព្វជិតណាមួយ ។ ឡើយ ស្រេចហើយតែបុគ្គលណាកាត់ប្រយោជន៍ ២ ប្រការគឺ ប្រយោជន៍ខ្លួន និងប្រយោជន៍ជនដទៃចោល ហៅថាពាល បុគ្គលពាលនោះ ឥតស្គាល់គុណទោស ឥតស្គាល់ខុសត្រូវអ្វីទេ មានតែជង្អើមដកចេញ-ចូល ដូចជាស្នប់ឃ្យូរខ ។ ឥតចេះដឹងធម៌បណ្ឌិតអ្វីបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ហើយបុគ្គលពាលនោះរមែងកាត់ប្រយោជន៍ក្នុងជាតិនេះផង កាត់ប្រយោជន៍ក្នុងជាតិខាងមុខផង កាត់ប្រយោជន៍ក្នុងព្រះនិព្វានផង ។ បុគ្គលពាលមានលក្ខណៈឲ្យចំណាំបានដោយសណ្ឋាន ៣ យ៉ាងគឺ ៖ គំនិតអាក្រក់ ១, ធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ ១, ដោយវាចា ១ ទាំង ៣ នេះជាលក្ខណៈពាល; ឯរូបបុគ្គលពាលនោះមិនមែនអាក្រក់ស្មើគ្នាប៉ុនគ្នាដូចគ្នាទាំងអស់ទេ មានធូន់ស្រាលលើសខ្វះគ្នាជា ៣ ប្រការគឺ ៖

- **ពាលោ** បុគ្គលគ្រាន់តែល្ងង់ក៏ហៅពាលដែរ ;
- **ពាលោខោ** បុគ្គលល្ងង់ហើយធ្វើអាក្រក់ដោយកាយវាចាចិត្ត ហៅថាពាលពិតមានពិសហើយ ;
- **អតិពាលោខោ** បុគ្គលល្ងង់ផង ធ្វើអំពើអាក្រក់ដោយកាយ វាចា ចិត្ត ដ៏ក្លៀវក្លាយ៉ាងក្រៃលែងផង ហៅថាមហាពាល ឬហៅថាមហាពាលពិតពេកណាស់ ។

ពាលមានពិសក្រៃលែងជាងពស់វែកគួរឲ្យខ្លាច គួរឲ្យជៀសវាងចេញឲ្យឆ្ងាយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយមានអកិត្តិតាបសជាដើមលោកផ្ដាំកូនថា ៖ បើទុកជាមនុស្សនៅក្នុងជម្ពូទ្វីបនេះ មានតែពីរនាក់នឹងជនពាលនោះក៏ដោយលោកថា កុំឲ្យនៅជាមួយនឹងបុគ្គលពាលនោះសោះឡើយ បានជាខ្លាចជនពាលខ្លាំងម្ល៉េះ ព្រោះពាលនោះបើសេពគប់ទៅកាលណាហើយ ពាលនោះវានាំឲ្យធ្វើអំពើពាលផ្សេង ៗ មានសម្លាប់លួចប្លន់យកទ្រព្យសម្បត្តិ និងលួចកូនប្រពន្ធជនដទៃ ភូតកុហកផឹកទឹកស្រវឹងជាដើម កុំថាឡើយអ្នកដទៃ សូម្បីតែមាតាបិតាបង្កើតខ្លួន ក៏ជនពាលនោះវានាំកូនឲ្យសម្លាប់ចោលបានដែរ, ដូចរឿងអជាតសត្តុកុមារទៅសេពគប់នឹងភិក្ខុទេវទត្តជាបុគ្គលពាលនោះៗ ញុះញង់ឲ្យសម្លាប់ព្រះបាទពិម្ពិសារជាបិតាដោយដាក់ទ្រុងដែកពុះព្រះបាទា បង្អត់អាហារទាល់តែទិវង្គតទៅ ដើម្បីជ្រែកយករាជសម្បត្តិសូម្បីព្រះនាងវេទេហិកាទេវីជាព្រះមាតា សូមអង្វរករយ៉ាងណាថាដូចម្ដេច ៗ ក្ដី ក៏ពុំព្រមតាមសោះឡើយ, នេះហើយការសេពគប់នឹងពាល ៗ នាំឲ្យធ្វើបិតុឃាត គឺសម្លាប់បិតាហើយខ្លួនត្រូវធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនា នៅក្នុងលោហគម្ភីនរកដរាបមកដល់សព្វថ្ងៃនេះពុំទាន់រួចឡើយ ។ ការសេពគប់នេះធំបំផុតកុំចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ជាតិមនុស្ស និងមនុស្ស សូម្បីតែសត្វតិរច្ឆាននិងមនុស្ស លុះអាស្រ័យគ្នាហើយក៏ប្រព្រឹត្តយកតម្រាប់តាមគ្នាទៅ

បានដូចរឿងសេកឈ្មោះ សត្តិគុម្ភៈ និង បុប្ផកៈ សេកទាំងពីរនេះជាបងប្អូនបង្កើតនឹងគ្នា នៅវេលាសត្វសេកទាំងពីរ ដុះស្លាបក្រាសហើយ មានខ្យល់កំបុតត្បូងក្តួចយកសេកទាំងពីរនេះប៉ើងឡើងតាមខ្យល់ទៅ សេកមួយធ្លាក់ទៅនៅនឹងជំរំលំពែងចោរ ។ រើសយកទៅចិញ្ចឹមថែរក្សា សេកនោះឈ្មោះថាសត្តិគុម្ភៈ ៗ នេះ ចេះនិយាយស្តីភាសាមនុស្សអសប្បុរសតាមចោរ មានកាយវាចាចិត្តជាចោរ ។ ឯសេកមួយទៀតខ្យល់ក្តួចធ្លាក់ទៅនៅនឹងសួនផ្កាឥសីៗ រើសយកទៅចិញ្ចឹមថែរក្សា សេកនោះឈ្មោះថាបុប្ផកៈ ៗ នេះចេះនិយាយស្តីភាសាមនុស្សសប្បុរសតាមឥសី មានកាយវាចាចិត្តជាអ្នកមានសីលមានធម៌អាចំតាមឥសីទាំងអស់ នេះព្រោះអាស្រ័យធម៌សេពគប់មិត្រពាលមិត្របណ្ឌិត សរសេចក្តីឲ្យឃើញច្បាស់ថា ៖

អសប្បុរិសោ អសប្បុរិសភរោ

ការសេពគប់ ស្មាគមរួបរួមរាប់រកមនុស្សជាអសប្បុរស ៗ
នោះនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាមនុស្សអសប្បុរសផងបាន,

សប្បុរិសោ សប្បុរិសភរោ

ការសេពគប់ ស្មាគមរួបរួមរាប់រកមនុស្សជាសប្បុរស ៗ
នោះនឹងធ្វើខ្លួនឲ្យទៅជាមនុស្សសប្បុរសផងបានដោយពិត ។

ការសេពគប់នេះ កុំថាឡើយដល់រូបមនុស្សនិងសត្វ សូម្បីតែរុក្ខជាតិ ជានិជ្ជីវវត្ថុគឺរបស់គ្មានជីវិតសោះ គ្រាន់តែចម្រើនឡើង

និងវិនាសទៅដោយធាតុ ៤ ប៉ុណ្ណោះលោកសម្មតិឲ្យឈ្មោះថារស់ ថាងាប់ ដូចជាដើមស្វាយរបស់ស្តេចទធិវាហនៈនោះ ពីដើមផ្លែមក មានរសជាតិឆ្ងាញ់ពិសាដូចជាផលាទិព្វ, លុះគ្រាក្រោយត្រូវគេយក ដើមស្តៅដែលមានជាតិល្វីង ទៅដាំអែបឲ្យឫសស្តៅនិងឫសស្វាយ ឱបគ្នា គេយកវល្លិបណ្តូលពេចដែលមានជាតិល្វីងណាស់នោះ ទៅ ដាំដាក់បំពាក់ឲ្យព័ទ្ធពាសពេញមែកស្វាយ ៗ នោះលុះមានផ្លែចេញ មកក៏ល្វីងដូចជាតិបណ្តូលពេចពិត ៗ ផ្លែស្វាយដែលអន្តរាយនេះ ដោយសេចក្តីព្យាបាទរបស់ស្តេចដទៃ ព្រោះតែស្តេចទធិវាហនៈនោះ មិនចែកពូជស្វាយទិព្វនោះដល់ស្តេចជិតខាងផង; ក្នុងបំណាងនេះនាំ រឿងមកបញ្ជាក់ឲ្យឃើញថា ៖ ការសេពគប់មិត្រពាល និងបណ្ឌិត ក្នុងបទ មង្គលទី ១ ចប់ដោយសង្ខេបប៉ុណ្ណោះ ។

មង្គលទី ២

បណ្ឌិតានញ្ច សេវនា

កិរិយាសេពគប់នូវបុគ្គលជាបណ្ឌិតទាំងឡាយជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ បណ្ឌិតទាំងឡាយក្នុងលោកមានព្រះពុទ្ធាទិ-បណ្ឌិតជាដើម ទោះបីកាលលោកនៅមានសន្តានជាបុថុជ្ជននៅឡើយក្តី លោកមានសន្តានដ៏បរិសុទ្ធផុតកិលេសអស់ហើយក្តី លោកមិនដែលកាត់ប្រយោជន៍ខ្លួនលោក និងប្រយោជន៍អ្នកដទៃឡើយ លោកតែងប្រកបដោយ ហិរិ និងឱត្តប្បៈ ព្រមទាំងប្រកបដោយ **សទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាគៈ បញ្ញា** លោកតែងប្រព្រឹត្តធ្វើប្រយោជន៍ ៣ ប្រការគឺ ៖ ប្រយោជន៍ជាតិនេះ, ជាតិខាងមុខ និងប្រយោជន៍ដ៏ក្រៃលែងគឺព្រះនិព្វាន ។ បុគ្គលដែលចូលទៅសេពគប់នឹងបណ្ឌិតទាំងឡាយ មានពុទ្ធាទិបណ្ឌិតជាដើមនោះ រមែងបានផលប្រយោជន៍ ដូចរឿងឧបតិស្សៈ និងកោលិតៈ ទាំងពីរនាក់នេះជាមិត្រសំឡាញ់នឹងគ្នា បានចូលទៅនៅសិក្សាក្នុងសំណាក់អាចារ្យឈ្មោះសញ្ជ័យ ឃើញលទ្ធិធម៌របស់អាចារ្យសញ្ជ័យថាមិនមានខ្លឹមសារ ក៏លាអាចារ្យដើមបំបែកគ្នាស្វែងរកសារធម៌ឬមោក្ខធម៌, ឯឧបតិស្សៈទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ក៏បានជួបនឹងព្រះអស្សជិតត្ថេរដែលជាតួអង្គព្រះសេអាមេត្រីលោកទើបនឹងបួសថ្មី ៗ ផង ហើយសួរ

រកបំណងធម៌ថាមានទីបំផុតត្រឹមណា និងសួររកព្រះសាស្តាថា វាទៈដូចម្តេច ? គ្រានោះអស្សជិតត្ថេរ លោកពោលថា ៖

យេ ធម្មា ហេតុប្បភវា
តេសំ ហេតុំ តថាគតោ
តេសញ្ច យោ និរោធោ ច
ឯវំ វាទី មហាសមណោ

ធម៌ទាំងឡាយឯណាមានហេតុជាដែនកើតឡើង ព្រះតថាគតពោលនូវហេតុនៃធម៌ទាំងឡាយនោះផង និងពោលនូវសេចក្តីរំលត់ព្រមទាំងឧបាយជាគ្រឿងរំលត់ នូវធម៌ទាំងឡាយនោះផង ព្រះមហាសមណៈ ជាគ្រូអាត្មាព្រះអង្គមានវាទៈយ៉ាងនេះជាប្រក្រតី ។

ឯឧបតិស្សៈមាណព គ្រាន់តែបានស្តាប់ប៉ុណ្ណោះក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ហើយថ្វាយបង្គំលាព្រះអស្សជិតត្ថេរទៅសម្តែងធម៌នេះប្រាប់កោលិតៈជាសម្លាញ់ ៗ នោះស្តាប់ហើយក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលដូចគ្នា ក៏នាំគ្នាចូលមកបួសជាឯហិបព្វជ្ជាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា គ្រាក្រោយតមកក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្ត ហើយឧបតិស្សៈគឺព្រះសារីបុត្តត្ថេរ បានទីជាបឋមសាវ័កព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់យើង ឯកោលិតៈគឺព្រះមោគ្គលានត្ថេរ ក៏បានទីជាទុតិយសាវ័កព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់យើងនេះដែរ, ឯការសេពគប់នឹងបណ្ឌិត ក៏ឃើញថាបានដល់នូវសេចក្តីចម្រើនដោយពិត ។ មានរឿងចោរ ៥០០

នាក់ដទៃទៀតភ័យនឹងរាជបុរសលើកទ័ពដេញតាម ក៏រត់ចូលទៅសូមសមាទានសីល ៥ អំពីសំណាក់អរញ្ញិកត្ថេរ ។ ក៏ឲ្យសមាទានសីល ៥ ចប់ រាជបុរសមកទាន់ចាប់យកទៅសម្លាប់ទៅ បានទៅកើតស្ថានសួគ៌ឈ្មោះតាវតឹង្ស សោយសុខក្នុងទិព្វវិមានទាំងអស់ ដោយការសេពគប់នឹងបណ្ឌិតនោះឯង ។

គប់ប្រាជ្ញនាំប្រាណឲ្យបានសុខ គប់ពាលនាំស្ដុកចិត្តមួហ្មង
គប់ប្រាជ្ញនាំឃ្លាតចាកបាបផង គប់ពាលសៅហ្មងជាប្រក្រតី ។

មង្គលទី ៣

បូជា ច បូជនិយានំ

កិរិយាបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរបូជាទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ បុគ្គលដែលគួរបូជានោះ បុគ្គលជាន់ខ្ពស់គឺព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ព្រមទាំងព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃ, បុគ្គលជាន់កណ្តាលគឺ ឧបជ្ឈាយាចារ្យ មាតាបិតា បងប្រុស បងស្រី ជីដូនជីតា និងសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយឯណា ដែលមានសីលទាំងអម្បាលនេះជាបុគ្គលគួរបូជា, បុគ្គលជាន់ទាបគឺស្វាមី ក៏ជាបុគ្គលគួរបូជារបស់ភរិយាដែរ ឯបុគ្គលដែលបានបូជាព្រះពុទ្ធ នឹងនាំឲ្យមានតេជះច្រើន, បើបានបូជាព្រះធម៌នឹងនាំឲ្យមានបញ្ញាច្រើន, បើបានបូជាព្រះសង្ឃ នឹងនាំឲ្យមានភោគសម្បត្តិច្រើន តាមអានុភាពត្រ័យរ័ត្ននោះ ការញែកផលានិសង្សបូជានេះ គ្រាន់តែឲ្យឃើញគុណានុភាពព្រះត្រ័យរ័ត្នប៉ុណ្ណោះ, ឯព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃនោះលោកទុកដូចជាបិតាមាតានិងបុត្រ នៅក្នុងបន្ទុកគ្រួសារនីមួយ ៗ មិនបាច់ដាច់ឆ្ងាយពីគ្នាពេកទេ, ឯអ្នកធ្វើបូជាព្រះពុទ្ធនឹងបានប្រយោជន៍ក្នុងជាតិនេះផង ក្នុងជាតិខាងមុខផង ដូចរឿងនាយមាលាការឈ្មោះសុមនៈ តែងតែបេះផ្កាម្លិះយកពីសួនផ្កាទៅថ្វាយព្រះបាទពិម្ពិសាររាល់ ៗ ថ្ងៃ ។ ថ្ងៃមួយនោះបានជួបនឹងព្រះ

សាស្តាចារ្យកើតចិត្តជ្រះថ្លា ក៏យកផ្កាម្លិះនោះបាចថ្វាយព្រះសាស្តាចារ្យនៅនាពាក់កណ្តាលផ្លូវទៅ ។ ឯផ្កាម្លិះនោះ ក៏មិនមានជ្រុះមកដល់ដីឡើយ កើតជាផ្កាកម្រងសំណាញ់ចាក់ស្រែះជាប់ជាផ្ទាំងពីរផ្ទាំង គឺផ្ទាំងមួយអណ្តែតពីខាងឆ្វេង ផ្ទាំងមួយទៀតអណ្តែតពីខាងស្តាំ ហើយអណ្តែតតាមព្រះពុទ្ធអង្គទៅ, ឯនាយសុមនមាលាការនោះ កាលបើបានឃើញដូច្នោះហើយ ក៏រឹតតែកើតចិត្តជ្រះថ្លាឡើងខ្លាំងណាស់ លុះទៅដល់ផ្ទះហើយក៏ប្រាប់ដំណើរនោះដល់ភរិយា ៗ នោះជាស្រីពាល ក៏យពេកខ្លាចជាប់ទោសដល់ខ្លួនដ្បិតគ្មានផ្កាថ្វាយព្រះបាទពិម្ពិសារ ក៏បន្ទោសស្វាមីនិយាយសុំលែងលះគ្នាក្នុងវេលានោះ ហើយចុះចេញពីផ្ទះទៅក្រាបទូលពត៌មាននោះដល់ព្រះបាទពិម្ពិសារ ៗ ជ្រាបហើយ ក៏ព្រះអង្គបណ្តេញស្រីនោះឲ្យចេញចាករាជធានី ហើយឲ្យហៅនាយមាលាការមកសួរបញ្ជាក់ ទ្រង់ជ្រាបហេតុសព្វគ្រប់ហើយ ព្រះអង្គជ្រះថ្លានឹងនាយមាលាការ ទើបទ្រង់ព្រះរាជទានរបស់ឲ្យនាយមាលាការ ក្នុងមួយមុខ ៗ ប្រាំបី ៗ គឺមាស ប្រាក់ គោ ក្របី ដំរី សេះ ខ្ញុំប្រុស ខ្ញុំស្រី និង ស្រុកសួយប្រាំបីស្រុកទៀតឲ្យជារង្វាន់ដល់នាយមាលាការ ៗ នេះមិនមែនមានផលានិសង្សត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ នឹងមិនធ្លាក់ទៅនរកអស់មួយសែនកប្បទៀត ហើយលុះជាតិជាទីបំផុតនឹងបានត្រាស់ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ១ ព្រះអង្គមាននាមថាសុមនៈ ដោយផលបូជាផ្កាម្លិះនោះឯង ។

មង្គលទី ៤

បដិរូបទេសវាសោ ច

កិរិយានៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ ទុកជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ប្រទេសដ៏សមគួរនោះ សំដៅយកប្រទេសដែលបរិបូណ៌ទៅដោយធម៌វិន័យ បើគ្រាពុទ្ធសម័យសំដៅយកមជ្ឈិមប្រទេស ជាប្រទេសបរិបូណ៌ទៅដោយធម៌វិន័យ ហើយស្ថិតនៅពាក់កណ្តាលផែនដី ទុកថាជាបដិរូបប្រទេស ព្រោះប្រទេសនោះមានព្រះពុទ្ធ និងព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងអង្គសាវ័កព្រះពុទ្ធ តែងកើតតែងស្ថិតនៅទីនោះ បុគ្គលដែលស្ថិតនៅក្នុងមជ្ឈិមប្រទេសនោះ រមែងបានអនុត្តរិយធម៌ គឺធម៌ដ៏ប្រសើរលើសលប់ ៦ ប្រការគឺ ៖

១. ទស្សនានុត្តរិយៈ ឃើញប្រសើរ គឺឃើញព្រះពុទ្ធ, ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងអង្គសាវ័កព្រះពុទ្ធ ១ ;

២. សវនានុត្តរិយៈ ស្តាប់ប្រសើរ គឺស្តាប់ធម៌ព្រះពុទ្ធជាដើម ១ ;

៣. លាភានុត្តរិយៈ បានប្រសើរ គឺបាននូវសទ្ធាយចិត្ត, ជឿកម្មផល, ជឿគុណព្រះរតនត្រ័យជាដើម ១ ;

៤. សិក្ខានុត្តរិយៈ សិក្សារៀនសូត្រប្រសើរ គឺសិក្សាធម៌អាថ៌ ឬ ធម្មវិន័យពុទ្ធសាសនា ១ ;

៥. បារិចរិយានុត្តរិយៈ បម្រើប្រសើរ គឺបានបម្រើធ្វើជាឧបដ្ឋាកៈ ឬឧបដ្ឋាយិកាព្រះពុទ្ធ ឬជាវេយ្យាវច្ចករព្រះសង្ឃ ១ ;

៦. អនុស្សតានុត្តរិយៈ រឭកប្រសើរ គឺរឭកដល់គុណ ១០ យ៉ាងមានរឭកពុទ្ធគុណ, ធម្មគុណ, សង្ឃគុណ ជាដើម ១ ។

រួមជា ៦ ប្រការ ហើយបុគ្គលនោះមានសទ្ធា មានសេចក្តីស្នេហា ជាប់មិនដាច់ដោយចំណែកមួយ ដូចរឿងព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះវក្កលិ នៅក្នុងក្រុងសាវត្ថី បានឃើញរូបព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ហើយ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា កើតសេចក្តីស្នេហាជាប់ចិត្តស្អិតក្នុងព្រះពុទ្ធរូបនោះ ចង់តែមើលព្រះរូបមិនចេះឆ្អែតឆ្អន់សោះ ទើបដកខ្លួនចេញពីផ្ទះទៅបួសក្នុងសំណាក់ព្រះសាស្តា ។ លុះបួសហើយកាលណា គ្មានគិតសិក្សារៀនសូត្រធម៌អាថ៌អ្វីសោះ គិតតែពីតាមមើលព្រះបរមរូបរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គនោះ លុះឧបនិស្ស័យដែលអាស្រ័យ និងសេចក្តីអប់រំក្នុងព្រះសាស្តាចាស់ក្លាហើយ ទើបព្រះអង្គមានព្រះពុទ្ធដីកាថា ៖

" នែ៎ ! វក្កលិ អ្នកឯងកុំមើលរូបតថាគតដោយមំសចក្ខុអ្នកឡើយ អ្នកចូរមើលធម៌ ចូរពិចារណាឲ្យឃើញធម៌តថាគតវិញចុះ, អ្នកណាឃើញធម៌ អ្នកនោះឈ្មោះថាឃើញតថាគត អ្នកណាឃើញតថាគតអ្នកនោះឈ្មោះថាឃើញធម៌ ឯអ្នកឯងនេះគិតតែមើលត្រឹមតែរូបតថាគតប៉ុណ្ណោះ មិនមើលធម៌តថាគតដោយបញ្ញាចក្ខុសោះឡើយ ណ្ហើយចុះអ្នកចូរចៀសចេញពីទីនេះទៅ ! " ។

វក្កលិភិក្ខុនោះ កាលបើឮព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់បណ្តេញចេញដូច្នោះហើយ ក៏នឹកតូចចិត្តណាស់ស្រែកទ្រហោរយំ ហើយដើរឡើងទៅលើភ្នំដរាបដល់កំពូល គិតថាអាត្មាអញរស់នៅធ្វើអ្វីទៀតឡើយ បើខានឃើញព្រះសាស្តាហើយ ស្លាប់ទៅប្រសើរជាងរស់នៅ ហើយប្រុងនឹងផ្តួលខ្លួនប្រមៀលទម្លាក់មកពីលើកំពូលភ្នំឲ្យស្លាប់ ។ គ្រានោះព្រះសាស្តាទ្រង់ជ្រាបហើយ ក៏ព្រះអង្គធ្វើបាដិហារ្យហាក់បីដូចជាព្រះអង្គយាងទៅគង់ចំពោះភក្ត្រវក្កលិភិក្ខុនោះ ហើយបញ្ចេញព្រះរស្មី ៦ ប្រការ បោយព្រះហស្តហៅភិក្ខុវក្កលិថា ៖ " នែ ! វក្កលិ ៗ ", ហើយទ្រង់ប្រទានធម៌ទេសនាចំពោះមុខវក្កលិ ៗ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លាកើតឧព្វេង្គាបីតិ អណ្តែតខ្លួនឡើងទៅលើអាកាស ហើយលឿនឆ្ពោះទៅកាន់វត្តជេតពនក្នុងគ្រានោះ ប្រាជ្ញាក៏ចាក់ធ្លុះឃើញច្បាស់នូវចតុរារិយសច្ច បានសម្រេចព្រះអរហត្តកាត់កិលេសជាសមុច្ឆេទប្បហារ ដោយសារបាននៅក្នុងប្រទេសដ៏សមគួរ បរិបូណ៌ដោយវត្ថុស័ក្តិសិទ្ធិមានព្រះពុទ្ធជាដើម ដូចបានអធិប្បាយមកខាងដើមនោះឯង ។

មង្គលទី ៩

បុព្វេ ច កតបុញ្ញតា

ការនៃបុគ្គលបានធ្វើបុណ្យទុកហើយក្នុងកាលមុន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ការធ្វើទានក្តី, ការរក្សាសីល ៥, សីល ៨ ជាដើមក្តី, ការធ្វើភាវនាខាងផ្លូវសមថៈឬវិបស្សនាក្តី, ការធ្វើកងការកុសលដទៃ ៗ មាន ធ្វើពុទ្ធបូជា, ធម្មបូជា, សង្ឃបូជាឬក៏រៀនធម៌ស្តាប់ធម៌ទេសនាជាដើមក្តី ហៅថាធ្វើបុណ្យទាំងអស់ បុណ្យដែលបុគ្គលនឹងធ្វើបាននោះ កើតមកអំពី ហេតុ ៣ យ៉ាងគឺ ៖

១. បសាទោ កើតមកអំពីភ្នែកឃើញរូប ត្រចៀកឮសម្លេងជាដើម ហើយចិត្តក៏ជ្រះថ្លាឡើងធ្វើបុណ្យ មានទានជាដើមនោះ ៗ ទៅ ;

២. សំវេគោ កើតមកអំពីភ្នែកឃើញរូប មនុស្សចាស់ឈឺស្លាប់ជាដើម ហើយតក់ស្លុតរន្ធត់ក្នុងចិត្តក៏ធ្វើបុណ្យនោះ ៗ ទៅ ;

៣. គេសុចរិតា កើតមកអំពីបញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងអំពើទុច្ចរិត ឃើញគុណក្នុងអំពើសុចរិតហើយធ្វើបុណ្យ មានទាននិងសីលជាដើមនោះ ៗ ទៅ ។

អំពើបុណ្យទាំងអស់នោះ បុណ្យណាមួយក្ដីដែលបុគ្គលប្រុស-ស្រី បានធ្វើ បានសន្សំទុកមកហើយក្នុងកាលមុនគឺ ៖ តាំងអំពីជាតិមុន ៗ មក បុណ្យនេះឯងមិនភ្លេចបុគ្គលនោះឡើយ នឹងតាមរកបុគ្គលនោះឲ្យផលសុខ ចម្រើនតាមលំដាប់ភពគ្រប់ ៗ ជាតិពុំឃ្លៀងឃ្លាត; ដូចរឿងព្រះបាទមហាកបិនរាជ្យ និងព្រះនាងអនោជាទេវីជាដើម, មានសេចក្ដីតំណាលរឿងនេះទុកក្នុងគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនីថា៖ គ្រានោះជាចន្លោះព្រះពុទ្ធសាសនា មានស្រុកមួយឈ្មោះថា បេសកគ្រាម គឺជាស្រុកជាងតម្បាញមានមនុស្ស ១០០០ គ្រួនៅក្នុងស្រុកនោះ ឯមេជាងដែលជាធំជាងនោះ ជាអ្នកមានសទ្ធាជ្រះថ្លាក្នុងការបុណ្យ គ្រានោះមានព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយពាន់អង្គមកអំពីព្រៃហិមពាន្តហើយបានជួបនឹងមេជាងតម្បាញ ៗ ដែលជាធំជាងគេនោះ ឃើញហើយក៏ជ្រះថ្លា ពិតនិមន្តព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំង ១០០០ អង្គនោះ សូមឲ្យគង់នៅចាំវស្សាក្នុងស្រុកនោះ ។ លុះព្រះបច្ចេកពុទ្ធទទួលនិមន្តហើយ មនុស្សនៅក្នុងស្រុកនោះទាំងអស់គ្នាក៏មានសទ្ធាជ្រះថ្លាកាន់អង្គ មួយនាក់មួយអង្គ ៗ គ្រប់ទាំង ១០០០ អង្គ ។ លុះដល់ថ្ងៃចេញវស្សា ក៏នាំគ្នាប្រគេនសំពត់សាដកចំណាំវស្សាដល់ព្រះបច្ចេក-ពុទ្ធទាំងឡាយនោះគ្រប់ ៗ គ្នា ។ ឯមេជាងដែលជាធំជាងគេព្រមទាំងភរិយាជាអ្នកមានប្រាជ្ញាជាងគេ នៅវេលាប្រគេនសំពត់ចំណាំវស្សានោះ មិនប្រគេនទទេ ៗ ដូចគេទេ ភរិយាមេជាងតម្បាញនោះ

បានបេះផ្កាននោងព្រៃមានពណ៌លឿង ៗ ស្រស់ល្អចំនួនពីរ-បី យក មកដាក់លើសំពត់នោះហើយទើបប្រគេន, ហើយតម្កល់សេចក្តី ប្រាថ្នាថា ៖ កើតជាតិកាលណាទៅឯអនាគតទៀត សូមឲ្យបានជាធំ ជាងគេ ធ្វើជាមេគេជរាបទៅ ហើយសូមឲ្យបាននាមថា អនោជា (ផ្កានោងព្រៃ) ព្រមទាំងសម្បុរកាយ និងគ្រឿងស្លៀកពាក់ក៏ឲ្យ មានពណ៌សុទ្ធតែលឿង ៗ ដូចជាពណ៌ផ្កានោងព្រៃដូច្នេះផង, ព្រះ បច្ចេកពុទ្ធលោកក៏ទទួលធ្វើអនុមោទនាថា ៖

ឥច្ឆិតំ បត្ថិតំ តុយ្ហំ ខិប្បមេវ សមិជ្ឈតុ
សេចក្តីប្រាថ្នាដែលអ្នកប្រាថ្នាហើយ បានតម្កល់ទុកហើយក្នុងចិត្ត
ចូរឲ្យបានសម្រេចឆាប់រួសរាន់ទាន់ចិត្តដល់អ្នកចុះ (កុំបីឃ្លាតឡើយ)

ហើយក៏លោកចៀសចេញពីទីនោះហោះទៅកាន់ព្រៃហិមពាន្ត វិញទៅ ។ ឯពួកជាងតម្បាញទាំងឡាយនោះ លុះដល់ធ្វើកាល កិរិយាស្លាប់ទៅ ក៏បានទៅកើតជាទេវបុត្តនៅក្នុងស្ថានសួគ៌ឈ្មោះ តាវតឹង្សាទាំងអស់គ្នា ជាគណៈទេវបុត្ត មានវិមាននៅជួបជុំគ្នា ឯ វិមានទេវបុត្តដែលជាមេជាងតម្បាញជាធំជាងគេនោះនៅចំកណ្តាល ហើយវិមានទេវបុត្តដែលជាកូនជាងតម្បាញ ៩៩៩ អង្គទៀតនោះនៅ ចោមរោមជុំវិញជាបរិវារ វិមាននៃទេវបុត្តជាមេជាងតម្បាញដែលធំ ជាងគេនោះ, ឯភរិយានៃទេវបុត្តដែលជាធំជាងគេនោះក៏មានសម្បុរ លឿង គ្រឿងប្រើប្រាសក៏សុទ្ធតែលឿងដូចជាផ្កានោងព្រៃទាំងអស់,

លុះមកដល់សាសនា ព្រះពុទ្ធកស្សបៈ ទេវបុត្តទាំងឡាយនោះ ក៏ចុតិមកកើតក្នុងស្ថានមនុស្សលោកបានសាងកុសលផ្សេងៗ ជាថ្មីថែមទៀត លុះអស់អាយុទៅបានទៅកើតជាទេវបុត្ត ក្នុងទេវលោកសួគ៌នាយទៀត ។ លុះដល់មកសាសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ព្រះនាមគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់នៃយើងនេះ ទេវបុត្តទាំងឡាយនោះ ក៏ចុតិមកកើតជាមនុស្សទាំងអស់គ្នា ឯទេវបុត្តជាធំជាងគេនោះ មកកើតក្នុងត្រកូលក្សត្របានជាស្តេចសោយរាជ្យ ព្រះនាមព្រះបាទមហាកបិនរាជ្យ ឯភរិយាទេវបុត្តដែលជាធំជាងគេនោះ ក៏ចុតិមកកើតជាមនុស្សក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍ ហើយមាននាមថាអនោជា ទាំងបានជាអគ្គមហេសីនៃព្រះបាទកបិនរាជ្យនោះផង ។

ឯពពួកទេវបុត្តទាំង ៩៩៩ អង្គទៀតនោះ ក៏ចុតិមកកើតក្នុងត្រកូលអមាត្យ លុះធំឡើងក៏បានធ្វើជាអមាត្យមហាកបិនរាជ្យទាំងអស់គ្នា ។ ឯព្រះមហាក្សត្រនិងអមាត្យទាំងអស់នេះរមែងតែនាំគ្នាស្វែងរកសាសនាដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។ លុះសម័យមួយព្រះមហាក្សត្រព្រមទាំងអមាត្យទាំងអស់នោះហែស្តេចយាងទៅក្រសាលឧទ្យាន ក៏បានជួបនឹងនាយឈ្មួញរទេះដែលនាំទំនិញចេញពីនគរសាវត្ថីមកដួញ លុះជួបហើយទ្រង់សួរថា ៖ " នាយឈ្មួញអើយ ! អ្នកមកពីនគរនោះបានដឹងដំណឹងអ្វីប្លែកដែលនាំមកនូវសេចក្តីសុខដល់ត្រចៀកខ្លះដែរ ? " នាយឈ្មួញនោះក៏ក្រាបទូលថា ៖ " បានដឹងខ្លះ

ដែរ ” ។ ហើយព្រះអង្គឲ្យនាយឈ្នួញថាថ្វាយទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ នាយឈ្នួញក៏ក្រាបទូលថា ៖

ពុទ្ធោ ឧប្បន្នោ លោកេ
ធម្មោ ឧប្បន្នោ លោកេ
សង្ឃោ ឧប្បន្នោ លោកេ
ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ត្រាស់ឡើងហើយ ក្នុងលោក
ព្រះធម៌កើតឡើងហើយ ក្នុងលោក
ព្រះសង្ឃមានឡើងហើយ ក្នុងលោក ។

តែពាក្យ ៣ ម៉ាត់ ឬ ៣ បទប៉ុណ្ណោះ ព្រះមហាក្សត្រព្រមទាំងរាជអមាត្យទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ហើយកើតបីតិទាំង ៥ ប្រការ ព្រឺព្រួចសព្វព្រះកាយ ហើយព្រះអង្គបូជានាយឈ្នួញនោះក្នុងពាក្យមួយម៉ាត់ ១ សែនកហាបណៈ ៣ ម៉ាត់ត្រូវជា ៣ សែនកហាបណៈ, ហើយបញ្ជូននាយឈ្នួញនោះទៅបើកប្រាក់ព្រមទាំងនាំសារទៅថ្វាយដំណឹងព្រះនាងអនោជាទេវី ជាព្រះអគ្គមហេសីឲ្យបានជ្រាបផង, ចំណែកព្រះអង្គនិងរាជអមាត្យទាំង ៩៩៩ នាក់នោះ ក៏ឡើងសេះបរឆ្ពោះទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ។ ទ្រង់ជ្រាបហើយក៏ព្រះអង្គទ្រង់យាងទៅគង់ចាំទទួលនៅទៀបឆ្នេរស្ទឹង ហើយទ្រង់បញ្ចេញនូវព្រះរស្មីទាំង ៦ ពណ៌ ភ្លឺល្អឱភាសព្រោងព្រាយក្នុងទីនោះ ។ ឯព្រះរាជាព្រមទាំងរាជបរិវារ លុះធ្វើគមនាការទៅត្រូវឆ្លងស្ទឹង ៣ សង្កាត់ទើបដល់ ក្នុង

ស្ទឹងនីមួយ ៗ ទំហំ ៣ គាវុតក៏មាន ទំហំធំដល់ទៅកន្លះយោជន៍ក៏មាន ។ ព្រះអង្គទ្រង់អធិដ្ឋាន ហើយនឹកដល់ពុទ្ធគុណ ធម្មគុណ សង្ឃគុណ រួចហើយក៏បរសេះជាន់លើខ្នងទឹកនោះ ៗ ក៏រឹងដូចផែនដី អាចឲ្យសេះជាន់ដើរឆ្លងកាត់ទៅបានរហូតទាំង ៣ សង្កាត់ឥតផុងជើងសេះសោះឡើយ ។ លុះទៅដល់ហើយស្ដេចក៏ចុះចាកអស្សតរព្រមទាំងអមាត្យជាបរិវារ ថ្វាយបង្គំព្រះអង្គហើយ ក៏គង់ស្ដាប់ធម៌ទេសនា លុះចប់ហើយក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលគ្រប់ ៗ គ្នាក្នុងគ្រានោះឯង ។ រីឯនាយឈ្មួញរទេះបាននាំដំណឹងនោះទៅក្រាបទូលព្រះនាងអនោជា ៗ បានជ្រាបហើយក៏រីតតែកើតសេចក្ដីជ្រះថ្លាជាត្រៃគុណ គឺក្នុងពាក្យ ១ ម៉ាត់ ព្រះនាងបូជា ៣ សែនកហាបណៈរួមពាក្យទាំង ៣ ម៉ាត់គឺ ៖ ព្រះពុទ្ធ ១, ព្រះធម៌ ១, ព្រះសង្ឃ ១ ត្រូវជា ៩ សែនកហាបណៈ បើរួមទាំងប្រាក់ព្រះរាជា ៣ សែនផងនាយឈ្មួញរទេះនោះ ត្រូវបានប្រាក់ ១២ សែនកហាបណៈ ក្នុងគ្រានោះឯង ។ ឯព្រះនាងទេវីក៏ហៅប្រពន្ធអមាត្យទាំង ៩៩៩ នាក់មកហើយត្រូវជា ១០០០ នាក់នឹងព្រះនាង ក៏នាំគ្នាឡើងលើរាជរថតូច ៗ រៀងខ្លួនបរកាត់សំដៅទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្ដា ។ លុះទៅដល់ស្ទឹងទី ១, ទី ២, ទី ៣ ដែលនៅជាសង្កាត់ ៗ រាំងផ្លូវនោះហើយព្រះនាងទេវីក៏អធិដ្ឋាន ហើយនឹកដល់គុណព្រះពុទ្ធ, ព្រះធម៌, ព្រះសង្ឃ មានទំនងដូចគ្នានឹងព្រះរាជា ហើយបរព្រះរាជរថឆ្លងកាត់

ទឹកនោះទៅបានដូចគ្នា ឥតមានទទឹកស្នាមដល់កង់ព្រះរាជរថ និងជើងសេះដល់បន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ។ លុះព្រះនាងទេវីព្រមទាំងភរិយារាជអមាត្យទាំងអស់គ្នាចូលទៅដល់ហើយ, គ្រានោះព្រះសាស្តា ព្រះអង្គសម្តែងបាដិហារ្យបាំងបិទជិត មិនឲ្យពួកជនទាំងពីរក្រុមនេះមើលគ្នាឃើញឡើយ ដើម្បីកុំឲ្យកើតកាមតណ្ហាក្នុងការឃើញរូបនោះ ។ លុះព្រះនាងអនោជាទេវីរួមទាំងភរិយាអមាត្យត្រូវជា ១០០០ នាក់នោះថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តាហើយអង្គុយនៅស្តាប់ធម៌ទេសនាចប់ បានសម្រេចមគ្គផលជាព្រះអរិយបុគ្គលក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា, ទើបព្រះសាស្តាស្រាយឥទ្ធិបាដិហារ្យ ឲ្យជនទាំង ២ ពួកនោះបានឃើញគ្នា ។

ឯបុគ្គលដែលបានធ្វើបុណ្យពីក្នុងគ្រាមុនទុកមក នឹងបានតម្កល់សេចក្តីប្រាថ្នាត្រូវល្អ ជាមូលបណិធិទុកមាំហើយ ក៏បានផលល្អដូចន័យអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៦

អត្តសម្មាបណិធិ ច

កិរិយាតម្កល់ខ្លួនទុកដោយប្រពៃ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ បុគ្គលដែលបានតម្កល់ខ្លួនទុកនៅក្នុងសទ្ធា គឺការជឿកម្ម ជឿផល ជឿគុណព្រះពុទ្ធ, ព្រះធម៌, ព្រះសង្ឃជាដើម និងតម្កល់ខ្លួនទុកនៅក្នុងសីល ៥ សីល ៨ ឬក្នុងកម្មបថ ១០ ប្រការ ឬតម្កល់ខ្លួនទុកនៅក្នុងការស្ដាប់ធម៌ទេសនា ក្នុងការបរិច្ចាគទ្រព្យធ្វើទាន ក្នុងការពិចារណាបញ្ចក្ខន្ធឲ្យឃើញថា **អនិច្ចំ** ជារបស់មិនទៀង, **ទុក្ខំ** ជារបស់តែងជួបប្រទះតែនឹងសេចក្ដីទុក្ខ, **អនត្តា** ជារបស់មិនមែនខ្លួនប្រាណ មិននៅក្នុងអំណាចសេចក្ដីអង្វរករ ឬបង្គាប់បញ្ជាជនណាឡើយ យ៉ាងនេះជាដើមឡើងទៅហើយ ទើបលោកឲ្យឈ្មោះថា តម្កល់ខ្លួនទុកដោយប្រពៃ ។

មានសេចក្ដីតំណាល ដូចរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ជាមនុស្សមិច្ឆាទិដ្ឋិខាងក្រៅពុទ្ធសាសនា បើគាត់ឮពាក្យគេពោលថាត្រឹមតែព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃដូច្នេះក៏មិនបាន គាត់មានចិត្តខឹងភ្លាមមួយរំពេច ព្រោះគាត់ស្អប់ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃណាស់ ប៉ុន្តែនាងព្រាហ្មណីជាភរិយាគាត់នោះ ជាមនុស្សសម្មាទិដ្ឋិ យល់ត្រូវល្អជ្រះថ្លាក្នុងសីលធម៌ព្រះពុទ្ធសាសនា ។

សម័យថ្ងៃមួយនោះ គាត់ប្រឹក្សានឹងភរិយាថា យើងនឹងនិមន្តពួកព្រាហ្មណ៍មកធ្វើបុណ្យក្នុងផ្ទះយើង, នាងព្រាហ្មណីជាភរិយាក៏ព្រមតាមបំណងស្វាមីឥតទទឹងទាស់ ។ ឯព្រាហ្មណ៍ជាស្វាមីនោះនិយាយប្តេជ្ញានឹងភរិយាថា ៖ " បើកាលណាពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះមកដល់ផ្ទះយើងហើយ ចូរនាងឯងប្រយ័ត្នមាត់កុំពោលថាព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃឡើយ បើនាងឯងពោលហើយ អញនឹងកាប់សម្លាប់នាងឯងដោយដាវមិនខាន ! " ។ ថាហើយក៏នាំគ្នាចាត់ចែងភោជនាហារ លុះព្រាហ្មណ៍ចូលមកអង្គុយក្នុងផ្ទះ ជួបជុំគ្នាហើយនឹងបរិភោគ នាងព្រាហ្មណីដែលកំពុងតែខ្វាយខ្វល់បម្រើ ស្រាប់តែចំពប់ជើងភ្លាត់មាត់ថា **នមោ តស្ស ភគវតោ** ដូច្នេះជាដើម ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ឮពាក្យនេះហើយ ក៏ខឹងច្រឡោតនាំគ្នាជេរប្រទេចព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់ផ្ទះ ហើយក្រោកដើរបាត់អស់ទៅ ។ ឯព្រាហ្មណ៍ជាស្វាមីក្រោធខឹងនឹងភរិយាពេកណាស់ ជេរប្រទេចផ្តាសាដោយប្រការផ្សេង ៗ ហើយចូលទៅគាល់សម្តេចព្រះបរមសាស្តា ទូលសួរអំពីហេតុជាគ្រឿងកំចាត់នូវសេចក្តីសោយសោក និងដេកលក់ជាសុខ ។ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ៖ " ម្នាលព្រាហ្មណ៍បុគ្គលសម្លាប់នូវកិលេស គឺសេចក្តីសៅហ្មងមានទោសៈជាដើម ដោយអរិយមគ្គ-ញ្ញាណរមែងដេកលក់ជាសុខ និងមិនមានសេចក្តីសោយសោកក្នុងលោកខាងមុខ ។ ព្រាហ្មណ៍បានស្តាប់ធម្មទេសនាហើយ មាន

សេចក្តីជ្រះថ្លាទូលសុំបព្វជ្ជាឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះបរមសាស្តា ខំចម្រើនវិបស្សនាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តកាត់កិលេសជាសមុច្ឆេទប្បហារ ដូចវិសជ្ជនាមកនេះឯង ។

សេចក្តីជូនដំណឹង !

សូមរង់ចាំអាន... **ប្រស្នា គិហិប្រតិបត្តិពិស្តារ**

រៀបរៀងដោយ

បណ្ឌិត **ឈឹម ទូច** និង បណ្ឌិត **សុខ ស៊ីវ**

ព.ស. ២៥១៦ - គ.ស. ១៩៧២

ចម្លងតាមច្បាប់ដើម

មង្គលទី ៧

ពាហុសច្ចៈ

ការបានស្តាប់ បានរៀនចេះចាំច្រើន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ការបានស្តាប់ បានរៀនចេះចាំច្រើន នូវធម៌របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ឬសាវ័ករបស់ព្រះអង្គ ឬក៏ជនជាសប្បុរសណាមួយ ទោះជាបព្វជិតក្តី គ្រហស្ថក្តី ដែលជាអ្នកអាចទេសនាចង្អុលបង្ហាញផ្លូវសួគ៌ផ្លូវនិព្វានបាន ហៅថា **ពាហុសច្ចៈ** ។ បើជាបុគ្គលាធិដ្ឋាន ហៅថា ពហុស្សូត ។ ពហុស្សូតនេះមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖ គ្រហស្ថជាអ្នកបានសិក្សារៀនសូត្រចេះចាំច្រើន អាចញ៉ាំងប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខឲ្យកើតឡើង និងអាចដោះទុក្ខទោសរបស់ខ្លួននិងអ្នកដទៃបាន ដូចជាព្រះពោធិសត្វកាលកើតជាមហិស្សាសកុមារ ។

មានសេចក្តីតំណាលថា ៖ ក្នុងអតីតកាល កាលព្រះបាទព្រហ្មទត្តសោយរាជ្យសម្បត្តិក្នុងក្រុងពារាណសី ព្រះពោធិសត្វបានសោយព្រះជាតិជាព្រះរាជបុត្ររបស់ព្រះរាជាអង្គនោះ ។ ដើម្បីរង់ចាំកាលនឹងគ្រងរាជ្យសម្បត្តិ ព្រះពោធិសត្វក៏ដកព្រះអង្គថយទៅគង់នៅក្នុងព្រៃសិន ជាមួយនឹងព្រះអនុជ ២ ព្រះអង្គ ។ លុះយាងចូលទៅជិតស្រះមួយ ព្រះពោធិសត្វស្រេកទឹក ក៏ប្រើចន្ទកុមារជាព្រះអនុជបន្ទាប់ឲ្យទៅដងទឹកខ្ចប់នឹងស្លឹកឈូកយកមកថ្វាយ ។ តែក្នុងស្រះ

នោះ មានអារក្សទឹកមួយហួងហែងរក្សា ។ ចន្ទកុមារឥតពិចារណា ក៏ចុះភ្លាមទៅក្នុងស្រះ ត្រូវអារក្សទឹកនោះចាប់បង្ខាំងទុកមិនឲ្យត្រ-ឡប់មកវិញ ។ ព្រះពោធិសត្វដល់បាត់ចន្ទកុមារយូរពេកមិនឃើញមក ក៏ទ្រង់ប្រើសុរិយកុមារជាព្រះអនុជពៅឲ្យទៅតាម ។ អារក្សទឹកក៏ចាប់សុរិយកុមារនោះលាក់ទុកទៀត ។ លុះបាត់ព្រះអនុជទាំងពីរមិនឃើញត្រឡប់វិញ ព្រះពោធិសត្វក៏ទ្រង់យាងទៅកាន់ស្រះដោយព្រះអង្គឯង ។ ទ្រង់ពិចារណាដោយវិចារណញ្ញាណជ្រាបច្បាស់ថាប្រាកដជាមានអារក្សទឹកអាស្រ័យនៅក្នុងស្រះ ដោយទ្រង់ឃើញតែស្នាមជើងមនុស្សចុះ ឯស្នាមជើងមនុស្សឡើងមកវិញគ្មាន ទ្រង់ក៏សួរទៅអារក្សទឹកដែលចូលមកកាន់សំណាក់ព្រះអង្គថា ៖ " ប្អូនយើងទាំងពីរ តើអ្នកឯងចាប់ទុកឬ ? " អារក្សទឹកក៏ឆ្លើយតាមពិតថា ៖ " ខ្ញុំបានចាប់ទុកមែន " ។ ទើបព្រះពោធិសត្វត្រាស់សួរទៅទៀតថា " អ្នកឯងអាចចាប់មនុស្សសត្វទាំងអស់ ដែលចុះមកក្នុងស្រះនេះឥតរើសមុខ ឬក៏មានលើកលែងបុគ្គលបែបណាដែរ ? " លុះទ្រង់ជ្រាបថា អារក្សទឹកមិនហ៊ានចាប់បុគ្គលដែលចេះទេវធម៌ ទ្រង់ក៏សម្តែងទេវធម៌នោះ ប្រាប់អារក្សទឹកក្នុងកាលនោះឯង ។ អារក្សទឹកបានស្តាប់ធម្មទេសនានេះហើយ ក៏មានសេចក្តីជ្រះថ្លាទើបនាំព្រះរាជកុមារទាំងពីរព្រះអង្គ មកថ្វាយព្រះពោធិសត្វវិញ ។ ព្រះពោធិសត្វជាពហុស្សូត ទើបអាចដោះព្រះអង្គនិងព្រះអនុជទាំងពីរឲ្យរួចអំពី

អន្តរាយបាន ។

មួយវិញទៀត បព្វជិតជាពហុស្សូតជាអ្នកចេះចាំព្រះពុទ្ធវចនៈច្រើន ក៏រមែងបានលាភសក្ការៈច្រើន ដូចព្រះអានន្ទត្ថេរ ។

មានសេចក្តីតំណាលថា ៖ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មានសទ្ធាចង់បូជាព្រះធម៌ ទើបចូលទៅគាល់ព្រះបរមសាស្តាហើយទូលថា ៖ " បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ! ព្រះពុទ្ធនិងព្រះសង្ឃ ខ្ញុំព្រះអង្គបានបូជាហើយ នៅតែព្រះធម៌មិនទាន់បានបូជានៅឡើយ , តើខ្ញុំព្រះអង្គនឹងបូជាព្រះធម៌នោះក្នុងទីណា ? " ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់តបថា ៖ " ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ! បើអ្នកចង់បូជាព្រះធម៌ ចូរបូជាចំពោះភិក្ខុជាពហុស្សូតចុះ " ។ ព្រាហ្មណ៍ក៏ដើរទៅសួរភិក្ខុសង្ឃ ៗ ក៏ប្រាប់ថា ៖ ព្រះអានន្ទជាពហុស្សូត ទើបនាំចតុប្បច្ច័យទៅបូជាព្រះអានន្ទហើយចូលទៅគាល់ព្រះទសពលក្រាបទូលហេតុគ្រប់ប្រការ ។ ព្រះសាស្តាក៏ប្រទានស័ព្ទសាធុការពរសរសើរធម្មបូជារបស់ព្រាហ្មណ៍ ជាអនេកប្រការ ។ ឯពួកជនដទៃទៀត ក៏នាំគ្នាយកចតុប្បច្ច័យមកបូជាព្រះអានន្ទត្ថេរជាប់ជានិច្ចមិនដាច់ ដោយហេតុថាព្រះអានន្ទជាពហុស្សូតនោះឯង ។ **ពាហុសច្ចៈ** ចាត់ថាជាមង្គលដ៏ឧត្តមដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៨

សិប្បៈ

សេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងសិល្បសាស្ត្រវិជ្ជាការទាំងពួង ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ សិប្បៈ មាន ២ យ៉ាងគឺ អគារសិប្បៈ ១, អនាគារសិប្បៈ ១ ។ អគារសិប្បៈ គឺសិប្បៈរបស់គ្រហស្ថអ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះសម្បែង, ចែកទៅមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖ សិប្បៈសម្រាប់បុរស មានការសិក្សារៀនសូត្រសិល្បសាស្ត្រផ្សេង ៗ មានអក្សរសាស្ត្រ, គណិតសាស្ត្រ, វិទ្យាសាស្ត្រជាដើម ឬកិច្ចការចិញ្ចឹមជីវិតមានការជាងឈើជាងផ្ទះ ឬពាណិជ្ជកម្មជាដើម ១ ។ សិប្បៈសម្រាប់ស្ត្រី គឺការរៀបចំផ្ទះសម្បែងចាត់ចែងភោជនាហារជាដើម ១ ។ សេចក្តីឆ្លៀវឆ្លាសក្នុងសិប្បៈទាំងនេះជាដើម ចាត់ថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនាំយកនូវលាភសក្ការៈមកឲ្យ ។ ម្យ៉ាងទៀត សិប្បៈសូម្បីតែមួយដែលបុគ្គលបានរៀនយ៉ាងស្ទាត់ជំនាញហើយ រមែងញុំាងឧត្តមប្រ - យោជន៍ឲ្យសម្រេចបាន, សិប្បៈសូម្បីច្រើនតែមិនស្ទាត់ជំនាញ ក៏ឥតបានការ ក្លាយទៅជាថ្នាំពិស នាំឲ្យក្តៅក្រហាយឥតអំពើ ។ ដូចរឿងបុរសខ្វិនម្នាក់ជាតួយ៉ាង ដែលបានយសស័ក្តិដោយសិប្បៈដ៏ស្ទាត់ជំនាញរបស់ខ្លួន ។

សេចក្តីតំណាលថា ៖ មានបុរសខ្វិនម្នាក់ ជាអ្នកប៉ិនប្រសប់

ផ្ទាត់គ្រាប់ក្រួសទម្លុះស្លឹកឈើកើតជារូបដំរី រូបសេះ ។ ពួកក្មេងគង្វាលគោ តែងនិយាយឲ្យផ្ទាត់គ្រាប់ក្រួសទម្លុះស្លឹកជ្រៃក្រឹមមួយ ដើមឲ្យកើតជារូបសត្វនោះផ្សេង ៗ ហើយវាឲ្យបាយទឹកបរិភោគ ។ ថ្ងៃមួយព្រះរាជាក្រុងពារាណសី ស្តេចយាងទៅក្រសាលឧទ្យាន លុះស្តេចទៅដល់ដើមជ្រៃក្រឹមនោះហើយទតឃើញរូបសេះ ដំរីជាដើម នៅលើស្លឹកឈើ ក៏ត្រាស់សួររកជនអ្នកធ្វើ ។ បុរសខ្វិននោះក៏ក្រាបបង្គំទូលថា ៖ " ខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើ " ។ ទើបទ្រង់ឲ្យនាំបុរសខ្វិននោះមកហើយត្រាស់សួរថា ៖ " អ្នកអាចផ្ទាត់អាចម៍ពពែ ១ នាឡិបញ្ចូលក្នុងមាត់បុរោហិតបានទេ ព្រោះបុរោហិតនោះមាត់រឹងណាស់ " ។ លុះទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ថា បុរសខ្វិនអាចធ្វើបាន ទ្រង់ក៏ឲ្យគេនាំបុរសខ្វិននោះចូលទៅក្នុងព្រះបរមរាជវាំង ឲ្យអង្គុយខាងក្នុងវាំងនន ។ កាលបុរោហិតនោះហាមាត់និយាយនឹងព្រះរាជា បុរសខ្វិនក៏ផ្ទាត់អាចម៍ពពែមួយដុំចូលក្នុងមាត់ ហើយផ្ទាត់ដរាបដល់អស់អាចម៍ពពែ ១ នាឡិ រួចហើយក៏អង្រួនវាំងននឲ្យសញ្ញាថា ៖ " អាចម៍ពពែអស់ហើយ ! " ។ ព្រះរាជាមានព្រះរាជឱង្ការនឹងបុរោហិតថា ៖ " លោកអាចារ្យ ! ខ្ញុំមិនអាចនិយាយនឹងលោកបានទៀតទេ ព្រោះលោកអាចលេបអាចម៍ពពែអស់ ១ នាឡិបាន, បុរោហិតក៏ខ្មាសលែងហើបមាត់និយាយតទៅទៀតបាន ។ ព្រះរាជាមានព្រះទ័យសោមនស្សនឹងបុរសខ្វិនណាស់ ទ្រង់ប្រទានខ្ញុំប្រុសស្រីជាច្រើន ព្រមទាំងស្រុក

សួយ ៨ ទៀត ។ បុរសខ្វិនបានយសបានស័ក្តិនេះ មកពីសិប្បៈដ៏ស្ទាត់ជំនាញរបស់ខ្លួននោះឯង ។

ឯអនាគារសិប្បៈ បានដល់សិប្បៈរបស់ពួកបព្វជិតអ្នកមិនមានកង្វល់ដោយផ្ទះសម្បែង មានការកាត់ចីវរជាដើមតាមកិច្ចព្រះវិន័យ។ បុគ្គលដែលឈ្លាសវៃក្នុងកិច្ចនោះ ឈ្មោះថាបាននូវមង្គលដ៏ឧត្តម ព្រោះជាហេតុបាននូវគុណ មានសេចក្តីសរសើរជាដើម ដូចព្រះអានន្ទត្ថេរ ។

មានសេចក្តីតំណាលថា ៖ កាលថ្ងៃមួយព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ក្រុងរាជគ្រឹះ ទ្រង់បានទតឃើញខ្វង់ស្រែរបស់អ្នកដែនមគធៈមានរបៀបរៀបរយល្អ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទថា ៖ " ម្នាលអានន្ទ ! ចូរអ្នកកាត់ចីវរខ្វង់ដូចខ្វង់ស្រែរបស់អ្នកដែនមគធៈនេះចុះ នឹងរួចសេចក្តីអន្តរាយអំពីចោរ " ។ ព្រះអានន្ទទទួលព្រះពុទ្ធដីកាហើយ ក៏ចាត់ចែងកាត់ចីវរឲ្យជាបញ្ចក្ខន្ធដេរជ្រួលក់ហើយ នាំចូលទៅថ្វាយព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះអង្គទ្រង់សរសើរជាអនេកប្បការ ។

ការឈ្លាសវៃក្នុងសិប្បៈទាំងពួង ចាត់ថាជាមង្គលដ៏ឧត្តមព្រោះជាហេតុនាំមកនូវគុណមានបសំសាជាដើម ដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៩

វិនយោ ច សុសិក្ខិតោ

វិន័យដែលបុគ្គលសិក្សាដោយប្រពៃហើយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ វិន័យមាន ២ យ៉ាងគឺ អគារិយវិន័យ វិន័យសម្រាប់ពួកគ្រហស្ថ ១, អនាគារិយវិន័យ វិន័យសម្រាប់ពួកបព្វជិត ១ ។ អគារិយវិន័យ សំដៅយកសីល ៥, សីល ៨ និងកម្មបថ ១០ ។ អនាគារិយវិន័យ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តក្នុងបារិសុទ្ធិសីលទាំង ៤ របស់ភិក្ខុ សិក្ខាបទ ១០, ទណ្ឌកម្ម ១០, នាសនង្គ ១០, សេខិយវត្ត ៧៥, សិក្ខាបទក្នុងលោកវជ្ជៈ ៤៩ និងក្នុងវត្តទាំងឡាយមានខន្ធកវត្តជាដើមរបស់ពួកសាមណេរ ។

បុគ្គលដែលមានសេចក្ដីប្រមាទ មិនរក្សាវិន័យរបស់ខ្លួនលោក ហៅថា បុគ្គលទ្រុស្តសីល តែងរងទុក្ខក្នុងអបាយជាប្រាកដ ដូចមានបាលីថា ៖

ទុស្សីលោ អបាយគតោ អាហុ

បុគ្គលទ្រុស្តសីល លោកពោលថាតែងទៅកាន់អបាយជាប្រាកដ ។

ឯបុគ្គលមានសីល រមែងបានទទួលនូវអានិសង្សនៃសីលរបស់ខ្លួន ៗ នឹងទទួលយកនូវផលផ្សេង ៗ គ្នាដូច្នេះ ៖ ការមិនសម្លាប់

សត្វ រមែងមានរូបល្អ មានអាយុវែង, ការមិនលួចទ្រព្យរបស់គេ រមែងមានភោគសម្បត្តិគង់វង្សឋិតថេរ មិនវិនាសអន្តរាយទៅដោយហេតុផ្សេង ៗ មានអន្តរាយអំពីចោរជាដើម, ការមិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម រមែងបានគ្រប់គ្រងគ្រួសារដោយសុវត្ថិភាព, ការមិនពោលមុសាវាទ រមែងមានសម្លេងពីរោះ មិនត្រូវពាក្យចោទពោលបង្កាច់របស់អ្នកដទៃ, ការមិនផឹកសុរានិងមេរ័យ រមែងមានសតិបញ្ញា មិនធ្លូតលីលាផ្តេសផ្តាស ។ នេះជាផលរបស់បុគ្គលដែលរក្សាសីល ៥ ។ម្យ៉ាងទៀតបុគ្គលអ្នកមានសីល រមែងបានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ជាប្រាកដ ដូចនិទានអំពីឈ្មួញសំពៅទាំង ៧០០ នាក់ ។

មានរឿងតំណាលថា ៖ មានពាណិជ ៧០០ នាក់ឡើងជិះសំពៅឆ្លងកាត់សមុទ្រ ដើម្បីធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ។ លុះដល់ថ្ងៃគំរប់ ៧ សំពៅក៏ធ្លាយនាកណ្តាលមហាសមុទ្រ ។ ពាណិជទាំងឡាយស្តាយជីវិតខ្លាចសេចក្តីស្លាប់ នាំគ្នាក្រាបសំពះបន់ស្រន់ទេវតាដែលខ្លួនរាប់អានគ្រប់ៗ គ្នា ។ គ្រានោះព្រះពោធិសត្វកើតជានាយសំពៅកាលថ្ងៃនឹងចុះសំពៅនោះ បានថ្វាយទានដល់ព្រះសង្ឃនិងទទួលរក្សាសីល ។ ព្រះពោធិសត្វនោះអង្គុយកណ្តាលសំពៅ ពិចារណានូវទាននិងសីលរបស់ខ្លួន ឥតមានសេចក្តីតក់ស្លុតឡើយ ។ពាណិជទាំងឡាយឃើញប្លែកដូច្នោះហើយ ទើបសួរអំពីហេតុដែលមិនមានភ័យ ព្រះពោធិសត្វប្រាប់ថាដោយហេតុដែលខ្ញុំបានរក្សា

សីល ។ ពាណិជទាំងនោះក៏បានសុំសីលក្នុងសំណាក់ព្រះពោធិសត្វ ព្រះពោធិសត្វក៏ចាត់មនុស្សជា ៧ ពួក, ក្នុង ១ ពួក ១០០ នាក់ រួច ទើបឲ្យសីលមួយពួកម្តង ៗ ។ ពួកទី ១ ទទួលសីលហើយទឹកលិច ដល់កជើង, ពួកទី ២ ត្រឹមជង្គង់, ពួកទី ៣ ចង្កេះ, ពួកទី ៤ ត្រឹម ផ្ចិត, ពួកទី ៥ ត្រឹមដោះ, ពួកទី ៦ ត្រឹមក, ពួកទី ៧ ទឹកដល់ត្រឹម មាត់ ។ លុះឲ្យសីលរួចហើយ ព្រះពោធិសត្វស្រែកប្រកាសថា ៖ " សីល ៥ នេះឯងជាទីពឹងពាក់របស់អ្នករាល់គ្នា មិនមានវត្ថុដទៃជាទី ពឹងឡើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយតាំងចិត្តខ្ជាប់ក្នុងសីលនេះចុះ " ។ លុះ ជនទាំងនោះ ធ្វើកាលកិរិយាទៅបានកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ទាំងអស់គ្នា ដូចវិសជ្ជនាមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១០

សុភាសិតា ច យា វាចា

វាចាដែលបុគ្គលពោលដោយប្រពៃប្រកបដោយប្រយោជន៍ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ វាចាដែលបុគ្គលពោលដោយប្រពៃនោះ សំដៅយកវាចាទន់ផ្អែម មិនបង្អាច់បង្អិនអ្នកដទៃ ពោលពាក្យជាទីសោមនស្សរីករាយរបស់មហាជន ពោលពាក្យមិនច្រឡំទៅដោយបាបមានមុសាវាទជាដើម ឬពោលកថាវត្ថុ ១០ យ៉ាងគឺ ៖

- **អប្បិច្ឆកថា** ពោលអំពីហេតុនាំឲ្យមានសេចក្ដីប្រាថ្នាតិច ១
- **សន្តុដ្ឋិកថា** ពោលអំពីសេចក្ដីសន្ដោស ១ ;
- **បវិវេកកថា** ពោលអំពីសេចក្ដីស្ងាត់កាយស្ងាត់ចិត្ត ១ ;
- **អសំសគ្គកថា** ពោលអំពីការមិននៅច្រឡូកច្រឡំដោយពួក ១ ;
- **វីរិយារម្ភកថា** ពោលអំពីការតាំងប្រារព្ធសេចក្ដីព្យាយាម ១ ;
- **សីលកថា** ពោលអំពីសីល ១ ;
- **សមាធិកថា** ពោលអំពីសមាធិ ១ ;
- **បញ្ញាកថា** ពោលអំពីបញ្ញា ១ ;

- **វិមុត្តិកថា** ពោលអំពីព្រះនិញ្វាន ១ ;
- **វិមុត្តិញាណទស្សនកថា** ពោលអំពីសេចក្តីដឹង-ឃើញ នូវធម៌ជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខគឺព្រះនិញ្វាន ១ រួមជា ១០ ។

ការពោលវាចាមិនមែនសុភាសិត រមែងសាបសូន្យចាកលាភសក្ការៈដែលត្រូវបាន ។ ឯការពោលវាចាជាសុភាសិតវិញ រមែងបាននូវលាភសក្ការៈនិងសេចក្តីរាប់អានយ៉ាងពេញចិត្ត ដូចព្រាហ្មណ៍ជាម្ចាស់គោឈ្មោះនន្ទវិសាល ។

មានសេចក្តីតំណាលថា ៖ ក្នុងអតីតកាលព្រះពោធិសត្វសោយព្រះជាតិជាគោឈ្មោះនន្ទវិសាល ក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍មួយជាគោមានកំឡាំងខ្លាំងអស្ចារ្យ ។ ថ្ងៃមួយ គោឈ្មោះនន្ទវិសាលមានសេចក្តីអាណិតព្រាហ្មណ៍ម្ចាស់ ក៏មានវាចាឲ្យទៅភ្នាល់នឹងសេដ្ឋីថា ៖ ខ្លួនមានគោមានកំឡាំងមុះមុត អាចអូសរទេះមួយរយពេញដោយបន្ទុកបាន ។ ព្រាហ្មណ៍ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរហើយទៅភ្នាល់នឹងសេដ្ឋីដាក់ប្រាក់ ១ ពាន់តម្លឹង ។ កាលព្រាហ្មណ៍ដឹកគោនន្ទវិសាលទៅនឹងទឹមនូវរទេះខាងមុខ ក៏ពោលពាក្យទ្រគោះជូជាតិថា ៖ " អាគោកៀច ចូរអូសរទេះទៅ ! " ។ គោឮពាក្យនោះហើយក៏អស់កម្លាំងអូសលែងរួច រលាស់នឹមចេញពីកបោលទៅ ។ ព្រាហ្មណ៍ចាញ់សេដ្ឋី តូចចិត្តណាស់ត្រឡប់ទៅវិញ ។ គោនន្ទវិសាលឃើញព្រាហ្មណ៍ព្រួយចិត្តដូច្នោះ មានសេចក្តីអាណិតក៏និយាយនឹង

ព្រាហ្មណ៍ម្តងទៀត ឲ្យទៅភ្នាល់នឹងសេដ្ឋីដាក់ប្រាក់ពីរពាន់តម្លឹង ហើយផ្តាំផ្តាច់ថា ៖ " កុំឲ្យនិយាយពាក្យអាក្រក់ដូចមុនទៀត ! " ។ ព្រាហ្មណ៍ក៏ធ្វើតាមដូច្នោះ នៅពេលដែលដឹកគោចូលទៅទឹម ក៏ពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់ថា ៖ " អើគោដ៏ចម្រើន ! ចូរអ្នកអូសរទេះទៅ " ។ គោឮសម្តីទន់ផ្អែមនោះហើយ មានកំឡាំងខ្លាំងក្លាក្រៃលែង អាចអូសរទេះនោះបានដោយយ៉ាងធូរ ។ ព្រាហ្មណ៍មានជំនះឈ្នះសេដ្ឋីបានចំណេញប្រាក់មួយពាន់តម្លឹង ដោយការពោលពាក្យផ្អែមល្ហែមនោះឯង ។

មង្គលទី ១១ - ១២

មាតាបិតុឧបដ្ឋានំ

ការបម្រើមាតានិងបិតា ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ បុត្រធីតាដែលជាអ្នកកតញ្ញូកតវេទី ត្រូវផ្គត់ផ្គង់បម្រើមាតាបិតាដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងគឺ ៖

- ចិញ្ចឹមមាតាបិតាដោយបាយទឹកសំពត់ស្លៀកដណ្តប់ជាដើម និងដោយការគក់ច្របាច់ដោយគោរព ១ ;
- ទទួលភារៈធ្វើកិច្ចការជំនួស ១ ;
- តម្កល់ទុកវង្សត្រកូលដែលខ្ពង់ខ្ពស់និងលើកតម្កើងវង្សត្រកូលដែលខ្សត់ខ្សោយ ១ ;
- ប្រតិបត្តិឲ្យគួរដើម្បីទទួលមត៌ក ១ ;
- កាលមាតាបិតាធ្វើកាលកិរិយាទៅ ត្រូវខ្វល់ខ្វាយធ្វើកុសលឧទ្ទិសផលជូនទៅលោក ១ ។

ម្យ៉ាងទៀត បើមាតាបិតាមិនមានសទ្ធា ដឹកនាំឲ្យមានសទ្ធា ១, មិនមានសីល ដឹកនាំឲ្យរក្សាសីល ១, មិនមានការស្តាប់ធម៌ ដឹកនាំឲ្យមានការស្តាប់ធម៌ ១, មិនចេះបរិច្ចាគទាន នាំឲ្យបរិច្ចាគទាន ១, មិនមានបញ្ញា នាំឲ្យមានបញ្ញា ១ ។ អ្នកដែលបម្រើមាតាបិតារមែងបានទទួលផលានិសង្សច្រើនណាស់ ទោះត្រូវទទួលទុក្ខ

ទោសយ៉ាងណាក្តី ក៏នឹងអាចរួចចាកទុក្ខទោសនោះបាន ដូចនិទាន ដែលនឹងនាំមកសម្តែងជាឧទាហរណ៍នេះស្រាប់ ។

ក្នុងអតីតកាល ព្រះពោធិសត្វកើតជាព្រះរាជបុត្ររបស់ក្សត្រ កាលទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រះឧទរព្រះវរមាតានៅឡើយ មានក្សត្រមួយព្រះនាមវិលោកៈ លើកទ័ពមកដណ្តើមរាជសម្បត្តិ ។ ព្រះមហាក្សត្រក៏នាំព្រះរាជទេពីភៀសព្រះអង្គទៅគង់នៅក្នុងព្រៃ ។ លុះកាលខាងក្រោយមក ព្រះបាទវិលោកៈជ្រាបរឿងនោះហើយ ក៏ឲ្យគេទៅចោមចាប់ព្រះរាជាអង្គនោះបានមក ។ ឯព្រះអគ្គទេពីក៏គង់នៅក្នុងព្រៃតែមួយព្រះអង្គឯង លុះគ្រប់ទសមាសាហើយ ព្រះនាងក៏ប្រសូតព្រះរាជឱរសមានរូបសោភាគឺពោធិសត្វនោះឯង ។ លុះព្រះពោធិសត្វមានព្រះជន្ម ៧ ឆ្នាំក៏ទូលសួរកព្រះបិតា ព្រះនាងក៏ប្រាប់ហេតុគ្រប់ប្រការ ។ ទើបព្រះរាជកុមារទូលលាព្រះវរជនីថានឹងទៅតាមព្រះបិតា ។ កាលព្រះអង្គយាងចូលទៅដល់នគរហើយ រាជបុរសក៏នាំព្រះបិតាទៅកាន់ឃាតនដ្ឋាន ទើបព្រះអង្គលះបង់ជីវិតទានដល់ព្រះបិតា ទទួលទោសានុទោសគ្រប់ប្រការ ពេជ្ឈឃាតក៏នាំព្រះរាជកុមារទៅសម្លាប់កាប់ដោយដាវ ៣ ដង ក៏មិនមុត, នាំទៅឲ្យដំរីព្រេចផលកតញ្ញូដ៏ខ្លាំងក្លា ដំរីសារក៏មិនហ៊ានចូលព្រេចឡើយ, ទើបនាំទៅបោះក្នុងរណ្តៅភ្លើង មានផ្កាឈូកមាសធំផុសឡើងទទួលរងព្រះកាយមិនឲ្យត្រូវចំហាយកំដៅនៃព្រះអគ្គីបានឡើយ, រួចក៏នាំទៅបោះ

ក្នុងមហាសមុទ្រទៀត នាគរាជមកទទួលយកទៅធ្វើសក្ការៈ ព្រះពោធិសត្វរួចចាកមរណភ័យ ដោយសារផលនៃការផ្គត់ផ្គង់ជីវិតរបស់ព្រះបិតានោះឯង ។

ចំណែកអ្នកដែលមិនទំនុកបម្រុងមាតាបិតាវិញ ត្រឡប់ជាប្រទូស្តរាយលោកទៅវិញនោះ រមែងបានទទួលសេចក្តីទុក្ខវេទនាដ៏ខ្លាំងក្លាក្នុងអបាយភូមិ ក្នុងជាតិខាងមុខជាប្រាកដ ឬខ្លះមានទទួលទុក្ខទោសក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះទាន់ហន់ក៏មាន ដូចនិទានរឿងមិត្តវិន្ទុកកុមារតទៅនេះ ៖

មិត្តវិន្ទុកកុមារនោះ ជាបុត្រជាទីស្រឡាញ់នៃត្រកូលសេដ្ឋីមួយ លុះបិតាស្លាប់ចោលទៅ ថ្ងៃមួយក៏និយាយលាមាតាថានឹងទៅជួញសំពៅ មាតាក៏ឱបចាប់ដៃកូនឃាត់មិនឲ្យទៅ ដោយសេចក្តីអាណិតស្រឡាញ់កូន ។ មិត្តវិន្ទុកកុមារមិនស្តាប់ ទើបរលាស់ដៃមាតាដែលចាប់ឱបខ្លួនចេញ ទះតប់ប្រានដួលផ្កាប់ផ្ងារ ហើយលោតរំលងរត់ឡើងសំពៅទៅ ដោយអំណាចដែលប្រទូស្តចំពោះអ្នកមានគុណនោះ សំពៅបើកដល់ពាក់កណ្តាលសមុទ្រ ក៏កឿងនឹងថ្កល់ដោយឥតហេតុ នាយសំពៅក៏ធ្វើស្លាកចែកឲ្យចាប់គ្រប់គ្នា ។ សលាកកាឡកណ្ណីក៏ធ្លាក់មកលើដៃមិត្តវិន្ទុកកុមារ គ្រប់ទាំង ៣ ដង ទើបនាយសំពៅបណ្តេញមិត្តវិន្ទុកកុមារ ឲ្យចុះចាកសំពៅឡើងពោងពាយ ហើយបណ្តែតចោលក្នុងមហាសមុទ្រនោះទៅ ឯសំពៅក៏បាត់កឿង ។

មិត្តវិន្ទុកកុមារក៏អណ្តែតទៅដល់កោះមួយ កោះនោះគឺជាឧស្សទនរក ពួកសត្វនរកជាច្រើនកំពុងរងទុក្ខទោសនៅទីនោះ ។ មិត្តវិន្ទុកកុមារដល់កោះនោះហើយក៏កើតសេចក្តីត្រេកអរនឹកក្នុងចិត្តថា ៖ " នគរនេះសប្បាយថ្កុំថ្កើងរុងរឿងណាស់ អញនឹងបានជាស្តេចសោយរាជ្យនៅនគរនេះ " ។ លុះដើរបន្តិចទៅបានឃើញសត្វនរកមួយកំពុងរងទុក្ខវេទនាទូលកង់ចក្រ វិលខ្វាល់បំបែកអំបែងក្បាលមានឈាមហូរស្រោចពេញទាំងខ្លួនស្រែកយំថ្ងូរយ៉ាងខ្លាំង ៗ ដោយទោសនៃការប្រហារទេះតប់អ្នកមានគុណ ក៏បណ្តាលឲ្យមិត្តវិន្ទុកកុមារឃើញសត្វនរកនោះហើយយល់ថាជាមនុស្ស អ្នកមានបុណ្យមានយសស័ក្តិប្រដាប់ដោយមកុដលើក្បាល ឃើញឈាមដែលហូរស្រោចពេញទាំងខ្លួន យល់ថាជាសង្វារមានពន្លឺភ្លឺពណ្ណរាយពេកណាស់ ឮសម្លេងដែលសត្វនរកនោះទ្រហោយំ ក៏យល់ថាជាសម្លេងច្រៀងពីរោះពន់ពេក ទើបចូលទៅជិតសត្វនរកនោះហើយ អង្វរសុំគ្រឿងអាភរណៈទាំងនោះមកនឹងពាក់កំសាន្តលេងសប្បាយ ។ សត្វនរកនោះក៏មានសេចក្តីត្រេកអរណាស់ ដឹងថាបាបរបស់ខ្លួនអស់ហើយទើបមានមនុស្សដែលប្រទូស្តចំពោះមាតាដូចខ្លួនដែរមកទទួលរងទោសជំនួសខ្លួន ក៏លើកកង់ចក្រនោះបំពាក់លើក្បាលមិត្តវិន្ទុកៈ ។ កង់ចក្រក៏វិលខ្វាល់ខាអំបែងក្បាលមិត្តវិន្ទុកៈហូរឈាមសស្រាក់ ។ មិត្តវិន្ទុកៈស្រែកទ្រហោយំ រងទុក្ខវេទនាជាយូរអង្វែងក្នុងឧស្សទនរកនោះព្រោះ

ការប្រទូស្តចំពោះមាតានោះឯង ។ ព្រោះហេតុនោះ ការផ្គត់ផ្គង់ទំនុកបម្រុងបម្រើមាតាបិតារមែងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ និងសេចក្តីចម្រើនក្នុងលោកនេះនិងលោកនាយ ទើបលោកចាត់ជាមង្គលដ៏ឧត្តមដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

អ្នកដែលមិនដឹងគុណាមិនតបគុណា ដូចដុំថ្មធ្ងន់ធ្លាក់ក្នុងទន្លេ
មិនដែលអណ្តែតលើទឹកបានទេ ទេព្តាតែងជេរផ្តន្ទាជានិច្ច ៗ
ឯអ្នកដឹងគុណាហើយធ្វើគុណាតប តែងតែប្រកបមិនដែលលង់លិច
ទោះបីទ័លក្រខ្សត់ខ្សោយដូចម្តេច ទេព្តាមិនភ្លេចជួយថែរក្សា ៗ

* បណ្ឌិត **សុខ ស៊ីខ**

មង្គលទី ១៣

បុត្តទារស្ស សង្គហោ

ការសង្គ្រោះចំពោះបុត្រ និងភរិយា ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ កិច្ចដែលមាតាបិតាត្រូវសង្គ្រោះបុត្រនោះ ត្រូវសង្គ្រោះដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងគឺ ៖

១. ប្រដៅហាមឃាត់បុត្រធីតា មិនឲ្យធ្វើអំពើអាក្រក់ មានសម្លាប់សត្វជាដើម ;

២. ដឹកនាំបុត្រធីតា ឲ្យធ្វើអំពើល្អ មានឲ្យទានរក្សាសីលជាដើម ;

៣. ញ៉ាំងបុត្រធីតា ឲ្យសិក្សារៀនសូត្រមន្តវិជ្ជាផ្សេង ៗ តាមសម័យនិយម ;

៤. រៀបចំផ្សំផ្គុំឲ្យមានស្វាមី - ភរិយាមានត្រកូលស្មើគ្នា ;

៥. ចែកចាយទ្រព្យសម្បត្តិដល់បុត្រធីតា ក្នុងសម័យ ២ យ៉ាងគឺ ៖ និច្ចសម័យ ត្រូវចែកឲ្យបន្តិច ៗ ជានិច្ចក្នុងកាលដែលកូននៅតូច ៗ កំពុងរៀនសូត្រ ១, កាលសម័យត្រូវឲ្យក្នុងកាលដែលកូនធ្វើកាលកិរិយាទៅ គឺធ្វើបុណ្យឧទ្ទិសជូនផលទៅឲ្យ ឬក្នុងកាលដែលកូនមានគូស្រករហើយ បម្រុងនឹងបែកចេញពីខ្លួន ១ ។ បុត្រនោះមាន ៣ ពួកគឺ ៖

១. **អតិជាតបុត្ត** បុត្រជាន់ខ្ពស់ មាននិស្ស័យវាសនាប្រសើរជាងមាតាបិតា, អាចដឹកនាំមាតាបិតាជាអ្នកកំណាញ់ស្វិតស្វាញឲ្យចេះធ្វើទាន, នាំមាតាបិតាដែលជាអ្នកទ្រុស្តសីល ឲ្យរក្សាសីល, នាំមាតាបិតាល្ងង់ខ្លៅ ឲ្យចេះដឹងមានបញ្ញាស្គាល់ទោស គុណបាបបុណ្យជាដើម ១ ;

២. **អនុជាតបុត្ត** បុត្រជាន់មធ្យម មាននិស្ស័យវាសនាស្មើនឹងមាតាបិតា លុះក្នុងអំណាចនៃការទូន្មានប្រៀនប្រដៅ និងការដឹកនាំនៃមាតាបិតា ១ ;

៣. **អវជាតបុត្ត** បុត្រជាន់ទាប ជាបុត្រគំរក់ មិនលុះក្នុងដំបូន្មានប្រៀនប្រដៅនៃមាតាបិតា ១ ។

បុត្រទាំង ៣ ពួកនេះ គួរមាតាបិតាសង្គ្រោះដោយស្ថាន ៥ យ៉ាងនោះឯង ។

ឯភរិយាមាន ៧ ពួកគឺ ៖

១. **អយ្យាភរិយា** ភរិយាវាតអំណាចសង្កត់សង្កិនស្វាមីដូចជាម្ចាស់ ១ ;

២. **វធកាភរិយា** ភរិយាបៀតបៀនធ្វើទុក្ខស្វាមីដូចជាអ្នកសម្លាប់ ១ ;

៣. **ចោរីភរិយា** ភរិយាដូចជាចោរ លួចទ្រព្យរបស់ស្វាមី ១ ;

៤. មាតាភរិយា ភរិយាដែលផ្គត់ផ្គង់ស្វាមីដូចមាតា ១ ;

៥. ភគិនិភរិយា ភរិយាដែលចេះទំនុកបម្រុង និងចិត្តពិតត្រង់ស្មោះសរចំពោះស្វាមីដូចជាប្អូនស្រី ១ ;

៦. ទាសីភរិយា ភរិយាដែលគោរពប្រតិបត្តិស្វាមីដូចជាទាសី ១ ;

៧. សខីភរិយា ភរិយាដែលប្រតិបត្តិកោតខ្លាចចិត្តស្វាមីស្មោះត្រង់មិនវៀចវេរដូចជាមិត្រសំឡាញ់ ១ ។

ភរិយាទាំង ៧ ពួកនេះ គួរស្វាមីសង្គ្រោះដោយស្ថាន ៥ យ៉ាង គឺ ៖ ពោលសម្ដីពីរោះផ្អែមល្ហែមទន់ភ្លន់ ដោយការរាប់អានដ៏ស្មោះចំពោះភរិយា ១, មិនមើលងាយភរិយា ធ្វើទុក្ខបុកម្នេញដូចជាទាសី ១, មិនប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្តភរិយា ១, ផ្គត់ផ្គង់ផ្គាប់ចិត្តដោយគ្រឿងតែងតួគ្រប់ប្រដាប់ ១, ប្រគល់គ្រឿងឥស្សរិយយសជាចំមុខជាមេផ្ទះ ១ ។ បើបុគ្គលបានសង្គ្រោះបុត្រនិងភរិយា ដោយស្ថានដូចបានរៀបរាប់មកហើយនេះ រមែងតែងបានគ្រប់គ្រងគ្រួសារដោយសុខសួស្ដី ឥតមានទាស់ទែងខ្វែងគំនិតគ្នារហូតដល់ទីបំផុតជីវិតរៀងខ្លួន ទាំងបានសេចក្ដីសរសើរអំពីជនជាបណ្ឌិតទាំងឡាយ សូម្បីពួកទេវតាក៏សរសើរមិនខាន នឹងបានជាទីគោរពរាប់អាននៃពួកមនុស្ស និងទេវតាទាំងឡាយមានព្រះឥន្ទ្រាធិរាជជាដើម ដូចមាននិទានជាតួយ៉ាងដែលនឹងសំដែងតទៅនេះថា មានកាលមួយថ្ងៃសម្ដេចព្រះឥន្ទ្រាធិ-

រាជទ្រង់គង់លើវេជយន្តរថយាងទៅក្រសាលឧទ្យាន ។ មុននឹងស្តេចយាងទៅ ព្រះអង្គបានលើកហត្ថនមស្ការទិសទាំង ១០ សិន ។ មាតលីទេវបុត្រជាសារថីបានឃើញដូច្នោះ ក៏មានសេចក្តីសង្ស័យ ទើបក្រាបបង្គំទូលសួររឿងនោះនឹងព្រះអង្គ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ៖ " ម្នាលមាតលី ! បុគ្គលណាជាអ្នកមានសីល គោរពមាតាបិតា សង្គ្រោះបុត្រភរិយាដោយធម៌, យើងថ្វាយបង្គំនូវបុគ្គលនោះ " ។ មាតលីទេវបុត្រដឹងរឿងនេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំដូចព្រះឥន្ទ្រាធិរាជដែរ ដូច្នេះឃើញថាការសង្គ្រោះបុត្រនិងភរិយា ត្រឹមត្រូវតាមស្ថានការណ៍ ដែលបានពណ៌នាមកខាងដើម ឈ្មោះថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនាំសេចក្តីសុខ - ចំរើនមកប្រគល់ឲ្យបុគ្គលនោះ ៗ តែងនឹងបានទទួលនូវគុណ មានសេចក្តីសរសើរគោរពរាប់អានអំពីជនដទៃ ៗ ដូចសេចក្តីដែលបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៤

អនាកុលា ច កម្មន្តា

ការងារមិនច្របូកច្របល់ គឺការងារដោច់ស្រេច ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ក្នុងមង្គលនេះ លោកសំដៅយកសេចក្ដីព្យាយាមធ្វើការងារទាំងពួង ដោយម៉ឺងម៉ាត់ដរាបដល់ទីបំផុត មិនខ្ជិលច្រអូសបោះបង់ចោលការងារ ដែលកំពុងធ្វើមិនទាន់សម្រេចនោះឡើយ ដោយមិនមានសេចក្ដីធុញទ្រាន់ សេចក្ដីប្រកាន់ត្អូញត្អែថា ព្រឹកពេក, ល្ងាចពេក, រងាពេក, ក្ដៅពេក, ស្រេកពេក, ឃ្លានពេក នឹងធ្វើកិច្ចការទាំងពួងមិនកើត ។ មែនពិត កិច្ចការទាំងអស់ក្នុងលោក ដែលនឹងសម្រេចទៅបាន ក៏ព្រោះអាស្រ័យព្យាយាមជាហេតុ ការរៀនសូត្រ បើប្រាសចាកការព្យាយាមហើយ ធ្វើម្ដេចឡើយនឹងបានចេះដឹង នឹងបានចម្លងខ្លួនឲ្យផុតពីមូឡ្ហ(១)ភាពទៅកាន់បណ្ឌិតភាពបាន បើល្ងង់ឥតវិជ្ជាហើយ ធ្វើម្ដេចនឹងរកសេចក្ដីសុខឃើញ សមដូចព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ៖

វីរិយេន ទុក្ខមច្ចេតិ

គេអាចឆ្លងសេចក្ដីទុក្ខបានដោយព្យាយាម ។

---

(១) មូឡ្ហៈ មូល-ហៈ បា.; សំ. (គុ.) (មូឡ្ហ; មូឍ) ខ្លៅ, ល្ងង់, ដែលមមិងមមាំង; ច្រើននិយាយថា មនុស្សមូឡ្ហោ; បើស្រីជា មូឡ្ហា ។

ការស្វែងរកទ្រព្យបើប្រាសចាកព្យាយាមហើយ ធ្វើម្ដេចធនធាន មានមាសប្រាក់ជាដើម នឹងរត់ចូលមកងាយ ៗ បាន ធ្វើម្ដេចនឹងរួច ចាកទុគ៌តភាពទៅកាន់សុគតភាពនឹងគេបាន លុះតែប្រឹងប្រែងយ៉ាង ពេញទំហឹងឥតសំចៃកម្លាំង មិនស្គាល់យប់មិនស្គាល់ថ្ងៃ ទើបឃើញ ស្រមោលនៃទ្រព្យខ្លះ សមដូចពុទ្ធភាសិតថា ៖

ឧដ្ឋាតា វិន្ទតេ ធនំ

អ្នកមានព្យាយាមប្រឹងប្រែងរមែងបាននូវទ្រព្យ ។

ការស្វែងរកធម៌ ជាទីពឹងពាក់ពំនាក់អាស្រ័យក្នុងលោកខាងមុខ ក៏ត្រូវប្រកបដោយព្យាយាមដែរសូម្បីព្រះបរមគ្រូជាម្ចាស់ ដែលនឹង បានត្រាស់ដឹងសព្វញ្ញូពុទ្ធក្នុងលោកទូទៅបាន ក៏ដោយសារព្រះអង្គ តម្កល់ព្យាយាមយ៉ាងតឹងរឹងបំផុត ក្នុងកាលដែលព្រះអង្គកំពុងធ្វើ ទុក្ករកិរិយា ដែលហៅថា មហាបធាន គឺព្យាយាមប្រកបដោយ ដោយអង្គ ៤ ថា ៖

កាមំ តចោ នហារុ អដ្ឋិ ច អវសិស្សតុ
អសុស្សតុ មេ សរីរេ សព្វន្តំ មំសលោហិតំ ។

សូមឲ្យតែស្បែក, សរសៃ និងឆ្អឹងរបស់អាត្មាអញសល់នៅ បានហើយ, ឯសាច់និងឈាមទាំងអស់ក្នុងសរីរៈរបស់អាត្មា ក៏សូម ឲ្យជ្រួញស្វិតរីងខះអស់ទៅចុះ ។

ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលអ្នកមានព្យាយាមមិនបន្ធូរបន្ថយសូម្បីក្នុងកិច្ចការមិនជាទីសង្ឃឹមកក់ក្ដៅក៏ដោយ រមែងបានជាទីគោរពរាប់អានជាទីប្រោសប្រាណ នៃពួកទេវតាទាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ដូចជាព្រះមហាជនកពោធិសត្វជាដើម ។

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់យោនយកកំណើតឧប្បត្តិកើតក្នុងខត្តិយត្រកូលមួយ មាននាមថាព្រះមហាជនកៈ នៅវេលាដែលព្រះអង្គស្ដេចយាងមកដើម្បីទទួលរាជសម្បត្តិ ទ្រង់បានធ្វើរាជដំណើរតាមសំពៅ លុះមកដល់ពាក់កណ្ដាលមហាសមុទ្រសំពៅក៏ធ្លាយ អន្តរាយជីវិតអ្នកសំពៅទាំងអស់ បានជាចំណីនៃឆ្លាមមករនិងក្រពើទាំងឡាយ ។ ឯព្រះពោធិសត្វទ្រង់ឡើងលើដងក្ដោងសំពៅ ហើយលោតផុតពីសេចក្ដីអន្តរាយអំពីសត្វសាហាវទាំងនោះ ហើយព្រះអង្គខំព្យាយាមហែលទឹកប្រៃ ឆ្លងមហាសមុទ្រទាំងយប់ទាំងថ្ងៃឥតបង្អង់ ទោះបីសម្លឹងរកកោះរកត្រើយមិនឃើញក៏ដោយ អស់ ៧ ថ្ងៃ ទើបកើតសេចក្ដីអស្ចារ្យក្ដៅក្រហាយដល់ទេវតាដែលនៅរក្សាសមុទ្រ ។ ទេវតានោះក៏មកកាន់សំណាក់ព្រះពោធិសត្វ មុននឹងសង្គ្រោះជីវិតព្រះអង្គ ក៏សួរអំពីសេចក្ដីព្យាយាមឥតប្រយោជន៍នោះចំពោះព្រះពោធិសត្វ ។ ទើបព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

វាយមេថេវ បុរិសោ យាវ អត្ថស្ស និប្ផទា

កើតមកជាកូនប្រុស ត្រូវតែព្យាយាម ដរាបដល់សម្រេចប្រយោជន៍ ។

ទេវតាក៏មានចិត្តសោមនស្សចំពោះវាចាព្រះពោធិសត្វ ក៏នាំព្រះអង្គទៅដាក់ដល់សកដ្ឋានគឺទីលំនៅរបស់ព្រះអង្គហោង ។

សេចក្តីព្យាយាម ក្នុងកិច្ចការគ្រប់ជំពូកមិនបន្ធូរបន្ថយ ដំអក់ទម្រន់ធ្វើទាល់តែសម្រេច មិនបណ្តាក់បង្អង់ថាទុកស្អែក ទុកថ្ងៃក្រោយ ឬឥតមានសេចក្តីធុញទ្រាន់នឿយណាយរសាយចិត្តចាកការងារ ចាត់ថាជាមង្គលព្រោះហេតុញ៉ាំងប្រយោជន៍ទាំងពួងឲ្យសម្រេចបាន ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

វ័យបឋមឲ្យខំរៀនវិជ្ជា
វ័យទីពីរខំខ្វល់ខ្វាយរកធនធាន
វ័យទីបីស្វែងរកធម៌បម្រុងប្រាណ
វ័យទីបួនក្បួនគ្មាននឹងធ្វើអ្វី ៗ

* លោកនីតិបករណ៍

មង្គលទី ១៩

ទានំ

ការឲ្យទាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ទានមានច្រើនប្រការណាស់, ប៉ុន្តែប្រការដែលសំខាន់ជាងគេមាន ២ គឺ ៖

- **អាមិសទាន ១** ;
- **ធម្មទាន ១** ។

ការចែករំលែកបច្ច័យទាំង ៤ គឺ ៖ គ្រឿងស្លៀកដណ្តប់, គ្រឿងបរិភោគ, ទីសំណាក់អាស្រ័យ និងថ្នាំសម្រាប់ព្យាបាលរោគប្រគេនសមណព្រាហ្មណ៍អ្នកមានសីល ឬឲ្យដល់បរជនណាមួយហៅថា **អាមិសទាន** ។ ការឃោសនាពន្យល់មហាជនឲ្យស្គាល់ថា ធម៌នេះជាកុសល, ធម៌នេះជាអកុសល, ធម៌នេះនាំឲ្យមានទោស, ធម៌នេះមិនមានទោស, ធម៌នេះពួកអ្នកប្រាជ្ញតែងតិះដៀល, ធម៌នេះអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ, ធម៌នេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ, ធម៌នេះប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍, ដើម្បីសេចក្តីចំរើនដើម្បីសេចក្តីសុខ ហៅថា **ធម្មទាន** ។

បណ្តាទានទាំង ២ ប្រការនេះ ធម្មទានប្រសើរក្រៃលែងជាងអាមិសទាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាម្ចាស់ត្រាស់ទេសនាថា ៖

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ
ធម្មទានឈ្នះអស់ទានទាំងអស់ ។

សេចក្តីអធិប្បាយថា ៖ ប្រសិនបើទាយកអាចប្រគេនចីវរដ៏មានសាច់ម៉ដ្ឋល្អដូចបណ្តូលចេក ដល់ព្រះពុទ្ធ, ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ, ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ ដែលគង់កកកុញក្នុងផ្ទៃចក្រវាឡ រហូតដល់ទល់ព្រហ្មលោកក៏ដោយ ការអនុមោទនាដោយគាថា ៤ បាទរបស់លោកទាំងនោះ ក្នុងសមាគមនោះប្រសើរជាង ។ ការធ្វើចីវរទាននោះ មានផលមិនដល់មួយចំណិតអំពីចំណែក ១៦ នៃអនុមោទនគាថានោះផង ។ ការសម្តែងធម៌ក្តី, ការបង្រៀនធម៌ក្តី, ការស្តាប់ធម៌ក្តី រមែងបានបំណាច់ធំយ៉ាងនេះ ។ បិណ្ឌបាតទានដ៏ប្រណីតដែលទាយកដាក់បំពេញបាត្រប្រគេនដោយគោរពក្តី ភេសជ្ជៈទាំងឡាយមានទឹកដោះនិងប្រេងជាដើមក្តី សេនាសនទាន ដ៏ប្រសើរដូចជាមហាវិហាររបស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឬលោហប្រាសាទរបស់មហាឧបាសិកាឈ្មោះវិសាខាក្តី ក៏ឈ្មោះថាមិនប្រសើរដល់ធម្មទានឡើយ ធម្មទាននេះដោយហោចទៅ សូម្បីតែការអនុមោទនាដោយគាថាប្រកបដោយបាទ ៤ ប៉ុណ្ណោះ រមែងប្រសើរជាងអាមិសទាន ។ ព្រោះហេតុអ្វី ? ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយដែលនឹងធ្វើបុញ្ញកម្មទាំងនេះទៅបានអាស្រ័យការស្តាប់ធម៌ជាដើមហេតុ, មិនមែនមិនស្តាប់ធម៌ហើយធ្វើបុញ្ញកម្មទាំងនេះកើតឡើយ ។ ប្រសិនបើសត្វទាំងនេះមិន

បានស្តាប់ធម៌ទេ ម្ល៉េះមិនអាចនឹងឲ្យនូវបបរមួយបោយ ឬបាយមួយវែកបានឡើយ ។ មួយវិញទៀត លើកលែងព្រះពុទ្ធ និងព្រះបច្ចេកពុទ្ធចេញ ព្រះអរហន្តទាំងឡាយមានព្រះសារីបុត្តត្ថេរជាដើម ដែលមានបញ្ញាលើសលប់ អាចរាប់តំណក់ទឹកភ្លៀងដែលបង្អុរធ្លាក់ចុះអស់កប្បទាំងមូលបាន ក៏មិនអាចលុះមគ្គផលមានសោតាបត្តិមគ្គជាដើមតាមធម្មតារបស់ខ្លួនបានដែរ លុះតែបានស្តាប់ធម៌របស់ព្រះថេរៈទាំងឡាយមានព្រះអស្សជិតត្ថេរជាដើម ទើបធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផលបាន ទាំងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសាវកបារមីញាណបានព្រោះធម្មទេសនារបស់ព្រះបរមសាស្តាជាម្ចាស់ ។ ដោយហេតុទាំងអម្បាលនេះហើយធម្មទានទើបឲ្យឈ្មោះថាជាទានប្រសើរក្រៃលែង ។

ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ៖

សព្វទានំ ធម្មទានំ ជិនាតិ

ធម្មទានឈ្នះទានទាំងពួង ។

ទាយកអ្នកធ្វើទានរមែងបានទទួលអានិសង្ស ៥ យ៉ាងគឺ ៖

១. រមែងបានជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃជនច្រើនរូប ;

២. មនុស្សល្អតែងគប់រក ;

៣. កិត្តិស័ព្ទដ៏ពីរោះល្បីខ្ចរខ្ចាវទៅ ;

៤. បើចូលទៅកាន់ចំណោមណាមួយ ជាអ្នកក្លៀវក្លាមិន

អឹមអៀន ;

៥. លុះរំលាយរាងកាយនេះទៅតែងទៅកើតក្នុងសុគតិភព ។

ដោយហេតុនេះ ការឲ្យទានទើបព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់ថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនៃសេចក្ដីចម្រើន និងសេចក្ដីសុខក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខប្រាកដជាក់ស្ដែងដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៦

ធម្មចរិយា

ការប្រព្រឹត្តនូវធម៌ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ការប្រព្រឹត្តនូវធម៌ក្នុងទីនេះ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តក្នុងកុសលកម្មបថទាំង ១០ យ៉ាង ។ ការប្រព្រឹត្តធម៌នោះឈ្មោះថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុនាំឲ្យបានកើតក្នុងសុគតិភពជាដើម ។ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ទុកក្នុងសាលេយ្យកសូត្រ ត្រង់បញ្ចមវគ្គនៃមូលបណ្ណាសកៈថា ៖ " **សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បានទៅកាន់សុគតិសួគ៌ទេវលោក ក្រោយអំពីកាលកិរិយា ព្រោះតែហេតុនៃការប្រព្រឹត្តធម៌នេះឯង** " ។ ការប្រព្រឹត្តធម៌នោះ ដោយកាយមាន ៣ យ៉ាងគឺ ៖

១. មិនបៀតបៀនផ្តាច់ផ្តិលជីវិតសត្វ ១ ;

២. មិនលួចទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បរជន ១ ;

៣. មិនប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ១ ។

ដោយវាចាមាន ៤ យ៉ាងគឺ ៖

១. មិនពោលមុសាវាទ ១ ;

២. មិនពោលចាក់ដោត ១;

៣. មិនពោលពាក្យអាក្រក់ជួជាតិ ឬពាក្យអាសគ្រោម ១ ;

៤. មិនពោលពាក្យរោយរាយអសារឥតការណ៍ ឥតប្រយោជន៍ ១ ។

ដោយចិត្តមាន ៣ យ៉ាងគឺ ៖

១. មិនលោភទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃ ១ ;

២. មិនព្យាបាទ ១ ;

៣. មានទិដ្ឋិយល់ត្រូវ ១ ។

អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រាថ្នាចង់កើតក្នុងត្រកូលខត្តិយមហាសាលក៏បាន, ព្រាហ្មណមហាសាលក៏បាន, គហបតីមហាសាលក៏បាន, ក្នុងទេវលោកជាន់ចាតុម្មហារាជិកាក៏បាន, ជាន់តាវតឹង្សក៏បាន, ជាន់តុសិតក៏បាន, ជាន់និម្មានរតីក៏បាន, ជាន់បរនិម្មិតវសវត្តីក៏បាន, ក្នុងព្រហ្មលោកទាំង ១៦ ជាន់ ជាន់ណាមួយក៏បាន ។ មួយវិញទៀតអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ប្រាថ្នាចង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិជាហេតុអស់ទៅនៃអាសវធម៌ក៏សម្រេចតាមបំណង ។

អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ រមែងបាននៅជាសុខក្នុងលោកនេះ និងលោកខាងមុខ ទាំងបានជាទីពេញចិត្តនៃមនុស្សនិងទេវតា ដូចមានរឿងធម្មិកឧបាសកជាដើមជាឧទាហរណ៍ តទៅ ៖

ធម្មិកឧបាសកជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ មានសីល មានកល្យាណធម៌ ត្រេកអរក្នុងការធ្វើទានបានកសាងកុសលជាច្រើនក្នុងព្រះពុទ្ធ

សាសនា ។ មុនពេលលោកនឹងទទួលមរណភាព កូនចៅបាន និមន្តព្រះសង្ឃមកស្វាធ្យាយសតិបដ្ឋានសូត្រ ។ ក្នុងឱកាសដែល លោកកំពុងផ្ទង់ស្មារតីស្ដាប់ព្រះសូត្រ ស្រាប់តែមានទេវតាមកពីទេវ-លោកទាំង ៦ ជាន់ តាក់តែងរាជរថល្អវិសេស ភ្លឺចិញ្ចែងចិញ្ចាចទឹម ដោយសេះសិន្ធព ១០០០ ឋិតនៅលើអាកាសរង់ចាំទទួលឧបាសក ហើយស្រែកអញ្ជើញលោក ឲ្យឡើងទៅឋិតនៅក្នុងរថរបស់ខ្លួន ៗ ។ ឧបាសកបានក្រឡេកឃើញទេវតាទាំងនោះ ផ្ទាល់មំសចក្ខុរបស់ខ្លួន និងបានឮសម្លេងប្រត្យក្សដល់ត្រចៀកហើយ ក៏ស្រែកប្រាប់ទៅវិញ ថា ៖ " ចូររង់ចាំសិន ទំរាំស្ដាប់ធម៌ចប់ ! " ។ រួចហើយឧបាសក ឡើងទៅឋិតនៅក្នុងរថរបស់ទេវតា ដែលមកពីឋានតុសិត ក្រោយ អំពីកាលកិរិយារបស់ខ្លួន បានសោយទិព្វសម្បត្តិជាសុខក្រៃលែងក្នុង ទេវលោកនោះឯង ។

ការប្រព្រឹត្តធម៌ ចាត់ជាមង្គលអាស្រ័យហេតុដូចបាន អធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៧

ញាតកានញ្ច សង្គហោ
ការសង្គ្រោះញាតិទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ជនដែលបុគ្គលគួរស្គាល់ ហៅថាញាតិ ។ ញាតិនោះ រាប់តាំងពីដូនតាទី ៧ ខាងមាតានិងខាងបិតាចុះមក ។ ការជួយដោះទុក្ខក្រុមញាតិដែលកំពុងសាបសូន្យ ហិនហោចចាកទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយការផ្តល់ទ្រព្យសម្បត្តិឲ្យក្រុមញាតិដែលកំពុងតែឈឺចាប់រ៉ាំរ៉ៃ ដោយការជួយអភិបាលរក្សារោគាព្យាធិនោះជាដើម ឈ្មោះថា ការសង្គ្រោះញាតិ ។ ការសង្គ្រោះញាតិនោះព្រះបរមគ្រូជាម្ចាស់ត្រាស់ថាជាមង្គល ព្រោះជាហេតុបាននូវគុណវិសេសក្នុងជាតិខាងមុខផង ជួនកាលបានទៅកាន់ឋានសួគ៌ទាំងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះផងក៏មាន ។ ហេតុនេះការសង្គ្រោះញាតិនោះ ជាកិច្ចគឺបុគ្គលគ្រប់រូបត្រូវតែធ្វើ គួរយកតម្រាប់តាមព្រះពោធិសត្វ ។ ធម្មតាព្រះពោធិសត្វទាំងឡាយ ទ្រង់តែងប្រព្រឹត្តប្រយោជន៍ចំពោះញាតិ, សង្គ្រោះញាតិជាដរាប សូម្បីទ្រង់បិតនៅក្នុងព្រះជាតិជាសត្វតិរច្ឆានក៏ដោយ ដូចមានរឿងតំណាលថា ៖

កាលពីព្រេងនាយ ព្រះពោធិសត្វទ្រង់សោយព្រះជាតិជាសុនខ មានហ្វូងនៃសុនខដ៏ធំជាបរិវារអាស្រ័យនៅក្នុងព្រៃស្មសាន ។ ក្នុង

កាលមួយ ព្រះរាជាពារាណសីទ្រង់យាងក្រសាលឧទ្យានពេញមួយថ្ងៃ លុះព្រះអាទិត្យអស្តង្គតហើយ ទើបទ្រង់គង់លើព្រះរាជរថយាងត្រឡប់ទៅកាន់រាជធានីវិញ ។ ក្នុងពេលយប់នោះ ភ្លៀងបង្អុរចុះមកទទឹករាជរថដែលមនុស្សទាំងឡាយដាក់ក្នុងព្រះលានស្តេច ។ ឆ្កែទាំងឡាយដែលរាជត្រកូលចិញ្ចឹម ក៏ស៊ីនូវខ្សែជ្រាមស្បែកនៃរាជរថនោះអស់រលីង ។ ព្រឹកឡើង ពួកមនុស្សទូលព្រះរាជាថា មានឆ្កែចូលតាមរន្ធលូហើយទំពាស៊ីខ្សែជ្រាមស្បែកនៃរាជរថ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់ក៏បង្គាប់ឲ្យពិឃាតឆ្កែទាំងអស់ដែលប្រទះឃើញ ។ ពេលនោះមហាភ័យបានកើតឡើងដល់ហ្វូងឆ្កែទាំងឡាយ ។ ព្រះពោធិ-សត្វមានសេចក្តីមេត្តាចង់សង្គ្រោះញាតិ ក៏ប្រថុយជីវិតសុខចិត្តចូលទៅគាល់ព្រះរាជាផ្ទាល់ខ្លួន ហើយសួរដំណើររឿងនោះចំពោះព្រះរាជាថា ៖ " បពិត្រមហារាជ ! ទ្រង់បញ្ជាការពិឃាតឆ្កែទាំងអស់តាមតែប្រទះឬ? ឬលើកលែងឆ្កែពួកណាដែរ? " ។ លុះឮថាព្រះរាជាលើកលែងឆ្កែក្នុងខត្តិយត្រកូល ព្រះពោធិសត្វក៏ពោលថា ៖ " បើដូច្នេះទ្រង់នឹងលុះក្នុងអគតិហើយ ការលុះក្នុងអគតិមិនគួរទេ មិនជារាជធម៌ទេ ធម្មតាស្តេច ត្រូវធ្វើឲ្យដូចជញ្ជីងថ្លឹងឲ្យស្មើជាដរាប " ។ ព្រះរាជាទ្រង់សួរថា ៖ " ម្នាលបណ្ឌិត ! អ្នកដឹងឬ ឆ្កែណាដែលស៊ីខ្សែជ្រាមស្បែក? " ។ ព្រះពោធិសត្វលុះទូលព្រះរាជាថា ឆ្កែក្នុងខត្តិយត្រកូលស៊ីខ្សែនោះ ហើយក៏បង្គាប់ឲ្យគេយកតក្កៈ និងស្មៅ

ចិញ្ចៀនប្រាប់លាយគ្នាពូតយកទឹកឲ្យឆ្កែទាំងនោះផឹក ។ ឆ្កែទាំងនោះក៏ក្អួតមកសុទ្ធតែខ្សែស្បែក ។ ព្រះរាជាទ្រង់សោមនស្សចំពោះព្យាករណ៍នោះ ទើបបូជាព្រះពោធិសត្វដោយស្វេតច្ឆត្រ ។ ព្រះពោធិសត្វសម្ដែងធម៌ ហើយថ្វាយស្វេតច្ឆត្រដល់ព្រះរាជា ទើបត្រឡប់ទៅកាន់កន្លែងរបស់ខ្លួនវិញ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ប្រទានអភ័យដល់សត្វទាំងអស់ ផ្ដត់ផ្ដង់និច្ចភត្តដ៏មានតម្លៃ ដូចជាក្រយាស្ងោយរបស់ព្រះអង្គចំពោះសុនខទាំងឡាយ មានព្រះពោធិសត្វជាដើម ។

ចំណែកខាងបុគ្គលណា ដែលប្រមូលទ្រព្យសន្សំទុកបានច្រើន មិនបរិភោគប្រើប្រាស់ខ្លួនឯង មិនសង្គ្រោះពពួកញាតិ បុគ្គលនោះលោកពោលថា ស្មើគ្នានឹងសត្វស្លាបឈ្មោះ មយ្ហកៈ[១] សមដូចព្រះពោធិសត្វសម្ដែងធម៌ចំពោះមុខប្អូនរបស់លោក ដែលសម្លាប់បុត្ររបស់លោកព្រោះហេតុនៃទ្រព្យថា ៖

បក្សីឈ្មោះ មយ្ហកៈ ហើរទៅកាន់ដើមល្វៀបមានផ្លែទុំហើយគិតតែយំថា ៖ "របស់អញ ៗ !" ។ បក្សីឯទៀតមកដល់ហើយស៊ីផ្លែល្វៀបហើយហើរទៅវិញអស់ក្ដី ក៏នៅតែកន្ទក់កន្ទេញថា ៖ "របស់អញ ៗ !" ដដែល យ៉ាងណាមិញ, បុគ្គលពួកខ្លះនេះ សន្សំទ្រព្យទុកបានច្រើន មិនហ៊ានចាយវាយប្រើប្រាស់ដោយខ្លួនឯង មិនគិត

(១) ឈ្មោះបក្សីមួយពួក ដែលយំថា មយ្ហកៈ ៗ "របស់អញ ៗ" ។

សង្គ្រោះនូវញាតិទាំងឡាយ កាលបុគ្គលនោះកំពុងហួងហែងរក្សាទន្ទេញថា ៖ " របស់អញ ៗ ! " ស្រាប់តែពួករាជការឬចោរទាំងឡាយមកកំហែងយកទ្រព្យនោះអស់រលើងទៅ ក៏នៅតែទន្ទេញថា ៖ " របស់អញ ៗ " ដដែលដោយឥតប្រយោជន៍យ៉ាងនោះឯង ។ ចំណែកខាងបណ្ឌិតទាំងឡាយមិនដូច្នោះឡើយ បើមានភោគសម្បត្តិហើយលោកមិនសន្សំទុក តែងសង្គ្រោះញាតិទាំងឡាយ ហេតុនេះ ទើបលោកមានកិត្តិស័ព្ទពីរោះពិសាល្បីខ្ចរខ្ចាយទៅក្នុងលោកខាងមុខ ។ ដូចន័យដែលបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ១៨

អនវជ្ជានិ កម្មានិ

ការងារទាំងឡាយ ដែលមិនមានទោស ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ការងារទាំងឡាយដែលមិនមានទោសសំដៅយកការសមាទាននូវអង្គនៃឧបោសថទាំង ៨ មានបាណាតិបាតាវេរមណីជាដើម, មានឧច្ចាសយនមហាសយនា វេរមណីជាទីបំផុត, ការខំខ្វល់ខ្វាយបម្រើចាស់ព្រឹទ្ធាចារ្យ និងអ្នកមានសីលជាដើម ការដាំសួនឈើមានផ្កា សួនឈើមានផ្លែ សង់ស្ពាន ជីកអណ្តូង ជីកស្រះឲ្យទានទឹក និងសង់សាលាសម្រាប់សំណាក់ជាដើម ទាំងអស់នេះឈ្មោះថាអំពើមិនមានទោស ។ មែនពិត បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នានូវសុខសួស្តី ហើយបានសមាទាននូវអង្គនៃឧបោសថដោយប្រពៃ ខំរក្សាមិនឲ្យសៅហ្មង តើអ្នកណានឹងអាចទៅចាប់ទោសអូសដំណើរបុគ្គលនោះបាន បុគ្គលនោះ រមែងបានទទួលយកនូវអានិសង្សនៃឧបោសថសីលតែម្យ៉ាង ។ បុគ្គលដែលឈឺឆ្អាលខ្វល់ខ្វាយបម្រើបុគ្គលអ្នកចម្រើនដោយគុណ មានសីលគុណជាដើម ក៏រមែងបាននូវសុខតែម្យ៉ាងដូចគ្នា ។ បុគ្គលដែលជាអ្នកដាំសួនផ្កា សួនបន្លែសង់ស្ពាន ជីកស្រះអណ្តូង ឲ្យទានទឹក ឲ្យទីដេកសំណាក់អាស្រ័យជាដើម ក៏សុទ្ធតែជាអ្នកឥតមានទោសទាំងអស់មានតែគុណានិសង្ស

ម្យ៉ាង ដូចព្រះពុទ្ធភាសិតថា ៖

អារាមរោបា វនរោបា យេ ជនា សេតុការកា
បបញ្ច ឧទបានញ្ច យេ ទទន្តិ ឧបស្សយំ
តេសំ ទិវា ច រត្តោ ច សទា បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ
ធម្មដ្ឋា សីលសម្បន្នា តេ ជនា សគ្គគាមិនោ

ជនទាំងឡាយណា ដាំសួនឈើមានផ្កា សួនឈើមានផ្លែ សង់ស្ពាន ជីកស្រះ អណ្តូងឲ្យទីសំណាក់អាស្រ័យ បុណ្យរមែងចម្រើនទាំងថ្ងៃទាំងយប់គ្រប់វេលាដល់ជនទាំងឡាយនោះ, ជនទាំងនោះឈ្មោះថាជាអ្នកឋិតនៅក្នុងធម៌ បរិបូណ៌ដោយសីល រមែងបានទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ជាប្រាកដ ។

បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធ្វើនូវការងារមិនមានទោសនេះ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ និងសេចក្តីសុខ-ចម្រើន ទាំងបានទៅកើតក្នុងទេវលោកទៀត ដូចអតីតនិទានតំណាលថា ៖

ក្នុងបុរាណសម័យ មានបុរសម្នាក់បបួលមិត្រសំឡាញ់បាន ៣៣ នាក់ នាំគ្នាជម្រះផ្លូវ សង់សាលាសម្រាប់សំណាក់ ដងទឹកដាក់ពាងទុកសម្រាប់អ្នកដំណើរ ថែមទាំងបម្រើអ្នកជម្ងឺ មានមេត្តាករុណាចំពោះអ្នកដទៃមិនរើសមុខ ។ មានឥស្សរជនម្នាក់មានសេចក្តីឈ្នានីសចំពោះជនទាំងនោះ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះរាជាក្រាបបង្គំទូលបង្កាច់ថា ៖ ជនទាំងនោះបញ្ចុះបញ្ចូលមហាជននឹងមកដណ្តើម

រាជ្យ ។ ព្រះរាជាទ្រង់ខ្ញាល់ដោយឥតពិចារណា ក៏ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យហៅជនទាំងអស់នោះមកឲ្យដំរីព្រេច ។ ដោយតេជះនៃមេត្តាចិត្ត និងសុចរិតធម៌នៃជនទាំងនោះ ដំរីមិនអាចនឹងព្រេចឡើយត្រឡប់ជាថយក្រោយទៅវិញ ។ ព្រះរាជាទតឃើញដូច្នោះ ក៏ត្រាស់សួរ លុះជ្រាបថាជនទាំងនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តត្រឹមត្រូវល្អទេ ក៏ទ្រង់ប្រទានដំរីនោះ និងឥស្សរជនអ្នកពោលបង្កាច់នោះព្រមទាំងគ្រួសារឲ្យជាអ្នកបម្រើនៃជនទាំងនោះ ។ ពួកជនទាំងនោះ ក៏រឹងរិតតែខំធ្វើអំពើដ៏ប្រពៃនោះយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ ឥតធ្វេសប្រហែសរហូតដល់អស់ជីវិតរៀងខ្លួន ក៏បានទៅកើតជាព្រះឥន្ទជាទេវបុត្ត សោយសម្បត្តិទិព្វក្នុងឋានសួគ៌ទាំងអស់គ្នា ។ ឯបុរសដែលជានាយកជាមេគំនិត បានជាប្រធាននៃទេវតាទាំងនោះមាននាមថាសក្កទេវរាជគឺព្រះឥន្ទ សោយទិព្វសម្បត្តិអស់កាលជាយូរអង្វែង ។

ការងារដែលមិនមានទោស ចាត់ជាមង្គល ព្រោះជាហេតុឲ្យបាននូវសេចក្តីសុខចម្រើន មានការកើតក្នុងទេវលោកជាដើម ដូចបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ១៩

អារតី វិរតី បាបា

ការមិនត្រេកអរក្នុងបាប និងកិរិយាវៀរចាកបាប ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ **អារតិ** ប្រែថា សេចក្តីមិនត្រេកអរដោយចិត្ត ។ **វិរតិ** ប្រែថា ការវៀរដោយកាយ និងវាចាដោយអំណាចកម្ម និងទ្វារ ។ វិរតិនោះមាន ៣ យ៉ាងគឺ ៖

១. សម្បត្តវិរតិ ការវៀរចំពោះវត្ថុដែលដល់មកព្រមរបស់បុគ្គលដែលឥតបានសមាទានសីល ដោយបានពិចារណានូវជាតិវ័យ និងសេចក្តីចេះដឹងរបស់ខ្លួនថា មិនគួរនឹងធ្វើអំពើបែបនោះ ហើយអាក់ខានលែងធ្វើអំពើលាមកនោះទៅវិញដោយឯង ៗ តែម្តង ;

២. សមាទានវិរតិ ការវៀរចាកអំពើដ៏លាមកមានបាណាតិបាតជាដើម ដោយបានសមាទានសីល ;

៣. សមុច្ឆេទវិរតិ ការវៀរដាច់ស្រឡះមិនធ្វើបាបកម្មតាំងពីកំណើត របស់ព្រះអរិយបុគ្គលដែលបានសម្រេចមគ្គផលមក។

បាប គឺអំពើលាមក ជាគ្រឿងញុាំងសត្វឲ្យសៅហ្មង ក្នុងទីនេះសំដៅយកកម្មកិលេស ៤ យ៉ាងគឺ ៖ បាណាតិបាត ការសម្លាប់សត្វ ១, អទិន្នាទាន ការលួចទ្រព្យរបស់គេ ១, កាមេសុមិច្ឆាចារ

ការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ១, មុសាវាទ ការពោលពាក្យកុហក ១ ។

ការមិនត្រេកអរក្នុងបាប និងការវៀរចាកបាប មិនប្រព្រឹត្តធ្វើអំពើអកុសលផ្សេង ៗ សូម្បីព្រោះហេតុនៃជីវិតរមែងបានសេចក្ដីសុខក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខ ជួនកាលអាចរួចចាកគ្រោះថ្នាក់ដែលមានប្រាកដក្នុងទីចំពោះមុខផង ដូចមាននិទានដំណាលថា ៖

មានឧបាសកម្នាក់ បានសមាទានសីលក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធរក្ខិតត្ថេរ ហើយទៅភ្ជួរស្រែ គាត់បានឡើងទៅលើភ្នំដើម្បីរកគោរបស់គាត់ដែលបាត់ ។ ស្រាប់តែមានពស់ថ្លាន់មួយធំសម្បើមស្ទុះមករឹតគាត់ជាប់ ។ ឧបាសករៀបនឹងកាត់ក្បាលពស់ថ្លាន់នោះនឹងកាំបិតព្រាទៅហើយ លោតែនឹកឃើញសីលដែលគាត់បានសមាទានដ៏ហ្មត់ចត់ អំពីព្រះថេរៈនោះទាន់ក៏គិតថា ៖ " អញមិនគួរធ្វើអំពើបាណាតិបាតឡើយ ទោះបីពស់ថ្លាន់នោះសម្លាប់អញក៏ដោយ " ។ ហើយក៏គ្រវែងកាំបិតដែលលីលើស្មាចោលទៅដី ឲ្យផុតស្រឡះពីដៃទៅ ។ ដោយអំណាចនៃចិត្តដ៏បរិសុទ្ធវៀរចាកអំពើបាបនៃឧបាសកនោះ ក៏ស្រាប់តែពស់ថ្លាន់លាខ្លួនដោះលែងក្នុងខណៈនោះទៅ ។

ការមិនត្រេកអរ និងការវៀរចាកបាប ឈ្មោះថាជាមង្គលព្រោះជាហេតុឲ្យបាននូវលទ្ធផលដូចអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ២០

មជ្ជបានា ច សញ្ញមោ

សេចក្តីសង្រួម ចាកកិរិយាផឹកនូវទឹកស្រវឹង ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ទឹកស្រវឹងមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖ សុរា និងមេរ័យ សុរាមាន ៥ យ៉ាងគឺ ៖ បិដ្ឋសុរា សុរាធ្វើដោយម្សៅ ១, បូវសុរា សុរាធ្វើដោយនំ ១, ឱទនសុរា សុរាធ្វើដោយបាយ ១, កិណ្ណបក្ខិត្ត-សុរា សុរាធ្វើដោយដាក់ជាតិសុរាចាស់ ១, សម្ភារសំយុត្តសុរា សុរាដែលធ្វើដោយគ្រឿងផ្សំផ្សេង ៗ មានផ្លែសម៉ជាដើម ១ ។ មេរ័យមាន ៥ យ៉ាងគឺ ៖ បុប្ផាសវៈ ទឹកត្រាំដោយផ្កាឈើ ១, ផលាសាវៈ ទឹកត្រាំដោយផ្លែឈើ ១, មធ្វាសវៈ ទឹកត្រាំដោយទឹកឃ្មុំ ១, គុឡា-សវៈ ទឹកត្រាំដោយទឹកអំពៅ ១, សម្ភារសំយុត្តាសវៈ ទឹកត្រាំប្រកបដោយគ្រឿងផ្សំដោយរសនៃផ្លែឈើ មានផ្លែសម៉ជាដើម ១ ។

ការផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរា និងមេរ័យនេះ ជាហេតុនាំឲ្យកើតទោសទាន់ហន់ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បុគ្គលអ្នកផឹកនូវទឹកស្រវឹង តែងជាអ្នកមានសេចក្តីប្រមាទធ្វេសប្រហែស ក្លាហានមិនសមទំនង ហ៊ានធ្វើអំពើបាបផ្សេង ៗ ធ្វើខ្លួនឲ្យសាបសូន្យចាកប្រយោជន៍ ដែលត្រូវបានក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ។ អ្នកផឹកទឹកស្រវឹងត្រូវទទួលទោស ៦ យ៉ាងជាប្រាកដក្នុងជាតិនេះគឺ ៖

១. **សន្ទិដ្ឋិកា ធនជានី** វិនាសហិនហោចទ្រព្យសម្បត្តិទាន់ហន់ឃើញជាក់ស្តែងនឹងភ្នែកគេឯង ;

២. **កលហប្បវឌ្ឍនី** នាំបង្កបង្កើតជំលោះ;

៣. **រោគានំ អាយតនំ** ជាសម្បុករោគផ្សេង ៗ មានងងឹតភ្នែកជាដើម ;

៤. **អកិត្តិសញ្ជននី** ធ្វើឲ្យអសោចិ៍កេរ្តិ៍ឈ្មោះ ;

៥. **កោបិននិទ្ទំសនី** បើកបង្ហាញកេរ្តិ៍ខ្មាសដោយឥតអៀន ;

៦. **បញ្ញាយ ទុព្វលីករណី** ធ្វើឲ្យខ្សោយប្រាជ្ញាស្មារតី ។

លុះទំលាយរាងកាយនេះទៅត្រូវទៅសោយទុក្ខក្នុងនរកទៀត។ ដោយសេសសល់ផលបាបកម្មនោះ បានមកកើតជាមនុស្សវិកល-ចារិកឆ្កួតលីលាផ្តេសផ្តាស មិនដូចជនទាំងពួង ។ ចំណែកខាងការសង្រួម វៀរចាកការផឹកនូវទឹកស្រវឹងរមែងបានអានិសង្សមិនក្តៅក្រហាយស្តាយក្រោយ ដូចព្រះរាជាដែលនឹងនិទានតទៅនេះ ៖

ក្នុងអតីតកាល មានព្រះរាជាមួយព្រះអង្គក្នុងក្រុងពារាណសីទ្រង់មិនអាចសោយក្រយាដែលឥតមានសាច់និងសុរាឡើយ ។ ថ្ងៃមួយនាយពិសេសរកទិញសាច់មិនបាន, ទ្រង់កំពុងតែងុរងប់ដោយសុរា ក៏បង្គាប់ឲ្យយកព្រះរាជបុត្រជាទីស្រឡាញ់មកពិឃាត យកព្រះមំសាធ្វើជាក្រយាថ្វាយទ្រង់ ។ លុះទ្រង់ស្វាងសុរា ហើយក៏មានសេចក្តីសោកស្តាយព្រះរាជបុត្រក្រៃពេក ទើបទ្រង់ឃើញទោសសុរា

ហើយលែងប្រព្រឹត្តិតាំងពីកាលនោះមក ។ ការវៀរចាកទឹកស្រវឹង រមែងមិនក្តៅក្រហាយសោកស្តាយ ដូចនិទានដែលនាំមកនេះ រមែងបាននូវអានិសង្ស គឺសេចក្តីសុខកាយសប្បាយចិត្ត ចម្រើនទ្រព្យសម្បត្តិ មិនភ្លាំងភ្លាត់វង្វេងស្មារតីមិនធ្វើកេរ្តិ៍ឈ្មោះឲ្យអប្រិយ មានសេចក្តីថ្លៃថ្នូរជាដរាប ព្រោះហេតុនោះបានជាព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ដូចបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ២១

អប្បមាទោ ច ធម្មេសុ
សេចក្ដីមិនប្រមាទក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថា ៖ ការមិនប្រមាទ គឺមិនប្រហែសក្នុងកុសលធម៌ទាំងពួង នេះជាកំពូលនៃកុសលធម៌ទាំងអស់ ។ **អប្បមាទោ អមតំ បទំ** សេចក្ដីមិនប្រមាទនេះ ជាឧបាយនាំខ្លួនទៅកាន់ព្រះនិព្វានដែលមិនមានសេចក្ដីស្លាប់ទៀតឡើយ ។ អ្នកដែលមិនប្រមាទ គឺអ្នកដែលមិនស្លាប់ស្មារតី ៗ នៅរស់រវើកជានិច្ចទាំងយប់ទាំងថ្ងៃឥតរលត់ឡើយ រមែងមានសតិដាស់តឿនចិត្តឲ្យរឭកដល់ការកុសលដែលខ្លួនបានធ្វើមកហើយរឿយ ៗ ផង កុសលឯណាដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ធ្វើ សតិដាស់តឿនចិត្តឲ្យប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើឡើង កុំឲ្យបង្អែបង្អង់ទុកថាចាំថ្ងៃនេះថ្ងៃនោះ ខែនេះខែនោះ ឆ្នាំនេះឆ្នាំនោះសឹមធ្វើ ព្រោះនៅក្រយ៉ាងនេះជាដើម ហៅថាមិនប្រមាទ អ្នកដែលមិនប្រមាទរមែងបានកសាងកុសល ១០ យ៉ាងគឺ ៖

១. **ទានំ ទេតិ** ឲ្យទានដល់ពួកស្មូម គ្រប់ប្រភេទឥតរើសមុខ ១ ;

២. **សីលំ រក្ខតិ** រក្សាសីល ៥, សីល ៨ ជាដើម ១ ;

៣. **ភាវនំ ភាវេតិ** បម្រើនកម្មដ្ឋាន ៤០ មានពុទ្ធានុស្សតិ

ជាដើម ១ ;

៤. អបចាយនំ ករោតិ គោរពកោតខ្លាចត្រកូលរៀម ច្បងជាដើម ១ ;

៥. វេយ្យាវច្ចំ ករោតិ ធ្វើការខ្វល់ខ្វាយបម្រើសង្ឃ ១

៦. បត្តិទានំ ទេតិ ផ្សាយចែកចំណែកផលដល់ អ្នកដទៃ ១ ;

៧. ធម្មទេសនំ ទេសតិ សម្តែងធម៌ដល់អ្នកដទៃស្តាប់ ជាដើម ១ ;

៨. ធម្មស្សវនំ សុណាតិ ស្តាប់ធម៌អ្នកដទៃសម្តែងដល់ ខ្លួន ១ ;

៩. អនុមោទនំ ករោតិ ធ្វើអនុមោទនាត្រេកអរតាម បុណ្យគេឲ្យ ១ ;

១០. ទិដ្ឋុជុកម្មំ ករោតិ ធ្វើទិដ្ឋិ គឺសេចក្តីយល់ឃើញ ឲ្យត្រូវផ្លូវធម៌ ១ ;

(រួមជា ១០ ប្រការ ហៅថាបុញ្ញកិរិយាវត្ថុ)

ឯអ្នកដែលមិនប្រមាទនេះ រមែងបានទៅកាន់ព្រះនិព្វានឈ្មោះ អមតៈ ដូចរឿងព្រះថេរៈឈ្មោះអានន្ទលោកមិនប្រមាទ គឺតាំងពី ក្រោយថ្ងៃដែលព្រះសាស្តាស្តេចចូលបរិនិព្វានទៅ លោកពុំហ៊ានសឹង ខំចម្រើនធម៌ លុះដល់ថ្ងៃទៀបនឹងបឋមសង្គាយនាព្រះសង្ឃទាំង-

ឡាយដាស់តឿនលោក ៗ ក៏មានព្យាយាមរឹតតែខ្លាំងក្លា ខំចម្រើនកាយគតានុស្សតិកម្មដ្ឋាន យប់នោះតាំងពីព្រលប់ទៅទល់គ្នានឹងថ្ងៃបែកបច្ចូសសម័យភ្លឺស្រាង ៗ លោកក៏មិនទាន់បានសម្រេចព្រះអរហត្តរកកលតែអស់សង្ឃឹម ទើបលោកគិតនឹងសឹងសម្រាកកាយតែព្រះទ័យលោកមិនបានលះបង់ព្រះកម្មដ្ឋាន ហើយបែរភ័ក្ត្រឆ្ពោះទៅកាន់វិហារក៏ទម្រេតកាយចុះនឹងសឹង ព្រះបាទទាំងពីរដាក់មិនទាន់ដល់ផែនក្តារ ព្រះសិរសាក៏ដាក់មិនទាន់ដល់ខ្នើយ ក៏លោតែបានសម្រេចហើយនូវព្រះអរហត្តផលព្រមទាំងបដិសម្ភិទា លះកិលេសជាសមុច្ឆេទប្រហារដាច់ចាកសន្តាន ។

ព្រះអានន្ទត្ថេរដែលបានសម្រេចព្រះអរហត្តផលនេះ ក៏បានព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីមិនប្រមាទ មិនតែព្រះអានន្ទត្ថេរមួយអង្គទេនៅមានច្រើនតទៅទៀត ដូចរឿងអញ្ញតរភិក្ខុមួយអង្គ លោកមិនប្រមាទខំព្យាយាមដើរចង្ក្រមនៅក្នុងព្រៃ តាំងពីព្រលប់ដល់ពាក់កណ្តាលអធ្រាត្រ លោកក៏រោយជង្គង់ហើយវារចង្ក្រមខំចម្រើនព្រះកម្មដ្ឋានក្នុងទីចង្ក្រមណ៍ ។ គ្រានោះមានព្រានម្រឹគម្នាក់ដើរបាញ់សត្វ លុះទៅដល់ទីនោះឃើញភិក្ខុនោះគិតស្មានថាជាម្រឹគ ក៏ពួយលំពែងទៅត្រូវពោះភិក្ខុនោះ ៗ ក៏ស្រែកដោយសម្រែកយ៉ាងខ្លាំង ។ ឯនាយព្រានព្រៃលុះដឹងថាត្រូវមនុស្សទេ ក៏ភិតភ័យគេចរត់បាត់ទៅភិក្ខុនោះខំដកលំពែងចេញអំពីកាយ ហើយយកស្មៅស្ងួតមកចុក

ត្រង់មុខអាវុធចងរុំដោយសំពត់ជាប់ ក៏តាំងសតិចុះក្នុងព្រះវិបស្សនាញាណ ខំវារចង្ក្រមតទៅក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តផល ហើយក៏ចូលព្រះនិព្វានក្នុងគ្រានោះឯង ។

ឯអ្នកមិនប្រមាទ រមែងបានទៅកាន់ព្រះនិព្វានដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២២

គារវោ ច

សេចក្តីគោរព ក្នុងបុគ្គលដែលគួរគោរព ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ឯពាក្យថាគោរពនោះ គឺធ្វើកាយវាចាចិត្តឲ្យធ្ងន់ គឺការឱនលំទោនទៅរកបុគ្គលជាបុព្វការី ឬបុព្វបុរសរបស់ខ្លួនមានមាតាបិតាជាដើម ។ បុគ្គលគួរគោរពនោះចែកជា ៣ ពួកគឺ ៖ ព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និងព្រះអរហន្តសាវ័កព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលជាន់ខ្ពស់, មាតាបិតាគ្រូជាបុគ្គលជាន់កណ្តាល, បងប្រុស-ស្រីក្នុងត្រកូលជាបុគ្គលជាន់ទាប ។ ឯបុគ្គលគួរគោរពនោះមានច្រើនប្រការតទៅទៀត តែមិនបានលើកមកសម្តែងឲ្យអស់ជើងដៃក្នុងទីនេះទេ នឹងសម្តែងតែអំពីគោលគារវធម៌ គឺធម៌ដែលលាយដោយបុគ្គលគួរគោរពនោះមាន ៧ ប្រការ ដូចតទៅនេះគឺ ៖

១. **ពុទ្ធគារវតា** គោរពក្នុងព្រះពុទ្ធមួយ ;
២. **ធម្មគារវតា** គោរពក្នុងព្រះធម៌មួយ ;
៣. **សង្ឃគារវតា** គោរពក្នុងព្រះសង្ឃមួយ ;
៤. **សិក្ខាគារវតា** គោរពក្នុងសិក្ខាមួយ ;
៥. **សមាធិគារវតា** គោរពក្នុងសមាធិមួយ ;
៦. **អប្បមាទគារវតា** គោរពក្នុងអប្បមាទមួយ ;

៧. បដិសណ្ឋារគារវតា គោរពក្នុងបដិសណ្ឋារៈមួយ ។

ឯការគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធនោះ គឺត្រូវគោរពក្នុងព្រះពុទ្ធរូប, ព្រះចេតិយ, ព្រះសិរីមហាពោធិព្រឹក្ស, ទីដែលព្រះអង្គប្រសូត, ទីដែលព្រះអង្គត្រាស់ដឹង, ទីដែលព្រះអង្គសម្តែងធម្មចក្រ, ទីដែលព្រះអង្គដាក់បង់នូវអាយុសង្ខារ, ទីដែលព្រះអង្គចូលនិព្វាន ទីទាំងអស់នេះហៅថាបូជនីយស្ថាន ។

គោរពក្នុងព្រះធម៌នោះ គឺគោរពក្នុងវិន័យ, ព្រះសូត្រ, ព្រះបរមត្ថ, អភិធម្ម បើពេលលោកសម្តែងធម៌ ត្រូវអង្គុយស្តាប់ឲ្យល្អ កុំជជែកគ្នា កុំនិយាយគ្នា កុំដើរចុះឡើងកុំដេកស្តាប់ធម៌ កុំជួតក្បាល កុំបាំងឆ័ត្រ កុំបាំងតាំងយូ កុំអង្គុយត្របោមក្បាលជង្គង់ស្តាប់ធម៌ កុំដេកទ្រាលស្តាប់ធម៌ជាដើម ។

គោរពក្នុងព្រះសង្ឃនោះ គឺមានកាយវាចាចិត្តឱនលំទោនក្រាបថ្វាយបង្គំ និងមិនពោលពាក្យអាក្រក់ជួជាតិ មិនមើលងាយត្មះតិះ-ដៀលព្រះសង្ឃ ។

គោរពក្នុងសិក្ខានោះ គឺខំសិក្សារៀនសូត្រធម៌វិន័យឲ្យដឹងជាក់ច្បាស់តាមភូមិរបស់ខ្លួនជាគ្រហស្ថ ឬជាបព្វជិត មានចិត្តសង្រួមក្នុងសីលសិក្ខារបស់ខ្លួន ។

គោរពក្នុងសមាធិនោះ គឺតាំងសតិនឹករឭកដល់សមថកម្មដ្ឋានទាំង ៤០ មានអនុស្សតិ ១០ ជាដើម ហើយធ្វើអង្គឈានឲ្យកើតជារឿយ ៗ ផង ។

គោរពក្នុងសេចក្ដីមិនប្រមាទនោះ គឺឲ្យមានសតិប្រឹងលះបាបចេញ ហើយខំបំពេញបុណ្យ ខំរក្សាបុណ្យទុក និងធ្វើសីលសមាធិបញ្ញាឲ្យផ្សំផង់ជានិច្ច ។

គោរពក្នុងបដិសណ្ឋារៈនោះ គឺត្រូវធ្វើបដិសណ្ឋារៈដល់ភ្ញៀវដោយគ្រឿងអាមិស ១, បដិសណ្ឋារៈដោយធម៌ គឺណែនាំប្រាប់ពន្យល់ផ្លូវទៅកាន់ព្រះនិព្វានមួយ ។

ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលដែលគួរគោរពមាន ៣ ពួកគឺ ៖

១. អាយុវុឌ្ឍោ បុគ្គលដែលចម្រើនដោយអាយុ គឺមនុស្សចាស់ជាងខ្លួន ១ ;

២. គុណវុឌ្ឍោ បុគ្គលដែលចម្រើនដោយគុណ គឺមាតាបិតា និងអ្នកមានសីលជាដើម ១ ;

៣. បុញ្ញវុឌ្ឍោ បុគ្គលដែលចម្រើនដោយបុណ្យ មានក្សត្រ និងព្រាហ្មណ៍ជាដើម ១ ។

ឯបុគ្គល ៣ ពួកនេះ ន័យខ្លះលោករាប់ថា **វយវុឌ្ឍោ**, **គុណវុឌ្ឍោ**, **ជាតិវុឌ្ឍោ** ដូច្នេះវិញក៏មាន ។ បើគោរពលោក

អ្នកមានបុណ្យឲ្យគិតថា លោកនេះពីដើមលោកមានសទ្ធា, មានសីលៈ, មានសុតៈ, មានចាគៈ, មានបញ្ញា ទើបលោកបានកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ បើគិតដូច្នេះជាមុនទើបគោរពកើតទៅជាបុណ្យ ។

ឯការគោរពដល់គ្នានិងគ្នា តាមលំដាប់វស្សាចាស់ខ្ចីជាដើមនេះ លោកចាត់ទុកថា ជាមង្គលដ៏ឧត្តម និងបានសេចក្តីសុខចម្រើនក្នុងលោកនេះនិងលោកខាងមុខបាន ដូចមានរឿងតំណាលក្នុងគម្ពីរមង្គលត្ថទីបនីថា ៖

ព្រះពុទ្ធសមណគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់នៃយើង ព្រះអង្គសោយព្រះជាតិជាសត្វទទា នៅក្នុងព្រៃហិមពាន្តទីអាស្រ័យនៅនឹងដើមជ្រៃធំមួយដើមជាទីលំនៅ ។ គ្រានោះមានសត្វជាសំឡាញ់នឹងគ្នាពីរទៀតគឺ ៖ ដំរី ១, ស្វា ១ រួមជាបីនិងពោធិសត្វ ។ សត្វទាំងបីនេះនៅជាមួយគ្នា, គ្រាក្រោយមកទទាពោធិសត្វសួរដំរីនិងស្វាថា ៖ ម្នាលសំឡាញ់ទាំងពីរ ! យើងទាំងបីនាក់នេះ តើអ្នកណាចាស់ជាងអ្នកណា បើអ្នកណាចាស់យើងត្រូវនាំគ្នាគោរពអ្នកនោះ ។ ដំរីឆ្លើយថា៖ ម្នាលសំឡាញ់ ! កាលខ្ញុំនៅពីតូចខ្ញុំដើរតាមមេខ្ញុំមក ដើមជ្រៃនោះនៅក្រោមពោះខ្ញុំនៅឡើយ ខ្ញុំចាំបានមិនភ្លេច ។ ឯស្វាក៏ឆ្លើយថា ៖ ម្នាលសំឡាញ់ ! កាលខ្ញុំនៅជាកូនស្វាតូចនៅឡើយនោះ ខ្ញុំមកជាមួយនឹងមេខ្ញុំ ដើមជ្រៃនេះនៅកំពស់ស្មើនឹងក្បាលខ្ញុំ ៗបានបេះត្រួយស៊ីជាអាហារ ។ ទទាពោធិសត្វឆ្លើយថា ៖ ម្នាលសំឡាញ់ទាំងពីរ !

ក្នុងទីឯណោះមានដើមជ្រៃមួយធំ ខ្ញុំបានពាំផ្លែជ្រៃនោះមកស៊ីជាអាហារ ហើយមកបន្ទោបង់ឧច្ចារៈក្នុងទីនេះឯង ដើមជ្រៃនេះដុះចេញពីវច្ចៈនៃខ្ញុំ ៗ ត្រូវចាស់ជាងអ្នកទាំងពួង គឺទទាចាស់ជាងស្វា ៗ ចាស់ជាងដំរី ។ ហើយសត្វទាំងបីនោះគោរពគ្នានិងគ្នាតាមលំដាប់វស្សាចាស់ខ្ចី ពោធិសត្វក៏ឲ្យសត្វស្វានិងដំរីសមាទានសីល ៥ សត្វទាំងពីរនោះក៏គោរពសត្វទទា ។ លុះធ្វើកាលកិរិយាទៅសត្វទាំងបីក៏បានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ដោយសេចក្តីគោរពគ្នានិងគ្នា និងរក្សាសីល ៥ ប្រការជាប់ជានិច្ច ។

មួយវិញទៀត ឯលក្ខណៈគោរពនេះមាន ៣ ប្រការគឺ ៖

១. កាយបណាម គោរពដោយកាយ មានថ្វាយបង្គំក្រាបសំពះជាដើមមួយ ;

២. វចីបណាម គោរពដោយវាចា មានពោលពាក្យសរសើរគុណជាដើមមួយ ;

៣. មនោបណាម គោរពដោយចិត្ត មានចិត្តមិនប្រមាថមើលងាយជាដើមមួយ ។

(រួមជាបីប្រការ)

ព្រះពុទ្ធសាសនាដែលនឹងតាំងនៅមាំមួនបាន ក៏អាស្រ័យនឹងគោរព ៧ ប្រការនេះ ៗ ស្ថិតនៅត្រឹមណា ព្រះពុទ្ធសាសនាក៏ស្ថិត

នៅត្រឹមនោះ បើគោរព ៧ ប្រការនេះអស់ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏រលត់ផងដែរ ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២៣

និវាតោ ច

កិរិយាប្រព្រឹត្តិបន្ទាបខ្លួន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ឯពាក្យថាបន្ទាបខ្លួននេះ បានដល់ការដាក់បង់នូវសក្កាយទិដ្ឋិ និងអស្មិមានះចេញចាកសន្តាន ឬគ្រាន់តែធ្វើឲ្យស្រាលស្តើងក៏ជាមង្គល ។ អ្នកដែលមិនប្រកាន់ជាតិត្រកូលថាយើងជាជាតិក្សត្រ, យើងជាជាតិព្រាហ្មណ៍, យើងជាជាតិសេដ្ឋីគហបតី, យើងមានយសស័ក្តិច្រើន, យើងមានបរិវារច្រើន, យើងមានទ្រព្យច្រើន ឬមិនមានមានះដោយទិដ្ឋិថា ខ្លួនយើង ខ្លួនគេ របស់យើងរបស់គេ ឬក៏មិនប្រកាន់ថា សត្វលោកទៀងទាត់ស្ថិតស្ថេរបីរកាលមិនប្រែប្រួលនោះឡើយ ។

ឯមានះ និងទិដ្ឋិទាំងពីរនេះ ជាធម៌នាំឲ្យមានសេចក្តីវិនាសទាំងជាតិនេះផងជាតិមុខផង, ឯវិនាសជាតិនេះ នោះដូចរឿងសត្វចចក បានឮមន្តបុរោហិតម្នាក់នៅក្នុងនគរពារាណសីកំពុងស្វាធ្យាយចចកចាំបានហើយនាំយកមន្តនោះទៅសម្តែងកណ្តាលព្រៃ ពួកសត្វទាំងឡាយមានរាជសីហ៍ជាដើម ខ្លាចអំណាចមន្តក៏នាំគ្នាចុះចូលចចក ៗ ក៏តាំងខ្លួនជាស្តេច ធ្វើសត្វទាំងឡាយនោះឲ្យជាបរិវារ ។ លុះចំណេរតមកនោះ ស្តេចចចកក៏កាន់តែមានមានះច្រើនឡើង ៗ

តណ្ហានិងទិដ្ឋិក៏កាន់តែកើតច្រើនឡើងដែរ ហើយគិតនឹងដណ្ដើមយករាជសម្បត្តិស្ដេចពារាណសី ។ ស្ដេចចចកក៏ប្រជុំពួកសត្វជាច្រើនប្រមាណ ១២ យោជន៍ ហើយចចកក៏ឡើងជិះលើខ្នងរាជសីហ៍ធំ នាំគ្នាចូលទៅចោមរោមព័ទ្ធជុំវិញក្រុងពារាណសី ។

ឯកោព្រាហ្មណោ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មានប្រាជ្ញាឡើងទៅលើឈើខ្ពស់ហើយសួរថា ៖ អ្នកមកចោមរោមព្រះនគរនេះប្រាថ្នាចង់បានអ្វី ? ស្ដេចចចកក៏ប្រាប់ថា ៖ យើងចង់បានរាជសម្បត្តិធ្វើជាក្សត្រសោយរាជ្យក្នុងនគរពារាណសីនេះ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះសួរថា ៖ ចុះអ្នកនឹងគិតធ្វើដូចម្ដេច ? ទើបនឹងយករាជសម្បត្តិក្នុងនគរពារា - ណសីបាន, ចចកថា ៖ យើងនឹងឲ្យរាជសីហ៍ធំដែលយើងជិះនេះស្រែកឡើង មនុស្សទាំងឡាយនឹងស្លាប់អស់ទាំងនគរ យើងនឹងបានរាជសម្បត្តិធ្វើជាក្សត្រនគរពារាណសី, ព្រាហ្មណ៍សួរទៀតថា ៖ ចុះអ្នកនឹងឲ្យរាជសីហ៍ស្រែកសម្រែកក្នុងវេលាណា, ចចកប្រាប់ថា នៅតែ ៧ ថ្ងៃទៀតទេអ្នកចូរប្រជុំគ្នាចាំស្ដាប់ចុះ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះដឹងច្បាស់ក៏យកសេចក្ដីក្រាបទូលព្រះបរមក្សត្រ ៗ ស្ដេចឲ្យប៉ាវគងប្រាប់អ្នកស្រុកក្នុងនគរទាំងអស់ ឲ្យយកម្សៅសណ្ដែកបុកលាយនឹងសំឡី ហើយចុកត្រចៀកឲ្យជិតគ្រប់ ៗ គ្នា ដរាបដល់សត្វមានផ្ទៃធ្មាជាទីបំផុត ។ លុះដល់ថ្ងៃជាគម្រប់ទី ៧ ជនទាំងឡាយក៏ធ្វើដូច្នោះគ្រប់ ៗ គ្នា ។ គ្រានោះព្រាហ្មណ៍ក៏ទៅកាន់ទីដែលចចកនៅ

នោះហើយ បង្គាប់ឲ្យស្តេចចចកធ្វើសង្គ្រាម ។ ស្តេចចចកក៏ឡើងឈរលើខ្នងរាជសីហ៍ហើយទន្ទ្រាំជើង ៣ ដងឲ្យរាជសីហ៍ស្រែក, រាជ-សីហ៍ក៏ស្រែកដោយសម្រែកយ៉ាងខ្លាំង ពួកសត្វទាំងអស់ភ្ញាក់ផ្អើល ដំរីក៏បោលធ្លាក់ស្តេចចចកចុះចាកខ្នងរាជសីហ៍ សត្វទាំងឡាយក៏ជាន់ចចកក្ស័យជីវិតទៅ ។ សត្វក្រៅពីនោះទៀតក៏បោលជាន់គ្នាប្រគរលើផែនដី ត្រឡប់ជាបានដៃអ្នកនគរពារាណសីធ្វើងៀតទៅវិញ ។

ជនទាំងឡាយបបួលគ្នាយករទេះមកដឹកអូសជញ្ជូន សត្វទាំង-ឡាយមានឈ្លូស រមាំងជាដើម ហើយអារសាច់បានច្រើនយកទៅប្រឡាក់អំបិលហាលថ្ងៃ ធ្វើជាងៀតទុកអាស្រ័យបានយូរ ។ ឯអ្នកស្រុកពារាណសី ក៏ធ្វើងៀតតាំងពីគ្រានោះជាប់មកដរាបដល់សព្វថ្ងៃនេះ ។

ពួកជនអ្នកមិនមានសក្កាយទិដ្ឋិ អស្មិមានះតែងបានសុខ អ្នកប្រកាន់ខ្លួនលើកតម្កើងខ្លួនតែងបានទុក្ខ ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ២៤

សន្តុដ្ឋី ច

សេចក្តីត្រេកអរចំពោះរបស់ដែលមាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះរបស់ដែលមាន គឺបានដល់ អ្នកដែលមានចិត្តសន្តោស ៗ នេះ ចែកដោយបុគ្គលមានពីរយ៉ាងគឺ ៖

- **បព្វជិតសន្តោស ១** ;
- **គហដ្ឋសន្តោស ១** ។

ឯបព្វជិតសន្តោសនោះ បានដល់លោកអ្នកបួសដែលត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់នៅក្នុងព្រៃ ឬក្នុងកុដិ ក្នុងគុហាស្ងាត់តែម្នាក់ឯង មិនត្រូវការនឹងអតិរេកបច្ច័យ គឺបច្ច័យដែលច្រើនលើសលប់ ត្រេកអរតែក្នុងបច្ច័យ ៤ តាមមានតាមបាន គឺបានមកយ៉ាងណា ក៏បរិភោគយ៉ាងនោះ មិនល្មោភក្នុងអាហារជាអាការនាំឲ្យជ្រះថ្លាដល់បុគ្គលដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ដូចមានរឿងតំណាលពីព្រាហ្មណ៍ម្នាក់មិនទាន់ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ សម័យថ្ងៃមួយព្រាហ្មណ៍នោះគិតថា ៖ " ភិក្ខុនេះជាអ្នកមិនត្រូវការចង់បានរបស់ច្រើនក្នុងអាហារ អញល្បងលោកមើលបន្តិចចុះ " ។ គិតហើយក៏យកបាយមួយផ្តិលទៅកាន់វិហារ គ្រានោះភិក្ខុសង្ឃ ៣០ រូបកំពុងប្រជុំគ្នាឆាន់, ព្រាហ្មណ៍ក៏លើកផ្តិល

បាយចូលទៅប្រគេនព្រះថេរៈ ៗ ក៏ចាប់បន្តិចហើយហុចផ្តិលបាយនោះត ៗ ទៅប្រគេនភិក្ខុដទៃទៀតដរាបដល់គ្រប់ភិក្ខុសង្ឃទាំង ៣០ រូប ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះបានឃើញដូច្នោះហើយ ក៏កើតជ្រះថ្លាបរិច្ចាគទ្រព្យសាងវិហារ សាងចេតិយជាច្រើនធ្វើឲ្យរុងរឿងក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ឯការសន្តោសនេះ លោកចែកចេញទៅទៀតមាន ៣ ប្រការគឺ ៖

១. **យថាលាភសន្តោស** សន្តោសគឺត្រេកអរតាមបានតាមមាន ;

២. **យថាពលសន្តោស** សន្តោសតាមកម្លាំងខ្លួនប្រើប្រាស់បាន ;

៣. **យថាសារុប្បសន្តោស** សន្តោសតាមសមគួរដល់ឋានៈរបស់ខ្លួន គឺបើបានរបស់ល្អ ឬរបស់ប្លែកថ្មោងថ្មី មិនហ៊ានប្រើប្រាស់ មិនហ៊ានឆាន់ខ្លួនឯង ស៊ូយកទៅប្រគេនលោកដែលមានគុណលើខ្លួន ។

បើចំណែកខាងគ្រហស្ថ សន្តោសភរិយាស្វាមីរបស់ខ្លួន គឺមានតែមួយនិងមួយមិនល្មោភក្នុងកាម បើមិនសន្តោសទេនឹងនាំឲ្យវិនាសដូចរឿងតំណាលពីខត្តិយបុត្ត ១ អង្គ មានទោសត្រូវបិតាបណ្តេញចេញចាកនគរ ហើយនាំភរិយាចូលទៅនៅក្នុងព្រៃ ។ ថ្ងៃមួយខត្តិយបុត្តនោះ បានឃើញនាងកិន្នរីមួយមានរូបល្អ ក៏លះបង់ភរិយាខ្លួន

ហើយដើរតាមនាងកិន្នរីនោះ ដោយសេចក្តីស្រឡាញ់ចង់បាននាងកិន្នរី, ឯភរិយានឹកតូចចិត្តណាស់ ព្រោះឃើញគេលះបង់ចោលខ្លួន ហើយក៏ចូលទៅកាន់សំណាក់ឥសី សូមរៀនកសិណក៏បានសម្រេចអភិញ្ញាហោះទៅកាន់អាកាស ចំណែកខត្តិយបុត្តដែលដើរទៅតាមកិន្នរីនោះ លុះរៀបនឹងជិតកិន្នរី ៗ នោះក៏ស្ទុះហើរឡើងទៅតាមអាកាសបាត់ទៅ ។ ខត្តិយបុត្រនោះក៏ខុសបំណងមិនបានសម្រេចដូចសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយក៏ត្រឡប់មករកភរិយាវិញក៏មិនឃើញ ទើបនឹកស្តាយក្រោយតូចចិត្តណាស់ក៏អង្គុយយំនៅក្នុងព្រៃម្នាក់ឯង, រឿងខត្តិយបុត្តដែលនាំមកសម្តែងនេះ ជាបុគ្គលាធិដ្ឋានដើម្បីសរឲ្យឃើញថាអ្នកផ្លាយសន្តោសហើយរមែងបានសេចក្តីវិនាស តែងកើតវិប្បដិ-សារីក្តៅក្រហាយនឹកស្តាយក្រោយ ។ ឯសន្តោសនោះបើថាឲ្យខ្លីចុះបព្វជិតត្រូវមានចិត្តសន្តោសក្នុងបច្ច័យ ៤ គឺប្រើប្រាស់តាមបានតាមមានតាមកម្លាំងកាយខ្លួន តាមសមគួរដល់កម្លាំងបុណ្យ ឬឋានៈរបស់ខ្លួន ។ បើគ្រហស្ថវិញ ត្រូវឲ្យមានចិត្តសន្តោសក្នុងកាមគុណ ៥ គឺ ៖ រូប, សម្លេង, ក្លិន, រស, សម្ផស្ស ប្រើប្រាស់តាមបានតាមមានដូចគ្នា កុំឲ្យមានចិត្តអន្ទះសាក្តៅក្រហាយក្នុងកាមគុណអ្នកដទៃនឹងផ្លាយសន្តោសហើយ ដល់នូវសេចក្តីវិនាសដូចរឿងដែលបានអធិប្បាយខាងលើនេះឯង ។

មង្គលទី ២៩

កតញ្ញុតា

ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកដឹងនូវឧបការគុណដែលអ្នកដទៃធ្វើហើយដល់ខ្លួន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ បុគ្គលណាមួយដែលដឹងនូវឧបការគុណអ្នកដទៃគេធ្វើដល់ខ្លួន បុគ្គលនោះឈ្មោះថាកតញ្ញូបុគ្គល ៗ នេះត្រូវធ្វើកតវេទីតបឧបការគុណគេវិញ ទើបបុគ្គលនោះបានឈ្មោះថាកតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល បើហៅជាធម៌ថាកតញ្ញូកតវេទីតាធម៌ បើពោលដោយបុគ្គលក្រមានពីរយ៉ាងក្នុងលោកគឺ ៖ បុព្វការីបុគ្គល ៗ ដែលធ្វើឧបការគុណលើគេមុន ១, កតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល ៗ ដែលដឹងថា គេមានគុណហើយធ្វើតបឧបការគុណគេវិញ ១ បុគ្គលទាំង ២ នេះក្រដូចគ្នា ។

ឯបុព្វការីបុគ្គលនោះគឺ ៖

ទី ១. គឺព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ព្រោះព្រះអង្គខំកសាងជាច្រើនអសង្ខេយ្យកប្ប ទើបបានត្រាស់ជាព្រះពុទ្ធហើយទ្រង់ប្រដៅសត្វក្នុងផ្លូវស្ចួគ៌ និងព្រះនិព្វាន ;

ទី ២. គ្រូឧបជ្ឈាយាចារ្យ លោកជាអ្នកបំបួសខ្លួនហើយជាអ្នកប្រដៅ ជាអ្នកចង្អុលប្រាប់មគ្គផលក្នុងផ្លូវស្ចួគ៌ និងព្រះនិព្វានផង ;

ទី ៣ . មាតាបិតា លោកជាអ្នកបង្កើតបុត្រហើយចិញ្ចឹមបីបាច់ថែរក្សាឲ្យជីវិតបុត្រផង ;

ទី ៤ . ជីដូន ជីតា និងក្រុមញាតិសាលោហិតលោកជាអ្នកជួយចិញ្ចឹមថែរក្សាខ្លួន ជួយឧបត្ថម្ភទំនុកបម្រុងខ្លួនជួសមាតាបិតាដែលមិននៅ ឬស្លាប់ចោលខ្លួនទៅផង ;

ទី ៥ . អ្នកដទៃទេ ប៉ុន្តែគេបានឧបត្ថម្ភ ដោយជួយចិញ្ចឹមថែរក្សាតាំងពីតូចមកក្តី ធំហើយក្តី ដោយគេឲ្យគ្រឿងស្លៀកពាក់ជា-ដើម ។

បុគ្គលទាំង ៥ ពួកនេះ ឈ្មោះថាបុព្វការីបុគ្គល គឺបុគ្គលដែលបានធ្វើឧបការមុន ។

ឯកតញ្ញូកតវេទីបុគ្គល និងបុព្វការីបុគ្គលចែកទៅមាន ២ ក្រុមដូចគ្នាគឺ លោកជាអ្នកបួស ១, ជាគ្រហស្ថ ១ ។ បើជាអ្នកបួសត្រូវគោរពក្នុងស្ថាន ៧ ប្រការ មានពុទ្ធគារវតាជាដើមរហូតដល់ឧបត្ថម្ភលោកដោយបច្ច័យ ៤ ផង និងធ្វើវត្តផ្សេង ៗ ដល់លោក ក្នុងវត្ត ១៤ មានឧបជ្ឈាយវត្ត និងអាចរិយវត្តជាដើមផង ។ ឯកិច្ចវត្តដែលសិស្សានុសិស្សត្រូវធ្វើដល់គ្រូឧបជ្ឈាយ៍ឬអាចារ្យនោះ គឺបើឃើញលោកមកត្រូវក្រោកទទួលបើលោកត្រឡប់ទៅវិញ ត្រូវជូនដំណើរ និងធ្វើការបំរើលោកដោយទឹកក្តៅទឹកត្រជាក់ គក់ច្របាច់បាទានិងកិច្ចនានាមានគក់លាងជ្រលក់ចីវរជាដើម ។ ម្យ៉ាងទៀតបុគ្គលក្នុង

លោកនេះព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទ្រង់ត្រាស់ទេសនាថា ៖

ចត្តារោ មេ ភិក្ខវេ បុគ្គលា

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ! បុគ្គលក្នុងលោកនេះមាន ៤ ពួកគឺ ៖

១. **តមោតមបរាយនោ** បុគ្គលងងឹតហើយតែងងងឹតទៅគឺ បុគ្គលល្ងង់មានចិត្តអាក្រក់ស្រាប់ហើយធ្វើអំពើបាបថែមទៀត;

២. **តមោជោតិបរាយនោ** បុគ្គលងងឹតហើយត្រឡប់ជាភ្លឺវិញ គឺបុគ្គលនោះពីដើមល្ងង់ហើយត្រឡប់ទៅជាចេះវិញ ឬពីដើមអាក្រក់ហើយក្រោយមកត្រឡប់ជាល្អវិញ ;

៣. **ជោតិតមបរាយនោ** បុគ្គលភ្លឺហើយត្រឡប់ទៅជាងងឹតវិញ គឺបុគ្គលនោះពីដើមចេះ ក្រោយមកត្រឡប់ទៅជាល្ងង់វិញ ឬពីដើមល្អក្រោយមកត្រឡប់ជាមនុស្សអាក្រក់ទៅវិញ ;

៤. **ជោតិជោតិបរាយនោ** បុគ្គលភ្លឺហើយភ្លឺរហូត គឺបុគ្គលនោះពីក្មេងចេះហើយចាស់ខ្លួនទៅ នៅតែចេះចាំច្បាប់សីលធម៌សាសនាដដែល ឬពីក្មេងជាមនុស្សល្អមានសីលធម៌ក៏ល្អរហូតដល់ថ្ងៃស្លាប់ ។

ឯបុគ្គលងងឹតរហូតអស់មួយជីវិត ដូចរឿងនាយចុន្ទសូករិកៈជាអ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការសម្លាប់ជ្រូកលក់ ឬដូចរឿងនាយគោ - ឃាតកៈចិញ្ចឹមជីវិតដោយការសម្លាប់គោលក់ បុគ្គលក្នុងរឿងទាំងពីរ

នេះ ស្លាប់ទៅ ៗ សោយទុក្ខវេទនាក្នុងអវីចិមហានរកទាំងអស់គ្នា ។

ឯបុគ្គលងងឹតហើយត្រឡប់ទៅជាភ្លឺវិញនោះ ដូចជារឿងនាងខុជ្ជុត្តរា ពីដើមនាងតែងកិបទ្បីបស៊ីប្រាក់នាងសាមាវតីជាចៅហ្វាយប្រើឲ្យទិញផ្កាអំពីនាយសុមនមាលាផ្កា ។ ថ្ងៃក្រោយបានស្តាប់ធម៌ទេសនាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទៅកាលណា ក៏ដឹងខ្លួនខុសមានទោសធ្ងន់ណាស់ ក៏សូមខមាទោសនឹងព្រះនាងជាចៅហ្វាយហើយក៏លះបង់អំពើខុសនោះរហូតទៅ ។

ឯបុគ្គលភ្លឺហើយត្រឡប់ទៅជាងងឹតវិញនោះ ដូចជារឿងភិក្ខុទេវទត្ត ពីដើមស្រឡាញ់ព្រះពុទ្ធ ជ្រះថ្លាថាព្រះពុទ្ធធ្វើត្រូវល្អហើយទើបទៅបួសតាមព្រះអង្គ ក្រោយមកត្រូវលាភគ្របសង្កត់ក៏ត្រឡប់ជាស្អប់ព្រះពុទ្ធ រករឿងធ្វើឲ្យព្រះពុទ្ធវិនាសព្រះអង្គទៅវិញ ទាល់តែព្រះធរណីស្រូបខ្លួនធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនាក្នុងនរកឈ្មោះមហាអវីចិ ។

ឯបុគ្គលភ្លឺហើយភ្លឺរហូតនោះ ដូចជារឿងនាងលាជទេវធីតា កាលពីខ្លួននៅជាស្ត្រីចាំស្រែស្រូវ បានយកលាជទៅដាក់បាត្រព្រះមហាកស្សប លុះពស់ចឹកស្លាប់បានទៅកើតជាទេវធីតាឈ្មោះនាងលាជា នៅក្នុងទិព្វវិមានឰដ៏ស្ថានត្រៃត្រឹង្សសួគ៌ា ក៏ពិចារណាមើលបុណ្យខ្លួនដឹងច្បាស់ថា សម្បត្តិដែលខ្លួនបាននេះ មកពីយកលាជទៅដាក់បាត្រព្រះមហាកស្សប ហើយក៏ចុះមកលបធ្វើវត្តប្រគេនព្រះមហាកស្សបមានបោសសម្រាមនិងដងទឹកដាក់ពាងជាដើម ប្រគេន

លោករាល់ ៗ យប់ ។ លុះព្រះថេរៈជ្រាបក៏ហាមឃាត់មិនឲ្យធ្វើវត្ត តទៅ, នាងក៏នៅតែទទូចសូមធ្វើវត្ត ទាល់តែព្រះថេរៈគម្រាម បណ្ដេញចង្អុលមុខឲ្យជៀសចេញទៅក៏ស្រែកយំក្ដែង ៗ ហេតុនេះ ជ្រាបដល់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ ៗ ព្រះអង្គសម្ដែងធម៌ដល់នាងលាជទេវ-ធីតាថា ៖ ការសង្រួមជាភារៈរបស់កស្សបៈ ដែលមិនចង់ឲ្យជាប់ នាមថាមានស្រីបម្រើ, ឯការធ្វើវត្តជាភារៈរបស់នាងអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ លុះចប់ធម៌ទេសនា នាងលាជទេវធីតាក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ហើយថ្វាយបង្គំលាទៅកាន់ស្ថានទេវលោកវិញ ។

បើរួមរឿងបុគ្គលទាំង ៤ ពួកបញ្ចូលមកតែក្នុងរឿង ១ ឲ្យឃើញ រូបបុគ្គលអាក្រក់និងល្អនោះ ក៏គួរគិតឲ្យយល់ដូចក្នុងផ្ទៃរឿងឆទន្ត ជាតកដែលតំណាលថា ៖ ទេវទត្តជាបុគ្គលអាក្រក់ក្រៃលែងអាក្រក់ ព្រោះថារឿងទេវទត្តសរសេចក្ដីឲ្យឃើញរូបបុគ្គលអកតញ្ញូ រឿងដំរី ឆទន្តៈសរសេចក្ដីឲ្យឃើញ រូបបុគ្គលល្អខាងមានចិត្តមេត្តាករុណាធំ ក្រៃលែង ដោយព្រះអង្គស្វែងរកបារមីធម៌ ក្នុងផ្ទៃរឿងនោះវែង ណាស់តែរួមឲ្យខ្លីទៅថា ទេវទត្តកាលនោះជាព្រានមកប្រាថ្នាដើម្បី សម្លាប់ព្រះពោធិសត្វយកភ្លុក ព្រះអង្គកាត់ភ្លុកឲ្យជាទាន ហើយជូន បង្ហាញផ្លូវទេវទត្តព្រាននោះបានភ្លុកទៅលក់ស៊ីចាយអស់ ហើយមក សូមកាត់ភ្លុកព្រះអង្គទៀត ព្រះអង្គក៏ចេះតែឲ្យកាត់យកបន្តិចម្ដង ៗ ដរាបដល់ជាប់ភ្លុកដែលនៅក្នុងសាច់ទៀត ក៏ចេះតែឲ្យឥតមានព្រះ -

ទ័យរុញរា ដរាបដល់សោយព្រះវិលាល័យទៅ ។ ឯទេវទត្តព្រានជាមនុស្សពាលអកតញ្ញូ ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសក្នុងគ្រានោះ គឺព្រះធរណីស្រូបទៅ ៗ កើតក្នុងអវីចិនរកសោយទុក្ខវេទនាជាអង្វែងឆ្នាំ ។ គួរឲ្យឃើញថាព្រះអង្គល្អក្រៃលែងល្អ, ឯទេវទត្តអាក្រក់ក្រៃលែងអា - ក្រក់ បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាល្អគួរយកតម្រាប់តាមព្រះពោធិសត្វ កុំយកតម្រាប់តាមទេវទត្តព្រាននោះឡើយ ដោយន័យដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

អ្នកដទៃ	ឲ្យប្រយោជន៍	ទុកជាញាតិ
ញាតិបើឃ្លាត	ទុកជាជាតិ	អ្នកដទៃ
រោគក្នុងកាយ	ទុកជាទោស	ប្រកបភ័យ
ឈើក្នុងព្រៃ	ជាឱសថ	ទុកជាគុណ ។

* លោកនីតិបករណ៍

មង្គលទី ២៦

កាលេន ធម្មស្សវនំ

បុគ្គលបានស្តាប់ធម៌រឿយ ៗ តាមកាល ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ កាលនៃធម៌មាន ៤ យ៉ាងគឺ ៖

១. កាលេន ធម្មទេសនា កាលដែលបុគ្គលគួរសម្តែងធម៌ ១ ;

២. កាលេន ធម្មស្សវនា កាលដែលបុគ្គលគួរស្តាប់ធម៌ទេសនា ១ ;

៣. កាលេន ធម្មសាកច្ឆា កាលដែលបុគ្គលគួរសាកសួរឬសន្ទនាធម៌គ្នា ១ ;

៤. កាលេន វិបស្សនា កាលដែលបុគ្គលគួរពិចារណាធម៌ ១ (រួមជា ៤) ។

ឯពាក្យថាស្តាប់ធម៌តាមកាលក្នុងទីនេះ សំដៅកាលឧបោសថក្នុង ១ ខែមាន ៦ ដង តាមបាលីគឺថ្ងៃ ៨ កើត, ៨ រោច, ១៤ កើត, ១៤ រោច, ១៥ កើត, ១៥ រោច រួមជា ៦ ថ្ងៃ ។ បើតាមអដ្ឋកថាក្នុង ១ ខែមាន ៨ ដងគឺថ្ងៃ ៥ កើត, ៥ រោច, ៨ កើត, ៨ រោច, ១៤ កើត, ១៤ រោច ឬ ១៣ រោចបើខែខ្វះ ១៥ កើត, ១៥ រោច (រួមជា ៨ ថ្ងៃ) ។ បើបុគ្គលឯណាបានស្តាប់ធម៌រឿយ ៗ តាមកាល

នេះនឹងបានអានិសង្ស ៥ យ៉ាងគឺ ៖

១. **អស្សុតំ សុណាតិ** រមែងបានស្ដាប់នូវធម៌ណាដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្ដាប់ ;

២. **សុតំ បរិយោ ទបេតិ** រមែងធ្វើធម៌ដែលខ្លួនធ្លាប់ស្ដាប់ហើយ ឬទើបនឹងស្ដាប់ថ្មី ៗ ឲ្យផូរផង់បាន គឺរិតតែមានបញ្ញាចាំច្បាស់លាស់ឡើង ;

៣. **កង្ខំ វិនោទេតិ** រមែងកាត់បង់នូវសេចក្ដីសង្ស័យក្នុងចិត្តបាន ;

៤. **ទិដ្ឋឹឧជុំ ករោតិ** រមែងធ្វើទិដ្ឋិរបស់ខ្លួនឲ្យត្រង់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាបាន ;

៥. **ចិត្តមស្ស បសីទតិ** រមែងញ៉ាំងចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យជ្រះថ្លា និងកើតបញ្ញាឃើញកងទុក្ខទាំងពួងបាន ។

ឯការស្ដាប់ធម៌នេះនឹងមានអានិសង្ស ៤ យ៉ាងផ្សេងពីនេះទៀតគឺ ៖

១. **ពុទ្ធសាសនំ វិរោចតិ** ការស្ដាប់ធម៌រមែងញ៉ាំងព្រះពុទ្ធសាសនា ឲ្យរុងរឿងអស់កាលជាអង្វែងតទៅ ;

២. **សុគតិបរាយនោ** វេលាស្លាប់នឹងបានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ទេវលោកនាយ ;

៣. **បដិវេធំ** នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ និងផល ;

៤. ពហុស្សុតោ នឹងបានជាពហុសូត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញព្រោះស្តាប់ធម៌ (រួមត្រូវជា ៤ ប្រការ) ។

ឯអ្នកស្តាប់ធម៌ទេសនានេះ មិនមែនគ្រាន់តែមានអានិសង្ស ៥ ឬ ៤ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ នឹងមាននិស្ស័យក្នុងធម៌ ៤ យ៉ាងតទៅទៀត គឺ ៖

១. សោតំ នាទតិ ក្រសែធម៌ស្ទុះចូលកាន់ត្រចៀក ;

២. ឧគ្គណ្ហាតិ កើតរៀនសូត្រទន្ទេញធម៌ព្រះវិន័យ, ព្រះសូត្រ, ព្រះបរមត្ថ ;

៣. វាចនំ ក៏នឹងបានប្រាប់ធម៌ សម្តែងធម៌ដល់អ្នកដទៃផង ;

៤. សជ្ឈាយំ បានរៀនសូត្រទន្ទេញស្វាធ្យាយធម៌នោះដោយខ្លួនឯងផង ។

និស្ស័យ ៤ យ៉ាងនេះ ជាភាវនូបនិស្ស័យនឹងកើតមានឡើងដល់អ្នកធ្វើបុណ្យ អ្នកស្តាប់ធម៌ដោយពិត ។

ម្យ៉ាងទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនានឹងសាបសូន្យឱនថយទៅជាថោកទាបបានមកអំពីពុទ្ធបរិស័ទទាំង ៤ ពួកមិនប្រតិបត្តិធម៌ដោយគោរព ១, មិនរៀនធម៌ដោយគោរព ១, មិនទ្រទ្រង់ធម៌ដោយគោរព ១, មិនពិចារណាធម៌ដោយគោរព ១ ។ ឯការស្តាប់ធម៌នេះនាំឲ្យមានឧបនិស្ស័យដល់ចិត្ត ទោះបីជាតិជាមនុស្សក្តី ជាទេពតាក្តី ជា

សត្វតិរច្ឆានក្តី និងបានឧបនិស្ស័យដូចគ្នា ដូចរឿងកុក្កុដីមេមាន់ញី មួយ អាស្រ័យដេកនៅជិតទីសាលាធម្មសភា គ្រានោះមានភិក្ខុ ស្វាធ្យាយធម៌ មាន់បានស្តាប់ហើយមានចិត្តត្រេកអរក្នុងធម៌ ។ **អបរភាគេ** លុះកាលជាខាងក្រោយមកមានខ្លែងមួយមកឆាបយក មេមាន់នោះទៅស៊ីជាអាហារ, មាន់នោះលុះធ្វើកាលកិរិយាស្លាប់ទៅ បានទៅកើតជាក្សត្រ, លុះមានវ័យវឌ្ឍនាការចម្រើនធំឡើង បាន ចេញបព្វជ្ជាជាឥសីនីនៅក្នុងព្រៃ ហើយបានចម្រើនបានឈានជា លោកិយ, លុះធ្វើកាលកិរិយាទៅបានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក, លុះ ដល់ចុតិអំពីព្រហ្មលោកបានមកកើតជាកូនសេដ្ឋី, លុះស្លាប់អំពីកូន សេដ្ឋីទៅកើតជាកូនជ្រូកស្រុក, បានឃើញព្រះពុទ្ធអង្គមានចិត្តសោ-មនស្សត្រេកអរ, លុះស្លាប់អំពីកូនជ្រូក បានទៅកើតជាកូនក្សត្រ, ស្លាប់អំពីកូនក្សត្រ បានទៅកើតក្នុងស្រុកវាសិគ្រាម, លុះស្លាប់អំពី នោះទៀតបានទៅកើតជាកូនពាណិជ, ស្លាប់អំពីកូនពាណិជ បាន ទៅកើតជាកូននាយសំពៅ, ស្លាប់អំពីកូននាយសំពៅ បានទៅកើត ជាកូនអ្នកស្រុកអនុរាធបុរី, លុះស្លាប់អំពីទីនោះទៅទៀត បានទៅ កើតជាកុដុម្ពិនីឈ្មោះនាងសុមនា, ឯនាងសុមនានោះលុះចម្រើនវ័យ ធំឡើង នាងក៏បានជាភរិយានៃអាមាត្រស្តេច ។ **៦តស្មឹ សមយេ** សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះឧត្តរត្ថេរនាំព្រះសង្ឃចូលបិណ្ឌបាត បានឃើញ នាងសុមនាក៏ប្រាប់ភិក្ខុសង្ឃទាំងពួងថា កូនជ្រូកបានមកកើតក្នុងទី

នេះហើយ ។ ឯនាងសុមនាបានស្តាប់ថេរវាចាថាខ្លួនជាកូនជ្រូកដូច្នោះ នាងនោះក៏មានចិត្តសង្វេគពន់ប្រមាណណាស់ ហើយនាងមានចិត្តនឿយណាយចាកឃរាវាស ទើបលាស្វាមីចេញទៅបួស ៗ ជានាងភិក្ខុនីរួចហើយបានស្តាប់ធម៌ទេសនា លោកសម្តែងអំពីសតិ-បដ្ឋានទាំង ៤ ប្រការគឺ ៖ កាយ, វេទនា, ចិត្ត, ធម៌ ខំផ្ចង់សតិបញ្ញាចុះកាន់វិបស្សនាញាណ ហើយបានសម្រេចព្រះអរហត្តកាត់កិលេសជាសមុច្ឆេទប្បហារ ផុតចាកកងទុក្ខទាំងពួងអស់ពីខន្ធសន្តានលុះដល់ទីបំផុតនៃអាយុសង្ខារ ក៏រំលត់បញ្ចក្ខន្ធចូលកាន់ព្រះនិព្វានទៅ ។ លោកអ្នកដែលបានស្តាប់ធម៌ទេសនាបរមត្ថសច្ចហើយ យកចិត្តទុកដាក់ខំរៀនឲ្យចាំ ខំគិតពិចារណាតាមឲ្យចូលចិត្តជាក់ច្បាស់ និងបានជាភាវនូបនិស្ស័យសម្រេចព្រះអរហត្ត កាត់ចោលជាតិភពជាដើមចេញបាន, ដូចវត្ថុនិទានដែលបាននាំមកអធិប្បាយយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ២៧

ខន្តិ ច
សេចក្តីអត់ធន់ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ សេចក្តីអត់ធន់ គឺមិនមានចិត្តក្រោធខឹង អាឃាតព្យាបាទចងពៀរដល់មនុស្សសត្វណាឡើយ, ឯសេចក្តីក្រោធខឹងកើតឡើងដោយហេតុ ៩ យ៉ាងគឺ ៖ កើតដោយហេតុខ្លួនឯង ៣, កើតដោយហេតុស្រឡាញ់ ៣, កើតដោយហេតុស្អប់ ៣ (រួមជា ៩) ហៅថាអាឃាតវត្ថុ ៩ ។ នេះថាតាមបាលីគឺពុទ្ធដីការាប់បញ្ចូលអដ្ឋានកោបៈ ១ ទៀតទៅជា ១០ ហៅតាមអដ្ឋកថា ថាហេតុឲ្យកើតទោសមាន ១០ យ៉ាង ឬហេតុឲ្យកើតសេចក្តីក្រោធខឹងមាន ១០ យ៉ាង ។

ឯសេចក្តីក្រោធកើតឡើងដោយហេតុខ្លួនឯង ៣ នោះគឺ ៖ ខ្លួនគិតថាអ្នកនេះឯងបានប្រទូស្តដល់អញក្នុងកាលដែលកន្លងទៅហើយ ១, អ្នកនេះឯង បានប្រទូស្តដល់អញក្នុងគ្រាឥឡូវនេះ ១, អ្នកនេះឯង នឹងប្រទូស្តដល់អញទៅខាងមុខ ១ ។

សេចក្តីក្រោធខឹងដែលកើតឡើងដោយហេតុស្រឡាញ់ ៣ នោះគឺ ៖ គិតថាអ្នកនេះឯង បានប្រទូស្តដល់របស់ជាទីស្រឡាញ់នៃអញកន្លងទៅហើយ ១, អ្នកនេះឯង បានប្រទូស្តដល់របស់ជាទីស្រឡាញ់

ក្នុងគ្រាឥឡូវនេះ ១, អ្នកនេះឯង នឹងប្រទូស្តដល់របស់ជាទីស្រ-ឡាញ់នៃអញទៅខាងមុខ ១ ។

សេចក្តីក្រោធខឹងដែលកើតឡើងដោយហេតុស្អប់ ៣ នោះគឺ ៖ គិតថាអ្នកនេះឯង បានស្រឡាញ់ដល់របស់ដែលអញស្អប់កន្លងទៅហើយ ១, អ្នកនេះឯង បានស្រឡាញ់ដល់របស់ដែលអញទើបនឹងស្អប់ថ្មី ៗ ១, អ្នកនេះឯង នឹងស្រឡាញ់ដល់របស់ដែលអញស្អប់ទៅខាងមុខ ១ (រួមជា ៩) រាប់បញ្ចូលអដ្ឋានកោបវត្ថុ គឺវត្ថុមិនគួរខឹងដូចដី, ទឹក, ភ្លើង, ខ្យល់ ជាដើមចូល ១ ទៀត ត្រូវជាហេតុក្រោធមាន ១០ យ៉ាង ។

ហេតុដែលឲ្យកើតស្អប់-ស្រឡាញ់នេះ បើពោលដោយសង្ខេបមានត្រឹមតែពីរក្នុងហេតុមួយ ៗ ដូចនេះគឺ ៖

ហេតុដែលឲ្យកើតស្អប់មាន ២ យ៉ាងគឺ ៖

១. បេមា ទោសោ ជាយតិ ស្អប់កើតពីស្រឡាញ់ ;

២. ទោសា ទោសោ ជាយតិ ស្អប់កើតពីស្អប់ ។

ហេតុដែលឲ្យកើតស្រឡាញ់មាន ២ យ៉ាងគឺ ៖

១. ទោសា បេមំ ជាយតិ ស្រឡាញ់កើតពីស្អប់ ;

២. បេមា បេមំ ជាយតិ ស្រឡាញ់កើតពីស្រឡាញ់ ។

ម្យ៉ាងទៀតលក្ខណៈនៃសេចក្តីខឹងស្អប់មាន ៣ គឺ ៖

១. បទុស្សតិ ទោសោ ខឹងស្អប់ប្រទូស្តដល់សត្វនិងសង្ខារហើយរលត់ទៅ ;

២. បហរតិ ទោសោ ខឹងស្អប់ប្រហារដល់សត្វនិងសង្ខារដែលកន្លងទៅ ;

៣. ទេវានុទេវទេសេន ទោសោ ខឹងស្អប់ដោយអំណាចចងពៀរប្រទូស្តដល់សត្វនិងសង្ខារតទៅ ។

ឯទោសោ សេចក្តីស្អប់ខឹងប្រទូស្តនេះលោកចែកជាពីរគឺ ៖

១. អត្តនាបិ ទុស្សតិ ប្រទូស្តដល់ខ្លួនដោយខ្លួនឯងផង ;

២. បរស្សំបិ ទុស្សតិ ប្រទូស្តដល់អ្នកដទៃផង ។

ទោសនេះមានឧបមាបីដូចភ្លើងឆេះ ក្នុងទីនេះហើយរាលទៅឆេះក្នុងទីដទៃ ៗ ទៀតតៗ ទៅឥតកំណត់ទីភ្លើងឈប់ឆេះនោះបានឡើយ ។ ឯភ្លើងគឺទោសៈដែលកើតឡើងហើយនេះ នឹងរលត់ទៅវិញបានដោយខន្តី គឺសេចក្តីអត់ធន់ ឬអត់សង្កត់ចិត្តខឹងបានដោយសារការហាត់ចិត្តទុកមកច្រើនជាតិ ដូចរឿងខន្តិវាទីតាបស គឺអង្គព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់សាសនារបស់យើង កាលនៅជាពោធិសត្វបានឃើញទោសក្នុងគេហសិត ហើយលះសម្បត្តិចេញបួសជាតាបសឥសីនៅក្នុងព្រៃហិមពាន្ត ខំចម្រើនឈានបានក៏ហោះមកដោយអាកាសមកនៅក្នុងឧទ្យានស្តេចពារាណសី ។

ថ្ងៃមួយស្តេចពារាណសី យាងទៅក្រសាលក្នុងឧទ្យានបានទស្សនាទតឃើញតាបសហើយសួរថា ៖ ព្រះករុណាខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងអ្វី ? តាបសឆ្លើយថា ៖ អាត្មាភាពខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងខន្តី ។ ស្តេចទ្រង់សួរថា ៖ ខន្តីគឺអ្វី ? តាបសឆ្លើយថា ៖ " **ខន្តីគឺសេចក្តីអត់សង្កត់ចិត្តមិនខឹងមិនប្រទូស្តតបដល់អ្នកដែលប្រទូស្តដល់ខ្លួន** " ។ ស្តេចទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ហើយ ទើបត្រាស់បង្គាប់ថា ៖ បើដូច្នោះចូរអ្នកទាំងឡាយចាប់តាបសមកប្រហារហើយសួររកធម៌ខន្តី ។ ជនទាំងឡាយក៏ធ្វើតាមព្រះរាជបង្គាប់ហើយសួររកខន្តី ។ តាបសក៏ឆ្លើយដូចពាក្យដើមថា ៖ " ខន្តីគឺសេចក្តីអត់ធន់សង្កត់ចិត្តមិនក្រោធខឹងនឹងអ្នកណា " ។ ស្តេចក៏ឲ្យកាត់ដៃ, កាត់ជើង, កាត់ច្រមុះ ហើយសួររកខន្តី តាបសក៏ឆ្លើយដូចពាក្យដើមថា ៖ " ខន្តីមិនបានស្ថិតនៅនឹងដៃ, នឹងជើងនឹងច្រមុះនេះទេ គឺស្ថិតនៅក្នុងចិត្តទេតើ " ។ ស្តេចក៏ទ្រង់ខ្ញាល់ខ្លាំងលើកព្រះបាទឡើងជាក់ត្រង់កណ្តាលដើមទ្រូងតាបសឲ្យដួលផ្ងារទៅ ។ ស្តេចពារាណសី ត្រឡប់ពីជាក់ព្រះពោធិសត្វ មកដល់ក្លោងទ្វារឧទ្យានវេលាណា ផែនដីក៏បែកសញ្ជែកស្រូបស្តេចពាលនោះទៅកាន់អវីចិមហានរកក្នុងវេលានោះឯង ។ ចំណែកព្រះពោធិសត្វដោយទ្រង់សោយទុក្ខវេទនាខ្លាំង ក៏ធ្វើកាលកិរិយាទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកដោយផលនៃឈាន ដូចបានអធិប្បាយមកខាងដើមនោះឯង ។

មង្គលទី ២៨

សោវចស្សតា

ភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលគឺគេប្រដៅងាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ភាពនៃខ្លួនជាបុគ្គលដែលគេប្រដៅងាយនោះ គឺមនុស្សនោះជាអ្នកស្តាប់បង្គាប់ ជាអ្នកធ្វើតាមឱវាទ ជាអ្នកមិនប្រកាន់ខ្លួន ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងកិច្ចពិចារណាហេតុនិងផល ជាអ្នកមិនងងឹតងងល់ជ្រុលជ្រប់ទៅក្នុងអំណាចអវិជ្ជា គឺជាអ្នកទទួលឱវាទនានាដោយគោរព ដូចរឿងពួកឈ្មួញសំពៅ ៥០០ នាក់ចេញទៅជួញ លុះដល់កណ្តាលសមុទ្រក៏ធ្លាយសំពៅ ជនទាំងអម្បាលនោះ ក៏បបួលគ្នាហែលទឹកឡើងទៅអាស្រ័យនៅក្នុងកោះលង្កា, គ្រានោះមាននាងយក្ខិនីទាំងឡាយក្លែងខ្លួននាំគ្នាដើររកប្រុសបញ្ឆោតទុកធ្វើជាស្វាមី ដោយកលឧបាយប្រាជ្ញានៃខ្លួន ។ ឯយក្ខិនីទាំងឡាយដែលតែងតែដើរបោកបញ្ឆោតប្រុសយកមកទុកធ្វើជាស្វាមីនោះ លុះបានប្រុសថ្មីមកធ្វើជាប្តីក៏នាំគ្នាស៊ីប្រុសចាស់នោះអស់ទៅដែលធ្វើមកដូច្នេះនេះជាយូរអង្វែងឆ្នាំណាស់មកហើយ ។ ថ្ងៃមួយយក្ខិនីទាំងឡាយនោះបានជួបប្រទះនឹងប្រុស ៥០០ នាក់ដែលធ្លាយសំពៅហើយហែលទៅនៅនឹងកោះលង្កានោះ ក៏យក្ខិនីទាំងអម្បាលនោះនិយាយបញ្ឆោតថា ៖ " ស្វាមីយើងទាំងឡាយ ទៅជួញដោយ

សំពៅ ៗ ធ្លាយកណ្តាលសមុទ្រ គាត់ក៏ស្លាប់អស់ហើយយើងទាំង-ឡាយនេះជាស្ត្រីមេម៉ាយ ៣ ឆ្នាំហើយ អញ្ជើញអ្នកទាំងឡាយមកទៅនៅជាមួយនឹងយើងចុះ ” ។ ពួកឈ្មួញទាំង ៥០០ នោះបានឮដូច្នោះហើយក៏មានចិត្តសោមនស្សត្រេកអរ ហើយនាំគ្នាទៅនៅមូលរួមសង្វាសនឹងនាងយក្ខិនីនោះ ។ លុះយូរបន្តិចទៅពាណិជជាធំបានឃើញអាការមិនស្រួល ទើបប្រឹក្សានឹងជនពួកឈ្មួញទាំងអម្បាលនោះថា ៖ “ អ្នកទាំងឡាយ ! ពួកយើងនឹងនៅក្នុងទីនេះមុខជាមិនស្រួល ហើយយល់ឃើញថានឹងមានអន្តរាយដល់ជីវិតទៅថ្ងៃមុខមិនលែងឡើយ ព្រោះស្រីទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែជាយក្ខិនីក្លែងធ្វើកលឧបាយបញ្ឆោតយើងទេ មិនមែនមនុស្សទេ ” ។ ពួកឈ្មួញទាំងអម្បាលនោះ ជនណាដែលប្រដៅងាយ ក៏ជឿតាមស្តាប់យល់តាមពាក្យពាណិជជាធំ ព្រមព្រៀងគ្នាបាន ២៥០ នាក់, នៅសល់ ២៥០ នាក់ទៀតជាមនុស្សមិនយល់ការណ៍ ដោយសារចិត្តជាប់ក្នុងកាមជាមនុស្សប្រដៅក្រមិនយល់តាមក៏ក្រាញនៅក្នុងទីនោះទៅ ឯពាណិជជាធំក៏នាំមនុស្សប្រដៅងាយ ២៥០ នាក់រត់គេចខ្លួនចេញពីទីនោះទៅ គ្រានោះព្រះពោធិសត្វ ទៅកើតជាសេះពលាហកៈនៅក្នុងកោះលង្កាបានឃើញពាណិជទាំងអម្បាលនោះដើរមកក៏សួរថា ៖ “ អ្នកទាំង -ឡាយនាំគ្នាទៅណា ? ” ។ ពាណិជទាំងឡាយប្រាប់ថា ៖ “ យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នានឹងទៅជម្ពូទ្វីប ” ។ សេះពលាហកៈនោះក៏ពោលថា ៖

" បើដូច្នោះអ្នកទាំងឡាយ ចូរមកនៅជាមួយនឹងយើងខ្ញុំ ៗ នឹងនាំទៅជូនទៅឲ្យដល់ត្រើយសមុទ្រ ឲ្យដល់ជម្ពូទ្វីបដូចបំណង " ។ ពាណិជទាំងឡាយនោះត្រេកអរណាស់ ខ្លះឡើងជិះលើខ្នង ខ្លះតោងកន្ទុយសេះពលាហកៈនោះៗ ក៏ហោះចេញអំពីកោះលង្កាកាត់សមុទ្រមកដល់ឆ្នេរកោះជម្ពូទ្វីបហើយនាំជូនទៅដាក់ដល់គេហដ្ឋានទីទៃ ៗ , ឯមនុស្សដែលក្រាញនៅទាំង ២៥០ នាក់នោះ ក៏បានទៅជាចំណីយក្ខិនីទាំងអស់គ្នា ។

ឯមនុស្សដែលគេប្រដៅងាយ ក៏រមែងបានរួចខ្លួនពីសេចក្ដីស្លាប់ដូច្នេះ, ចំណែកពួកមនុស្សដែលគេប្រដៅក្រ ក៏រមែងបានសេចក្ដីអន្តរាយដល់ជីវិត ទៅជាអាហាររបស់យក្ខិនី ដូចសេចក្ដីអធិប្បាយនាំរឿងរៀបរាប់មកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ២៩

សមណានញ្ច ទស្សនំ

កិរិយាបានឃើញ បានជួបនូវសមណៈទាំងឡាយ ដែលមានឥន្ទ្រិយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ការឃើញ ការមើលនេះមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖

១. ចក្ខុទស្សនា ការមើលរូបដោយចក្ខុ ១ ;

២. ញាណទស្សនំ កិរិយាឃើញដោយប្រាជ្ញាគឺឃើញធម៌ជាផ្លូវប្រតិបត្តិឲ្យផុតចាកទុក្ខគឺសីល, សមាធិ, បញ្ញា ១ ។

ឯការមើលសមណៈលោកជាអ្នកមានសីលមានធម៌ដោយបញ្ញាចក្ខុ ភ្នែកគឺប្រាជ្ញានោះរមែងកើតនិស្ស័យចិត្តគិតដល់មគ្គផលនិព្វាន, ដូចមានរឿងតំណាលថា ៖

សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះពុទ្ធអង្គគង់នៅឥន្ទសាលាគុហា គ្រានោះមានសត្វមៀមមួយអាស្រ័យនៅក្នុងប្រទេសនោះ ។ លុះបានឃើញព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ក៏កើតចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងព្រះអង្គ កាលបើព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ស្តេចនិមន្តទៅបិណ្ឌបាត សត្វមៀមនោះក៏ហើរជូនតាមព្រះអង្គទៅ ។ លុះដល់ពាក់កណ្តាលផ្លូវទើបត្រឡប់មកវិញ, មានកាលមួយនោះមៀមឃើញព្រះពុទ្ធអង្គគង់នៅជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃក្នុងពេលល្ងាច មៀមក៏ហើរចុះចូលទៅកណ្តាលជំនុំសង្ឃ ហើយសម្របស្លាប

ទាំងឆ្វេងស្តាំធ្វើអញ្ជលិកម្ម ថ្វាយបង្គំដោយស្លាបប្រណម្យក្បាលឱន ចុះក្រោម ធ្វើនមស្ការសម្តេចព្រះសាស្តាចារ្យ និងភិក្ខុសង្ឃដោយគោរព ។ សម្តេចព្រះពុទ្ធអង្គ ទ្រង់ទតឃើញអាការៈសត្វមៀមធ្វើដូច្នោះហើយក៏ព្រះអង្គទ្រង់ធ្វើព្រះឱស្ឋញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ គ្រានោះព្រះអានន្ទឃើញព្រះអង្គញញឹមហើយ ក៏ក្រាបទូលសួរហេតុញញឹមឲ្យប្រាកដ ព្រះអង្គក៏ទ្រង់សម្តែងព្យាករណ៍ប្រាប់ថា ៖ " ម្នាលអានន្ទ! សត្វមៀមនេះមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងយើងទាំងឡាយ ជាអ្នកមានសីល មានធម៌ដោយគោរព, មៀមនេះលុះទំលាយខន្ធពីសត្វមៀមទៅនឹងបានទៅកើតក្នុងសុគតិភព ហើយអន្ទោលជាតិទៅមកតែក្នុងមនុស្ស និងទេពតានៅនាស្ថានសួគ៌នេះអស់មួយសែនកប្ប លុះដល់ទីបំផុតជាតិ នឹងបានត្រាស់ជាព្រះបច្ចេកពុទ្ធមួយអង្គមាននាមថាសោមនស្ស ដោយផលដែលបានឃើញព្រះអរិយៈ ហើយជ្រះថ្លាធ្វើនមស្ការដោយគោរពនេះឯង " ។

សម្តែងមកក្នុងសមណានញ្ច ទស្សនមង្គល អំពីការឃើញព្រះអរិយៈជាសមណៈទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ប្រកបដោយសីល និងធម៌ដ៏បរិសុទ្ធប្រពៃហើយបានធ្វើសេចក្តីជ្រះថ្លាក្នុងសមណៈទាំងឡាយនោះ ក៏រមែងបានសម្រេចផលប្រយោជន៍ក្នុងជាតិនេះនិងជាតិខាងមុខ ដូចរឿងដែលបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ៣០

កាលេន ធម្មសាកច្ឆា

កិរិយាសន្ទនាសាកសួរនូវធម៌តាមកាល ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ធម្មសាកច្ឆា កិរិយាសន្ទនាសាកសួរធម៌ដល់គ្នានិងគ្នាទៅវិញទៅមក ដើម្បីរិះរកសេចក្តីប្រតិបត្តិឲ្យបានត្រឹមត្រូវតាមផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនា និងធ្វើកាយវាចាចិត្តឲ្យបរិសុទ្ធផុតចាកសេចក្តីសៅហ្មង ហើយធ្វើឲ្យត្រូវតាមកាលវេលាផង នោះលោកកំណត់ពាក្យដែលត្រូវពោលក្នុងធម៌នេះគឺ ទសកថាវត្ថុ ១០ យ៉ាង ពាក្យដែលមិនត្រូវយកមកពោលនោះគឺ តិរច្ឆានកថា ៣២ ប្រការ, ឯកាលដែលគួរពោល គួរសន្ទនាសាកសួរធម៌គ្នា នោះលោកកំណត់យកកាលឧបោសថ ក្នុង ១ ខែមាន ៨ ថ្ងៃជាដើម ទុកជាកាលគួរធ្វើធម្មសាកច្ឆា ពុទ្ធបរិស័ទអ្នកមានប្រាថ្នាចង់បានសេចក្តីចម្រើន ដោយការចេះដឹងធម៌វិន័យច្បាប់ពុទ្ធសាសនាក្តី ប្រាថ្នាដុសខាត់កាយ វាចាចិត្តរបស់ខ្លួន ឬសីលដែលខ្លួនបានសមាទានមកហើយក្នុងថ្ងៃនោះក្តី ឬក៏ប្រាថ្នាបំពេញកិច្ចឧបោសថដោយការសាកសួរធម៌ ដោយការស្តាប់ក្នុងថ្ងៃឧបោសថនោះ ឬថ្ងៃដទៃក្រៅអំពីថ្ងៃឧបោសថនោះក្តី គប្បីណាត់កាលវេលា គឺពេលដែលត្រូវមកប្រជុំគ្នា និងទីកន្លែងដែលត្រូវចូលទៅប្រជុំគ្នាមានទីវត្តអារាមជាដើម ព្រមទាំងត្រូវរើសរក

រូបលោកអ្នកប្រាជ្ញ ដែលចេះដឹងផ្លូវធម៌អាថ៌ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមកប្រជុំជាមួយផង, បើធ្វើយ៉ាងនេះទើបហៅថាប្រជុំធ្វើធម្មសាកច្ឆាបាន។

ឯពួកលោកអ្នកស្ដាប់ធម៌នោះទាំងអម្បាលម៉ាន ក៏កើតប្រាជ្ញា ព្រោះប្រាជ្ញានិងការចេះដឹងកើតមកពីស្ដាប់គេនិយាយប្រាប់ ១, កើតមកពីគិតតាមពាក្យគេនិយាយពន្យល់ ១, កើតមកពីសាកសួរបញ្ជាក់រកហេតុ-ផលឲ្យឃើញច្បាស់ប្រាកដ ១, កើតមកពីបានកត់ត្រាទុកបង្ការក្រែងភ្លេចភ្លាំងទៅវិញ ១ ។ ទាំង ៤ យ៉ាងនេះលោកទុកជាសម្បទានៃវិជ្ជា ។

ម្យ៉ាងទៀត លោកថាហេតុដែលឲ្យកើតប្រាជ្ញាមាន ៣ យ៉ាង គឺ ៖

១. ឧស្សាហ៍ស្ដាប់គេនិយាយរឿយ ៗ មិនខ្ជិលស្ដាប់ ១ ;
២. ឧស្សាហ៍គិតតាមឮតាមឃើញរឿយ ៗ មិនខ្ជិលគិត ១ ;
៣. ឧស្សាហ៍ធ្វើភាវនាក្នុងការកុសលរឿយ ៗ មិនខ្ជិលធ្វើ១ ។

ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ជាថ្នាលសំណាបបណ្ដុះពូជបញ្ញាឲ្យកើតឡើងបាន អាចនឹងយកទៅផ្ដាច់បង់នូវកងវិចិកិច្ឆា គឺសេចក្ដីសន្ទិះសង្ស័យមិនចេះដាច់ស្រេច ឲ្យដាច់ស្រឡះបាន ។ ឯការសាកសួរធម៌គ្នានេះជាការប្រពៃ សូម្បីព្រះមោគ្គល្លានក៏មានសាកសួរធម៌ព្រះសារីបុត្រ ៗ ក៏មានសាកសួរបញ្ហាធម៌នឹងព្រះមោគ្គល្លានដោយរឿង

ដែលសត្វស្លាប់ទៅសោយសុខ - ទុក្ខក្នុងស្ថានសួគ៌ ស្ថាននរកជាដើម ឲ្យអ្នកស្តាប់អស់សង្ស័យ ។

ឯធម្មសាកច្ឆានេះ រមែងកាត់បង់នូវសេចក្តីសង្ស័យបានផង រមែងនាំឲ្យមានប្រាជ្ញាបានត្រាស់ដឹងនូវមគ្គនិងផលបានផង ដូចរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ឈ្មោះអទិន្នបុព្វកៈ មានសេចក្តីសង្ស័យក្នុងពុទ្ធគុណ ក៏ទូលសួរព្រះសាស្តាថា ៖ " បុគ្គលមិនដែលបានឲ្យទាន មិនដែលបានរក្សាសីល មិនដែលបានធ្វើការនាម្តងសោះឡើយ ហើយគ្រាន់តែមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងគុណព្រះសាស្តាប៉ុណ្ណោះ លុះស្លាប់បានទៅកើតស្ថានសួគ៌ខ្លះឬទេ ? " ។ ព្រះសាស្តាសម្តែងថា ៖ " ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ! បុគ្គលគ្រាន់តែមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងតថាគត ហើយស្លាប់បានទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌នោះនឹងរាប់ ថាដប់ថាម្ភៃ ថាមួយរយ ថាមួយពាន់ ថាមួយហ្មឺន ថាមួយសែនដូច្នេះពុំបានឡើយ គឺមានច្រើនជាអនេកដូចជាមដ្ឋកុណ្ឌលីកូនអ្នកឯង ដែលញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងរស្មីតថាគតហើយ ស្លាប់ទៅកើតក្នុងស្ថានត្រ័យត្រឹង្សមានវិមានមាសកំពស់ ៣០ យោជន៍មានស្រីទេពអប្សរមួយពាន់ជាបរិវារនោះដែរ " ។ កាលព្រះសាស្តាត្រាស់ទេសនាប្រាប់ព្រាហ្មណ៍តែប៉ុណ្ណោះ ក៏ទ្រង់អធិដ្ឋានឲ្យមដ្ឋកុណ្ឌលីទេវបុត្រនោះចុះមកទាំងវិមាន, ទេវបុត្រនោះក៏ចុះមកភ្លាមព្រមទាំងបរិវារព្រមទាំងវិមានយ៉ាងល្អអស្ចារ្យ, ហើយចាកវិមានចូលទៅថ្វាយបង្គំគាល់ព្រះសាស្តា ។ សួរថា ៖ " ម្នាលទេវ-

បុត្រ ! ពីជាតិមុននោះអ្នកបានធ្វើបុណ្យដូចម្ដេច ទើបបានវិមាននិងស្រីទេពអប្សរដ៏បវរដូច្នេះ ? ″ ។ ទេវបុត្រនោះ ក៏លើកហត្ថឡើងប្រណម្យក្រាបថ្វាយបង្គំទូលព្រះសាស្ដាថា ៖ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះគ្រាន់តែមានចិត្តជ្រះថ្លាក្នុងរស្មីព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះ លុះទំលាយបញ្ចក្ខន្ធទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងស្ថានត្រ័យត្រឹង្សសួគ៌សោយទិព្វសម្បត្តិដូចនេះឯង ។ លុះព្រះអង្គសាកសួរចប់ធម្មសាកច្ឆាព្រាហ្មណ៍ជាបិតាព្រមទាំងទេវបុត្រក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ពួកមហាជនក៏បានដល់នូវធម្មាភិសម័យជាច្រើនគ្នា, ឯផលនៃការធ្វើធម្មសាកច្ឆាដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៣១

តបោ ច

សេចក្តីព្យាយាមដុតនូវបាបធម៌ គឺញុំាងកិលេសដែលនៅក្នុងខន្ធសន្តានឲ្យក្តៅរីងស្ងួតបាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ សេចក្តីព្យាយាមធ្វើកងការកុសលផ្សេង ៗ គឺធ្វើទានរក្សាសីល ធ្វើការនោក្តី ស្តាប់ធម៌ទេសនាធ្វើពុទ្ធបូជា ធម្មបូជា សង្ឃបូជាក្តី ឬចេញបួសជាបព្វជិតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាក្តី ហៅថា **តបោ** ប្រែថា ព្យាយាមញុំាងកិលេសឲ្យក្តៅ គឺព្យាយាមដុតបំផ្លាញចោលនូវបាបធម៌ទាំងឡាយ មានរាគៈជាដើម ឬថាចម្រាញ់នូវខ្លាញ់ គឺកិលេសឲ្យចេញចាកចិត្តបាប បីដូចជាគេចម្រាញ់ខ្លាញ់ជ្រូកឲ្យចេញចាកក្រសោមខ្លាញ់បានដោយកំដៅភ្លើងដូច្នោះដែរ ។ ឯពាក្យដែលហៅថា កិលេស ៗ នោះមានច្រើនប្រការ ប៉ុន្តែតួកិលេសធំ ៗ ដែលជាមេគេ មានត្រឹមតែ ៣ គឺ **រាគៈ ១, ទោសៈ ១, មោហៈ ១**។ បណ្តាកិលេសទាំងអស់នេះ កើតមកអំពីសុភនិមិត្ត អំពីសុភសញ្ញា ទើបញុំាងសមុទ័យ គឺតណ្ហាទាំង ១០៨ ឲ្យកើតឡើងព្រមផង ។

បុគ្គលដែលព្យាយាមនឹងរំលត់កិលេសតណ្ហា ទាំងអស់នេះ បានត្រូវព្យាយាមតាមផ្លូវសម្មប្បធាន ៤ យ៉ាងគឺ ៖

១. ព្យាយាមបិទភ្ជិតបាបថ្មីមិនឲ្យកើតឡើងក្នុងសន្តានបាន

ដោយការមានសតិសង្រួមរវាំងទោសក្នុងឥន្ទ្រិយទាំង ៦ គឺ ៖ ភ្នែកឃើញរូបក្តី ត្រចៀកឮសម្លេងក្តី ច្រមុះធុំក្លិនក្តី អណ្តាតដឹងរសក្តី កាយដឹងសម្ផស្សក្តី ចិត្តដឹងធម៌ក្តី ធ្វើចិត្តឲ្យនៅនឹងជាកណ្តាលមិនឲ្យស្អប់មិនឲ្យស្រឡាញ់ឡើយ គឺ ៖

១. ត្រូវមានសតិសំវរៈនៅគ្រប់ទ្វារទាំង ៦ សង្រួមបិទមិនឲ្យបាបថ្មីចូលមកទៀតបាន ហៅថាសំវរប្បធាន១ ;

២. ព្យាយាមបាចស្តារបាបចាស់ដែលធ្លាប់មានដក់ត្រាំនៅក្នុងចិត្តស្រាប់មកយូរហើយឲ្យចេញចាកចិត្តបានហៅថាបហានប្បធាន ១

៣. ព្យាយាមធ្វើបុណ្យថ្មីដែលមិនទាន់មានដូចជា ទាន សីល ជាដើម ធ្វើឲ្យកើតមានឡើង ហៅថាភាវនាបធាន ១ ;

៤. ព្យាយាមរក្សាបុណ្យកុសលចាស់ដែលធ្លាប់មានមកស្រាប់ និងថែរក្សាបុណ្យថ្មីដែលទើបនឹងមានឲ្យគង់នៅបាន ហៅថាអនុរក្ខ - នាបធាន ១ ។

រួមជា ៤, ព្យាយាម ៤ យ៉ាងនេះឯងហៅថា **តបោ** ដែលប្រែមកហើយថា ព្យាយាមដុតកំដៅបាបឬកិលេសឲ្យរីងស្ងួតចាកសន្តានបាន ។

ម្យ៉ាងទៀតបាប គឺអំពើអាក្រក់ទាំងអម្បាលម៉ានដែលកើតឡើងមិនបានដោយសារបុគ្គលនោះមាន **ហិរិ** និង**ឱត្តប្បៈ** គឺសេចក្តីខ្មាសនិងសេចក្តីតក់ស្លុតខ្លាចក្នុងការធ្វើបាប បានពិចារណាដោយ

ឧបាយនៃបញ្ញាគឺ**សមថៈ** និង**វិបស្សនា** ។ កាលបើហិរិ និងឱត្តប្បៈមិនមានហើយ ឥន្ទ្រិយសំវរៈក៏មិនមានផង បើឥន្ទ្រិយសំវរៈមិនមានហើយសីលក៏មិនមានផង នឹងដាច់ចាកនិស្ស័យក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា, ម្យ៉ាងទៀតថា បើសីលមិនមានហើយ សម្មាសមាធិមិនមានផង បើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ វិបស្សនាបញ្ញាក៏មិនមានផង នោះនឹងដាច់ចាកនិស្ស័យមគ្គផលព្រះនិព្វាន, លោកអ្នកដែលមានតបៈ គឺព្យាយាមល្អ រមែងបានសម្រេចមគ្គផលមិនខាន ដូចវត្ថុនិទានពីរឿងព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ បានឃើញភិក្ខុសង្ឃទាំងឡាយឃ្លុំចីពរ ៗ ក៏ទទឹកទៅដោយទឹកសន្សើម ដែលជាប់នៅលើចុងស្មៅ ព្រាហ្មណ៍ក៏ជម្រះស្មៅនូវទីនោះឲ្យស្អាតរលីងឥតស្មៅ ។ លុះព្រឹកឡើង ឃើញភិក្ខុឃ្លុំចីពរ ៗ ប្រឡាក់ចុងជាយដោយធូលីដី ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏យកខ្សាច់មកចាក់រាយវាចឲ្យពេញរាបស្មើ ។ លុះថ្ងៃក្រោយមកទៀត ព្រាហ្មណ៍ឃើញភិក្ខុទាំងឡាយគង់ឆាន់ចង្ហាន់ត្រូវក្តៅ ព្រាហ្មណ៍ក៏ធ្វើសាលាសម្រាប់ឆាន់ប្រក់ស្លឹកមួយប្រគេន, លុះយូរទៅសាលានោះក៏ចាស់គ្រាំគ្រាភ្លៀងមកលេចទទឹកចីពរព្រះសង្ឃ, ព្រាហ្មណ៍ក៏រកឈើមកធ្វើសាលាថ្មីមួយទៀតប្រគេនព្រះសង្ឃ ។ នៅវេលាធ្វើបុណ្យឆ្លងសាលាព្រាហ្មណ៍ក៏និមន្តព្រះសាស្តា និងភិក្ខុសង្ឃមកថ្វាយចង្ហាន់បិណ្ឌបាតលុះព្រះសាស្តា និងព្រះសង្ឃធ្វើភត្តកិច្ចរួចស្រេច, ព្រះសាស្តាទ្រង់ទេសនាសរសើរអានិសង្សសាលា ដែលព្រាហ្មណ៍ជ្រះថ្លាធ្វើប្រគេន

ព្រះសង្ឃ ថាមានផលច្រើនក្រៃលែង លុះចប់ធម៌ទេសនាព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផលដោយអំណាចកុសលពីបុព្វជាតិនិងបច្ចុប្បន្នផ្សំគ្នាជួយគាំពារព្រាហ្មណ៍ ឲ្យបានសុខចម្រើន ៗ ឡើងរាល់ ៗ ជាតិ ដរាបដល់បានសម្រេចមគ្គផលព្រះនិព្វាន ។ លោកអ្នកដែលមានព្យាយាមមិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងការកុសលណាមួយ ៗ ដែលខ្លួនកាន់ រមែងបានសម្រេចមគ្គផលព្រះនិព្វាន ដូចអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៣២

ព្រហ្មចរិយញ្ច

កិរិយាប្រព្រឹត្តិនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ ធម៌ដ៏ប្រសើរហៅថាព្រហ្មចរិយ ៗ នោះមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖

១. **សាសនព្រហ្មចរិយៈ** បានដល់ **សីល សមាធិ បញ្ញា ១** ;

២. **មគ្គព្រហ្មចរិយៈ** បានដល់ **មគ្គ - ផល ១** ។

ព្រហ្មចរិយៈដែលប្រែថាប្រសើរ ព្រោះមិនធ្វើអសទ្ធម្មជាដើមតួយ៉ាង ដូចពុទ្ធបរិស័ទអ្នករក្សាឧបោសថសីលទាំង ៣ ណាមួយគឺ ៖

១. **បកតិឧបោសថ** ឧបោសថប្រក្រតីក្នុង ១ ខែមានកាលរក្សា ៨ ថ្ងៃ គឺថ្ងៃ ៥ កើត, ៨ កើត, ១៤ កើត, ១៥ កើត និងថ្ងៃ ៥ រោច, ៨ រោច, ១៤ រោច, ១៥ រោច រួមជា ៨ ថ្ងៃ (ខាងរនោច បើខែខ្វះថ្ងៃទី ១៤ រោចថយមកនៅត្រឹមថ្ងៃ ១៣ វិញ, ថ្ងៃទី ១៥ រោចថយមកនៅថ្ងៃ ១៤ វិញ) ។

២. **បដិជាគរឧបោសថ** ឧបោសថរឭកតបតាមអមថ្ងៃអង្គនៃបកតិនោះ ក្នុង ១ ខែមានកាល ១១ ថ្ងៃគឺ ៤ កើត, ៧ កើត, ១៣ កើត និងថ្ងៃ ៤ រោច, ៧ រោច, ១៣ រោចទាំង ៦ ថ្ងៃនេះនៅខាងដើមបកតិ ហៅថាថ្ងៃទទួលរក្សាសិក្ខាបទ ៨ អស់ ១ ថ្ងៃ ១ យប់ដូច

បកតិដែរ ប៉ុន្តែមិនមានកិច្ចសមាទានទេ, ថ្ងៃ ៦ កើត, ៩ កើត និង ថ្ងៃ ១ រោច, ៦ រោច, ៩ រោច ទាំង ៥ ថ្ងៃនេះទៅខាងចុងថ្ងៃបកតិ ហៅថាជូនដំណើរត្រូវរក្សាសិក្ខាបទគ្រប់ទាំង ៨ ថែម ១ ថ្ងៃ ១ យប់ ទៀត ។

៣. **បាដិហារិយបក្ខឧបោសថ** លោកកំណត់យកខែក្នុងរដូវភ្លៀង ៥ ខែជាកាល គឺរាប់ពីថ្ងៃ ១ រោចខែអាសាឍទៅដល់នឹងថ្ងៃ ១៥ កើតខែកត្តិក បើរាប់ជាថ្ងៃបាន ១១៨ ថ្ងៃប៉ុណ្ណោះ ។

ឯបាដិហារិយបក្ខឧបោសថនេះ មិនមានកិច្ចសមាទានឡើយ។ ក្នុងវណ្ណនានៃរាជសូត្រប្រាប់ថា ៖

បាដិហារិយ បក្ខោ នាម អន្តោវស្សេ
តេមាសំ និពទ្ធុបោសថោ

ឧបោសថដែលបុគ្គលរក្សាជាប់មិនដាច់អស់ ៣ ខែក្នុងវស្សា ឈ្មោះថា បាដិហារិយបក្ខឧបោសថ, បើបុគ្គលមានសទ្ធារក្សាអស់កាលទាំង ៥ ខែក៏ប្រពៃពេក បើមិនអាចរក្សាទេនឹងរក្សាតែ ១ ខែ គឺរាប់ពីថ្ងៃ ១ រោចខែអស្សុជទៅទល់នឹងថ្ងៃពេញបុណ្ណមីខែកត្តិកក៏បាន ឬនឹងរក្សាតែកន្លះខែរាប់ពី ១ រោចខែអស្សុជទៅទល់នឹងថ្ងៃ ១៤ រោចខែអស្សុជប៉ុណ្ណោះក៏បាន ឈ្មោះថា បាដិហារិយបក្ខឧបោសថដូចគ្នា តាមស្ម័គ្រចិត្តអ្នកមានសទ្ធាចង់រក្សា មិនឃើញមានច្បាប់បង្គាប់ថាត្រូវរក្សាសិក្ខាបទទាំង ៨ គ្រប់ថ្ងៃទាំងអស់ទេ, ឯច្បាប់ហាមឃាត់ក៏

គ្មានដែរ បើតាមន័យខាងលើនេះគ្រាន់តែរក្សាបដិជាគរឧបោសថ ជាប់រាល់ថ្ងៃគ្រប់ ៣ ខែ ក៏ឡើងទៅជាបាដិហារិយបក្ខឧបោសថហើយ ។ រួមសីលក្នុងឧបោសថទាំងអស់នេះឲ្យឈ្មោះថា សាសន-ព្រហ្មចរិយៈ ។ ឯមគ្គព្រហ្មចរិយៈនោះ បានដល់មគ្គ ៤ ផល ៤ ដែលរំលត់ភ្លើងទុក្ខគឺ ជាតិ ជរា ព្យាធិ មរណៈ និងភ្លើងកិលេសគឺ រាគៈ ទោសៈ មោហៈបាន ឯផលនៃព្រហ្មចរិយៈទាំង ២ នេះ គួយ៉ាងដូចនិទានកូនឈ្នួលអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋីម្នាក់ បុរសនោះបានរក្សាតែអឌ្ឍុបោសថ[១]ប៉ុណ្ណោះ លុះស្លាប់បានទៅកើតជាអារុក្ខទេវតានៅដើមជ្រៃមួយដើមប្របផ្លូវ ។ ថ្ងៃមួយមានពួកឥសីមកពីព្រៃហិមពាន្តចូលមកជ្រកម្លប់ជ្រៃនោះ ហើយសូមទឹកដោយពាក្យថា ៖ " ជ្រៃនេះទំនងជាមានទេវតាអាស្រ័យនៅ! បើមានមែនសូមឲ្យបណ្តាលទ-ទឹកហូរចេញមក ចែកយើងទាំងឡាយបរិភោគផង " ។ ទេវតានោះឮហើយ ក៏អធិដ្ឋានជ្រៃឲ្យមានទ-ទឹកហូរចេញមកតាមមែកប្រគេនពួកឥសី ដោយឫទ្ធានុភាពខ្លួនបានពីផលនៃឧបោសថ ទ-ទឹកក៏ហូរចេញមកតាមមែកជ្រៃជាប្រាកដ ។ កាលបើពួកឥសីប្រាថ្នាអាហារ ទេវតានោះក៏បណ្តាលឲ្យកើតអាហារ, កាលបើពួកឥសីទាំងឡាយនោះប្រាថ្នាសំពត់ស្លៀក-ដណ្តប់ ទេវតានោះក៏បណ្តាលឲ្យកើតសំពត់ស្លៀក-ដណ្តប់ ប្រគេនដល់ពួកឥសីបានតាមប្រាថ្នា, លុះពួកឥសី

(១) ឧបោសថតែពាក់កណ្តាល

ទាំងឡាយនោះ ចង់ឃើញរូបទេវតា ។ ក៏បណ្ដាលឲ្យឃើញរូបដ៏ល្អបាន, រួចក៏សុំសួរចង់ដឹងផលបុញ្ញកម្មដូចម្ដេច ដែលខ្លួនបានធ្វើមកពីជាតិមុន, ទេវតានោះក៏មានលញ្ជមានភាព ប្រាប់ដល់ពួកឥសីថា បុញ្ញកម្មនៃខ្ញុំនេះបន្តិចបន្តួចណាស់ គឺពីជាតិមុនកាលនៅជាមនុស្សកម្មករអនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ខ្ញុំគ្រាន់តែបានរក្សាសីលឧបោសថកន្លះថ្ងៃក្នុងសំណាក់សេដ្ឋី ហើយស្លាប់មកកើតជាទេវតានេះ ។

ព្រោះហេតុនោះពុទ្ធបរិស័ទទាំងឡាយ គួរពិចារណាឲ្យឃើញផលអស្ចារ្យនៃឧបោសថ អាចផ្ទេរជាតិមនុស្សទៅកើតជាទេវតាបានគួរណាស់ហើយតែយើងរាល់គ្នាខំឆ្លៀតយកឱកាសល្អ ដែលខ្លួនកើតមកបានជួបប្រទះនឹងព្រះពុទ្ធសាសនា ទុកថាជាមានភ័ព្វ-សំណាងព្រោះសេចក្ដីស្លាប់សម្រាប់រូប នៅប្រចាំការគ្រប់ដង្ហើមចេញ-ចូលរាល់ថ្ងៃនិងយប់គ្រប់វេលា គួរលោក-អ្នករាល់គ្នាទោះជាអ្នកធ្វើស្រែចម្ការក្ដី, អ្នកធ្វើរបរជំនួញក្ដី, អ្នកធ្វើការឈ្នួលក្ដី, អ្នកធ្វើការបម្រើរាជការផែនដីក្ដី លៃលករកឱកាសធ្វើកុសលគឺ សីលជាយាន ទានជាស្បៀង ទុកបង្ការផ្លូវទៅមុខឲ្យហើយ ទោះបីតិចច្រើនកុំឲ្យខកខានខូចវេលា ធ្វើទាន សីល ភាវនា ដើម្បីនឹងបានជាឧបនិស្ស័យទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាស្ថានបរមសុខក្សេមក្សាន្ត ដូចបានអធិប្បាយមកនេះឯង ។

មង្គលទី ៣៣

អរិយសច្ចាន ទស្សនំ

កិរិយាឃើញនូវអរិយសច្ចទាំងឡាយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ អរិយសច្ចមាន ៤ ប្រការគឺ ៖

១. **ទុក្ខសច្ច ១ ;**

២. **សមុទយសច្ច ១ ;**

៣. **និរោធសច្ច ១ ;**

៤. **មគ្គសច្ច ១ ។**

ត្រូវជា ៤ ប្រការ ។

ឯទុក្ខសច្ចនោះជាផលបានដល់ ជាតិទុក្ខ, ជរាទុក្ខ, ព្យាធិទុក្ខ, មរណទុក្ខជាដើម ចាត់ជានិពទ្ធទុក្ខ ឬចាត់ជាភ្លើងទុក្ខ ។ ពួកទុក្ខនេះមាន ១២ ប្រការ បើថាឲ្យខ្លីចុះមានតែ ១ គឺសង្ខិត្តេនបញ្ចុបាទានក្ខន្ធាបិទុក្ខា ជាកំពូលទុក្ខធំ ដែលប្រជុំចុះនូវទុក្ខទាំងពួង លោកសំដៅយកឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះគឺ ៖ រូបូបាទានក្ខន្ធ ១, វេទនូបាទានក្ខន្ធ ១, សញ្ញូបាទានក្ខន្ធ ១, សង្ខារូបាទានក្ខន្ធ ១, វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធ ១ (រួមជា ៥) ទុក្ខទាំង ៥ កងនេះ ជាកំពូលនៃទុក្ខទាំងពួង ឬជាមេទុក្ខធំជាងទុក្ខទាំងអស់ ។

ឯសមុទយសច្ចនេះ ជាហេតុបានដល់តណ្ហាទាំង ៣ គឺ ៖

១. កាមតណ្ហា ១ ;

២. ភវតណ្ហា ១ ;

៣. វិភវតណ្ហា ១ ។

រួមជា ៣ ។

ឯកាមតណ្ហានោះ គឺសេចក្ដីប្រាថ្នានៅក្នុងកាមភព ១១ ជាន់ដែលប្រើកាមគុណ ៥ គឺ ៖ រូប ១, សម្លេង ១, ក្លិន ១, រស ១, សម្ផស្ស ១ (រួមជា ៥) ។ ភវតណ្ហា គឺសេចក្ដីប្រាថ្នានៅក្នុងរូបភព ១៦ ជាន់ គឺព្រហ្មដែលមានរូប ។ វិភវតណ្ហា គឺសេចក្ដីប្រាថ្នានៅក្នុងអរូបភព ៤ ជាន់ គឺព្រហ្មដែលមិនមានរូប ។ តណ្ហានេះ ចាត់ជាខាងក្នុងមាន ៦ គឺ ៖ ភ្នែក ១, ត្រចៀក ១, ច្រមុះ ១, អណ្ដាត ១, កាយ ១, ចិត្ត ១ ខាងក្រៅមាន ៦ គឺ ៖ រូប ១, សម្លេង ១, ក្លិន ១, រស ១, សម្ផស្ស ១, ធម៌ ១ (រួមជា ១២) ។ លោកយកតណ្ហាទាំងក្នុងទាំងក្រៅ ១២ នេះគុណនឹងកាល ៣ គឺ ៖ អតីតកាលមានតណ្ហា ១២, បច្ចុប្បន្នកាលមានតណ្ហា ១២, អនាគតកាលមានតណ្ហា ១២ បូករួមចូលគ្នាត្រូវជា ៣៦ ចាត់ ជាកាមតណ្ហា ៣៦, ភវតណ្ហា ៣៦ និងវិភវតណ្ហា ៣៦ (បូករួមចូលគ្នាត្រូវជា ១០៨) ហៅថា តណ្ហា ១០៨ ។ តណ្ហានេះជាហេតុគឺដើមញ៉ាំងទុក្ខជាផល គឺផ្លែឲ្យកើតឡើង ប្រៀបដូចជាផ្លែឈើទាំងពួងតោងជាប់ទៅពីមែកពីដើម ។ កាលបើបុគ្គលកាប់គាស់

ដើមព្រមទាំងឫសអស់ហើយផ្លែឈើនោះក៏គ្មានដែរ, ឯផលគឺទុក្ខទាំងពួងក៏តោងជាប់ទៅពីសមុទយៈដូច្នោះដែរ, កាលបើសមុទយគឺតណ្ហាទាំង ១០៨ អស់ហើយ ទុក្ខក៏រលត់ ។

ឯនិរោធសច្ច គឺសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ឬទីដែលរលត់ទុក្ខគឺនិព្វាន ឬទីដែលនាំចេញនូវតណ្ហាទាំង ១០៨ ឲ្យអស់ដោយសច្ចិកាតព្វធម៌ គឺអរហត្តផលវិមុត្តិ កាត់ឫសតណ្ហាឲ្យផុតចាកចិត្តចេញបាន ។

ឯមគ្គសច្ច បានដល់មគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការគឺ ៖

១. **សម្មាទិដ្ឋិ** បញ្ញាឃើញត្រូវ ៤ យ៉ាងគឺ ឃើញផលនៃទុក្ខទាំង ១២ កង ១, ឃើញហេតុដែលនាំឲ្យទុក្ខកើតឡើង ១, ឃើញផលគឺនិព្វានជាទីរំលត់ទុក្ខ ១, ឃើញហេតុគឺ សីល សមាធិ បញ្ញា ជាសេចក្តីប្រតិបត្តិដែលធ្វើឲ្យទុក្ខរលត់ ១ (រួមជា ៤ ប្រការ) ។

២. **សម្មាសង្កប្បៈ** សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវល្អប្រពៃមាន ៣ យ៉ាងគឺ រិះគិតនឹងចេញចាកកាម ១, សេចក្តីរិះគិតនឹងមិនព្យាបាទដល់សត្វដទៃ ១, រិះគិតនឹងមិនបៀតបៀនដល់សត្វដទៃ ១ (រួមជា ៣) ។

៣. **សម្មាវាចា** ពោលពាក្យត្រូវមាន ៤ យ៉ាងគឺ មិននិយាយកុហក ១, មិននិយាយស៊កសៀតញុះញង់អ្នកដទៃ ១, មិននិយាយពាក្យអាក្រក់ជូជាតិ ១, មិននិយាយរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ១ (រួមជា ៤) ។

៤. **សម្មាកម្មន្តៈ** ធ្វើការងារត្រូវប្រពៃមាន ៣ យ៉ាងគឺ មិន

សម្លាប់សត្វ ១ , មិនលួចទ្រព្យអ្នកដទៃ ១, មិនលួចប្តីប្រពន្ធកូនគេ ១ (រួមជា ៣) ។

៥. សម្មាអាជីវៈ ចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវមាន ៥ យ៉ាងគឺ មិនលក់មនុស្ស ១, មិនលក់សត្វមានជីវិត ១, មិនលក់គ្រឿងសស្ត្រាវុធ ១, មិនលក់ទឹកស្រវឹង ឬគ្រឿងស្រវឹង ១, មិនលក់ថ្នាំពិសសម្រាប់បំពុលគេឲ្យស្លាប់ ១ (រួមជា ៥) ។

៦. សម្មាវាយាមៈ ព្យាយាមត្រូវល្អប្រពៃមាន ៤ យ៉ាងគឺ រាំងបាបថ្មីដែលមិនទាន់កើត មិនឲ្យកើតឡើងបាន ១, បាបចាស់ដែលមានហើយ ព្យាយាមលះបង់បាបនោះចេញ ១, កុសលដែលមិនទាន់កើត ព្យាយាមធ្វើឲ្យកើតឡើង ១, កុសលដែលកើតឡើងហើយ ព្យាយាមធ្វើឲ្យរឹតតែចម្រើនឡើង ១ (រួមជា ៤) ។

៧. សម្មាសតិ រឭកត្រូវមាន ៤ យ៉ាងគឺ រឭកដល់កាយខាងក្នុង និងកាយខាងក្រៅ ១, រឭកដល់វេទនាខាងក្នុង និងវេទនាខាងក្រៅ ១, រឭកចិត្តខាងក្នុង និងចិត្តខាងក្រៅ ១, រឭកដល់ធម៌ខាងក្នុង និងធម៌ខាងក្រៅ ១ (រួមជា ៤) ។

៨. សម្មាសមាធិ ចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួននឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍នៃកម្ម - ដ្ឋាន បើជាបឋមជ្ឈានប្រកបដោយអង្គ ៥ គឺ វិតក្កៈ កៀងចិត្តលើកផ្គងឡើងកាន់កម្មដ្ឋាន ១, វិចារៈ ពិចារណាអង្គកម្មដ្ឋាន ១, បីតិ សេចក្តីត្រេកអរឆ្អែតកាយឆ្អែតចិត្ត ១, សុខៈ សេចក្តីសុខស្រួលកាយ

ស្រួលចិត្ត ១, ឯកគ្គតា ភាពចិត្តតាំងនៅនឹងខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងអារម្មណ៍ជាសមាធិ ១ (រួមជា ៥) ។

ឯមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរជាដំណើរទៅកាន់ទីគឺព្រះនិ - ព្វានតាមលំអានផ្លូវ សីល សមាធិ បញ្ញានេះមាននៅក្នុងផ្ទៃអរិយសច្ច ៤ អាចធ្វើខ្លួនអ្នកប្រតិបត្តិតាមឲ្យត្រាស់ដឹងបាន ដូចមានតំណាលពីរឿងយសកុលបុត្ត នៅក្នុងនគរពារាណសី មិនមានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាមគុណ ហើយរត់ចេញពីផ្ទះទាំងយប់ ទៅកាន់សំណាក់ព្រះសាស្តា ព្រះអង្គទេសនាប្រោសយសកុលបុត្ត ឲ្យកើតបញ្ញាពិចារណាអរិយសច្ចធម៌ ៤ ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។ លុះព្រឹកឡើងសេដ្ឋីជាបិតាទៅតាមរកបុត្រក្នុងទីនោះ បានជួបនឹងព្រះអង្គ ៗ ក៏សម្តែងធម៌ទេស - នា ញ៉ាំងសេដ្ឋីជាបិតាយសកុលបុត្តនោះឲ្យដល់នូវត្រៃសរណគមន៍ ឈ្មោះតេវាចិកសរណគមន៍ ជាបឋមមុនគេបំផុតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា, លុះចប់ធម៌ទេសនាហើយព្រះអង្គស្រាយឫទ្ធិចេញទៅកាលណា សេដ្ឋីជាបិតា ក៏ឃើញយសកុលបុត្រជាកូនអង្គុយនៅជិតក្បែរខ្លួន ហើយយសកុលបុត្រនោះ បានសូមបព្វជ្ជាជាឯហិឧបសម្បទាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដោយលោកបានពិចារណាអរិយសច្ច ៤ ប្រការ ។ តមកក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តផលជាខិប្បាភិញ្ញា ជាព្រះអរហន្តយ៉ាងប្រសើរក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

លោកអ្នកចម្រើនធម៌អរិយសច្ចនោះ រមែងនឹងបានសម្រេចមគ្គផលព្រះនិព្វាន ដូចរឿងដែលបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ៣៨

និព្វានសច្ឆិកិរិយា ច

កិរិយាធ្វើនូវព្រះនិព្វានឲ្យជាក់ច្បាស់បានដោយបញ្ញា ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ បុគ្គលដែលនឹងធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាក់ច្បាស់បានដោយបញ្ញានោះ ត្រូវធ្វើដំណើរចិត្តប្រតិបត្តិឲ្យត្រង់តាមផ្លូវអរិយមគ្គទាំង ៨ ប្រការគឺ **សីល សមាធិ បញ្ញា** ទើបនឹងធ្វើព្រះនិព្វានឲ្យជាក់ច្បាស់បាន ។ ឯបញ្ញាក្នុងទីនេះ លោកសំដៅយកបញ្ញាដែលកើតអំពីវិបស្សនា ១០ យ៉ាងគឺ ៖

១. សមសនញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញសង្ខារថាជាអនិច្ចំ មិនទៀង, ទុក្ខំ ប្រកបដោយទុក្ខ, អនត្តា មិនមែនជារបស់ខ្លួន ដូច្នេះជាដើម ទូទៅគ្រប់សង្ខារទាំងអស់ ។

២. ឧទយព្វញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទីកើត ទីរលត់នៃសង្ខារ គឺឃើញថា ខន្ធទាំង ៥ នេះក្នុងខន្ធមួយ ៗ កើតឡើងដោយធម៌ ៥ រលត់ទៅវិញដោយរលត់ធម៌ ៥ ជាមុន ។ រូបកើតដោយធម៌ ៥ នេះមកប្រជុំព្រមគ្នាគឺ ៖ អវិជ្ជា ១, តណ្ហា ១, កម្ម ១, អាហារ ១, ឧបាទាន ១, ទើបរូបកើតឡើងបាន, កាលរូបក្ខន្ធនឹងរលត់ទៅលុះតែរលត់ធម៌ ៥ នេះជាមុន ។ ឯអរូបក្ខន្ធទាំង ៤ កើត ឬរលត់ដោយធម៌

ប្រាំ ៗ ដូចគ្នាគឺ ៖ អវិជ្ជា ១, តណ្ហា ១, កម្ម ១, សម្ផស្ស ១, ឧបា - ទាន ១ ។ បើយកខន្ធ ៥ មកគុណនឹងញាណ ១០ ឃើញទៅជាញាណ ៥០ គឺញាណដែលឃើញទីកើតនៃខន្ធមាន ២៥, ញាណដែលឃើញទីរលត់នៃខន្ធមាន ២៥ (រួមជា ៥០) ។ បញ្ចក្ខន្ធនិងធម៌ ៥ សម្រាប់បង្កើតខន្ធនេះ ប្រៀបដូចជាភ្លើងនិងអុស គឺអុសមាននៅដរាបណា ភ្លើងក៏មាននៅដរាបនោះ លុះអុសអស់រលីងហើយ ភ្លើងគ្មានវត្ថុអ្វីជាទីអាស្រ័យឆេះនៅក៏រលត់ទៅតាមអុសអស់នោះផងដែរ ដូចធម៌ ៥ ដែលជាមេបង្កើតខន្ធ ៗ ជាមេបង្កើតទុក្ខ ៗ ជាមេបង្កើតទោសនានាជាអនេកប្រការ គឺជាតួភ្លើងទុក្ខភ្លើងកិលេស ឆេះជាប់ក្នុងសន្តានចិត្តនៃសត្វទាំងយប់-ថ្ងៃឥតមានស្រាកស្រាន្តឡើយ ។

៣. ភង្គញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទីបែកធ្លាយនៃសង្ខារ ដូចជាដុំនៃពពុះទឹកដែលប៉ោងឡើងហើយបែកទៅវិញ ។

៤. ភយតុបដ្ឋានញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងសង្ខារថា មានភ័យច្រើនគួរខ្លាចបីដូចជារងើកភ្លើងដែលក្តៅ ។

៥. អាទីនវញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងសង្ខារថាមានរោគច្រើនបៀតបៀនជានិច្ច ដូចជាដំបូក ជាទីនៅនៃសត្វកណ្តៀរ ។

៦. និព្វិទាញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញទោសក្នុងសង្ខារហើយកើតសេចក្តីជិនឆ្អន់ធុញទ្រាន់នឿយណាយ ដូចជាស្វាមី និង

កិរិយាឃើញទោសគ្នា ហើយប្រាថ្នានឹងលែងលះគ្នាឲ្យដាច់ ។

៧. មុញ្ចិតុកម្យតាញាណ បញ្ញាពិចារណារកឧបាយដែលនឹងចេញឲ្យរួចចាកសង្ខារ ដូចជាសត្វទទាត្បុលទ្រុងចង់ចេញឲ្យរួចពីទ្រុង ឬដូចត្រីរុលត្បុលពីសំណាញ់ចង់ចេញឲ្យរួចពីក្នុងសំណាញ់ ។

៨. សង្ខារុបេក្ខាញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញគុណនិងទោសក្នុងសង្ខារហើយធ្វើចិត្តតាំងនៅជាកណ្ដាលមិនស្រឡាញ់មិនស្អប់សង្ខារ ដូចជាស្វាមីនិងភរិយាដែលលះលែងគ្នាដាច់ស្រឡះហើយ ។

៩. អនុលោមិកញ្ញាណ បញ្ញាពិចារណាឃើញអរិយសច្ចទាំង ៤ ព្រមទាំងសង្ខារ ជាអនុលោមបដិលោមទៅមក ៗ ក្នុងញាណ ៨ ខាងដើម ដើម្បីរំលត់អវិជ្ជា, តណ្ហា, កម្មជាដើម ប្រៀបដូចជាសត្វប្រចៀវសួទៅមក ៗ ដើម្បីរកផ្លែស្រគំក្នុងមែកទាំង ៥ ។

១០. គោត្រភូញាណ បញ្ញាពិចារណាលើកចិត្តឡើងកាន់អរិយមគ្គតាមឧបនិស្ស័យវាសនាបារមីរបស់ខ្លួនពីបុព្វជាតិ កសាងសន្សំមកផ្សំគ្នានឹងហេតុ-ផល នៃការសេពគប់មិត្រក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះផង ដូចរឿងព្រះបាទអជាតសត្រូវរលត់មគ្គផល ព្រោះត្រូវសេពគប់នឹងទេវទត្តជាមិត្រខុស នេះជាទោសហេតុផលក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

វិបស្សនាបញ្ញា ឬវិបស្សនាញាណទាំង ៩ ឬទាំង ១០ប្រការនេះ ជាធម៌សម្រាប់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ ព្រះនិព្វាននោះមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖

១. **សឧបាទិសេសនិព្វាន** រលត់ធម្មជាតុដែលជាលោកិយ គឺសោមនស្សទោមនស្សតួកិលេសឲ្យស្លាប់អស់ ហើយចិត្តជាឆឡង្គុ - បេក្ខា ធម្មដ្ឋិតិញាណ បញ្ញាតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងធម៌ មិនបានញាប់ញ័រគឺជាតួព្រះអរហត្តផល ១ ។

២. **អនុបាទិសេសនិព្វាន** រំលត់ភ្លើងទុក្ខ ភ្លើងកិលេស មានជាតិ, ជរា, ព្យាធិ, មរណៈ និងរាគៈ, ទោសៈ, មោហៈ ជាដើម ឲ្យអស់ទៅបាន ១ ។

ម្យ៉ាងទៀតព្រះនិព្វាននោះ ព្រះបរមសាស្តាទ្រង់ទេសនាថា ៖ " **អត្ថិ ភិក្ខវេ តទាយតនំ** " **ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ! អាយតនៈមាននៅឈ្មោះថាសង្ខតធាតុ មិនមានបច្ច័យប្រជុំតាក់តែងនូវធាតុអាយតនៈ និងនាមរូបក្នុងទីឯណា គឺនឹងថា ជាដី ជាទឹក ជាភ្លើង ជាខ្យល់ ជាវិញ្ញាណ អណ្តែតទៅក្នុងអាកាសគឺទីវាលទទេ ៗ នោះក៏ទេដែរ ព្រះនិព្វានគ្រាន់តែជាទីរំលត់ទុក្ខ និងរំលត់ហេតុឲ្យកើតទុក្ខ គឺតណ្ហាទាំង ១០៨ និងកិលេសទាំង ១៥០០ ឲ្យអស់រលីងទៅប៉ុណ្ណោះ ទើបបានឈ្មោះថាព្រះនិព្វាន ដូចបានអធិប្បាយសង្ខេបមកយ៉ាងនេះឯង ។** សូមបណ្ឌិតជាតិជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ពិចារណាឲ្យយល់វែងឆ្ងាយតទៅ ។

មង្គលទី ៣៥

ផុដ្ឋស្ស លោកធម្មេហិ ចិត្តំ យស្ស ន កម្បតិ
ចិត្តរបស់បុគ្គលឯណាមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ទាំងឡាយ ពាល់ត្រូវហើយ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ លោកធម៌មាន ៨ ប្រការគឺ ៖ **មានលាភ ១, ឥតលាភ ១, មានយស ១, ឥតយស ១, និន្ទា ១, សរសើរ ១, សុខ ១, ទុក្ខ ១** (រួមជា ៨ ប្រការ) ។ លោកធម៌ទាំង ៨ នេះបានជាហៅលោកធម៌ ព្រោះជាសភាពធ្វើចិត្តរបស់សត្វលោកដែលមានសន្តានជាបុថុជ្ជននៅឡើយ ឲ្យញាប់ញ័រជានិច្ច ។ វៀរលែងតែអង្គព្រះអរហន្តដែលលោកកាត់កិលេសដាច់អស់ចាកសន្តាន សម្លាប់ធម្មជាតុទាំង ៧ ប្រការបានព្រះទ័យលោកគ្មានសោមនស្សទោមនស្ស ជាឆឡង្គុបេក្ខា គឺតាំងនៅជាកណ្តាល, ធម្មដ្ឋិតិញាណ លោកមានបញ្ញាខ្ជាប់ខ្ជួនពិចារ-ណាក្នុងសង្ខតធម៌ និងអសង្ខតធម៌បានជាលោកមិនញាប់ញ័រដោយលោកធម៌ទាំង ៨ នេះឡើយ ។

ឯបុគ្គលដែលមានសន្តានជាបុថុជ្ជន បើអាស្រ័យដោយបញ្ញាពិចារណាលោកធម៌ទាំង ៨ នេះថាមានលាភ មានយស មានសរសើរ និងសូន្យលាភបង់យសបាន និន្ទាមានទុក្ខ ទាំងអម្បាលនេះជារបស់មិនទៀង ជាទុក្ខមិនមែនជារបស់ខ្លួន រមែងប្រែប្រួលទៅតាមសភាព

លោកជាធម្មតា កាលបើបានពិចារណាដូច្នេះរឿយ ៗ ហើយ សេចក្តីត្រេកអរ ឬតូចចិត្តសោយសោកខ្សឹកខ្សួលជាដើម ក៏ស្តើងស្តួចចាកកាយសន្តានបានដោយសារបញ្ញា ពិចារណានូវសង្ខាររឿយ ៗ នោះនឹងកំចាត់បង់ឧបាទានបានខ្លះ ៗ មិនខាន ។

ឯបុគ្គលដែលមានសន្តានចិត្តជាបុថុជ្ជននៅឡើយ បើមានលាភយស សរសើរ សុខហើយរមែងត្រេកអរ ចិត្តក៏កាន់យកដោយមោហុបាទាន ។ បើគ្មានលាភ គ្មានយស បាននិន្ទា បានទុក្ខរមែងទោមនស្សតូចចិត្ត កើតសេចក្តីសៅសោកជាធម្មតាព្រោះអវិជ្ជាគឺមោហៈគ្របសង្កត់ មិនឲ្យដឹងប្រមាណក្នុងសង្ខារ ដូចមានរឿងតំណាលពីនាងមាគន្ទិយ ដែលបានជាអគ្គមហេសីព្រះបាទឧទេន បានលាភ-យសជាដើមត្រេកអរភ្លេចខ្លួនឡើងមានះ កើតប្រទូស្តនឹងនាងសាមាវតី ក៏ត្រឡប់ទៅជាវិនាសខ្លួនឯងវិញ ឬដូចរឿងសត្វចចកស្ពមដើរតាមព្រានព្រៃគិតថា ក្រែងបានសាច់ដែលសេសសល់ ។ លុះដល់ព្រាននោះឃើញដំរីមិនឃើញពស់ ក៏ឈរជិតសត្វពស់បាញ់ដំរីព្រៃ នៅវេលាស្នាដ៏រថ្លស់កែទៅត្រូវដំរីព្រៃស្លាប់ ពស់នោះវាភ័យភ្ញាក់ចឹកជើងព្រាន ៗ ក៏ដួលស្នាទៅត្រូវចំក្បាលពស់ ៗ ក៏ស្លាប់ផងដែរ ។

ឯឆ្កែចចកនោះក៏ស្រែកថា ៖ " មហាលាភោ ! អញមានលាភធំណាស់ពេលនេះ ព្រោះដំរីក៏ស្លាប់, មនុស្សក៏ស្លាប់, ពស់ក៏ស្លាប់ បានជាអាហារអញទាំងអស់ ប៉ុន្តែអាត្មាអញត្រូវសំចៃទុកស៊ីថ្ងៃក្រោយត ៗ

ទៅ ពេលនេះត្រូវអញស៊ីស្បែកបន្លោះស្នាជាមុនបើមិនឆ្អែតសិមស៊ីសាច់ពស់ទៀត ″ ។ ចចកនោះគិតដូច្នេះហើយ ក៏អង្កៀមបន្លោះស្នា, ស្នានៅវេលាដាច់បន្លោះក៏វាត់មកត្រូវចំក្បាលចចក ៗ ក៏ស្លាប់ក្នុងពេលនោះផងដែរ ។

ឯអ្នកដែលល្មោភដោយ លាភ, យស, សរសើរ, សុខជាដើមនេះ រមែងតែងបានជួបប្រទះនឹងគ្រោះថ្នាក់ធំ ៗ ដល់ខ្លួនដូចសត្វចចកដែលបានអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

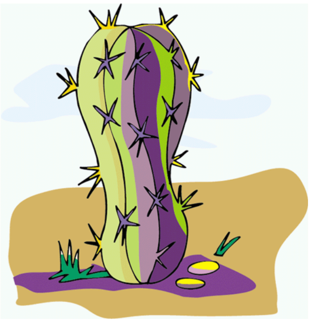

មង្គលទី ៣៦

អសោកំ

សេចក្ដីមិនសោយសោក ដោយហេតុដែលកើតឡើងផ្សេងៗ ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថា ៖ សេចក្ដីសោយសោក និងភ័យទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងបាននោះ មកអំពីពួកសត្វមានតណ្ហាជាហេតុ ។ ពុទ្ធដីកាសម្ដែងប្រាប់ហេតុនៃសេចក្ដីសោក និងភ័យជាដើមថា ៖

តណ្ហាយ ជាយតេ សោកោ តណ្ហាយ ជាយតេ ភយំ
តណ្ហាយ វិប្បមុត្តស្ស នត្ថិ សោកោ កុតោ ភយំ

សេចក្ដីសោកកើតមកពីតណ្ហា ភ័យក៏កើតមកពីតណ្ហា បើបុគ្គលមានចិត្តផុតស្រឡះអំពីតណ្ហាហើយ សេចក្ដីសោក និងភ័យមិនមានមកអំពីទីណាទៀតឡើយ ។

ឯកិច្ចនឹងរំលត់សេចក្ដីសោយសោក និងភ័យជាដើមនេះ ត្រូវរំលត់ដោយកម្មដ្ឋាន ២ ប្រការគឺ៖ **សមថកម្មដ្ឋាន និងវិបស្សនាកម្មដ្ឋាន** ទើបរលត់បាន ។ ឯសមថកម្មដ្ឋាននោះគឺ ៖ **អនុស្សតិ ១០, អសុភ ១០, កសិណ ១០, អរូបជ្ឈាន ៤, ព្រហ្មវិហារ ៤, ធាតុវវត្ថាន ១, អាហារប្បដិកូលសញ្ញា ១** (រួមជា ៤០) ។

អនុស្សតិ ១០ គឺ ៖

១. **ពុទ្ធានុស្សតិ** រឭកដល់ពុទ្ធគុណមាន អរហំ ជាដើម ;

២. **ធម្មានុស្សតិ** រឭកដល់ធម្មគុណមាន ស្វាក្ខាតោ ជាដើម ;

៣. **សង្ឃានុស្សតិ** រឭកដល់សង្ឃគុណមាន សុបដិបន្នោ ជាដើម ;

៤. **សីលានុស្សតិ** រឭកដល់សីលគុណមាន អដ្ឋង្គិកសីល ជាដើម ;

៥. **ចាគានុស្សតិ** រឭកដល់គុណទាន ដែលខ្លួនបានបរិច្ចាគ ហើយជាដើម ;

៦. **ទេវតានុស្សតិ** រឭកដល់គុណធម៌របស់ទេពតាមាន សទ្ធា ជាដើម ;

៧. **ឧបសមានុស្សតិ** រឭកដល់គុណព្រះនិព្វាន មាន វដ្តូបរិច្ឆេទោ ជាដើម ;

៨. **មរណានុស្សតិ** រឭកដល់សេចក្តីស្លាប់ថា ៖ " អញនឹងស្លាប់ " ជាដើម ;

៩. **អានាបានស្សតិ** រឭកដល់ខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ - ចូល គ្រប់ដង្ហើម ;

១០. **កាយគតាសតិ** រឭកទូទៅក្នុងកាយឲ្យឃើញថាមិនស្អាត ជារបស់គួរឲ្យខ្ពើម ។

អសុភ ១០ គឺ៖

១. **ឧទ្ធុមាតកំ** អសុភដែលហើមប៉ោងឡើង ;

២. **វិនីលកំ** អសុភដែលហើមប៉ោងខៀវ ;

៣. **វិបុព្វកំ** អសុភដែលមានទឹកខ្ទុះហូរចេញ ;

៤. **វិច្ឆិទ្ទកំ** អសុភដែលគេកាត់ដាច់ពាក់កណ្ដាលខ្លួន ;

៥. **វិក្ខាយិត្តកំ** អសុភដែលមានសត្វខាំជញ្ជែងស៊ី ;

៦. **វិក្ខិត្តកំ** អសុភដែលមានឆ្អឹងរាត់រាយក្នុងទីផ្សេង ៗ ;

៧. **ហតវិក្ខិត្តកំ** អសុភដែលគេកាប់ចិញ្ច្រាំដាច់ជាកំណាត់តូច - ធំ ;

៨. **លោហិតកំ** អសុភដែលប្រឡាក់ដោយឈាម ;

៩. **បុឡុវកំ** អសុភដែលមានដង្កូវវារចេញរវើក ;

១០. **អដ្ឋិកំ** អសុភដែលនៅសល់តែរាងឆ្អឹងទទេ ។

កសិណ ១០ គឺ៖

១. **បឋវីកសិណំ** សម្លឹងមើលដី យកជាអារម្មណ៍ ;

២. **អាបោកសិណំ** សម្លឹងមើលទឹក យកជាអារម្មណ៍ ;

៣. **តេជោកសិណំ** សម្លឹងមើលភ្លើង យកជាអារម្មណ៍ ;

៤. **វាយោកសិណំ** សម្លឹងមើលខ្យល់ដែលប៉ះស្លឹកឈើ យកជាអារម្មណ៍ ;

៥. **នីលកសិណំ** សំឡឹងមើលពណ៌ខៀវ យកជាអារម្មណ៍ ;

៦. **បីតកសិណំ** សំឡឹងមើលពណ៌លឿង យកជាអារម្មណ៍ ;

៧. **លោហិតកសិណំ** សំឡឹងមើលពណ៌ក្រហម យកជាអារម្មណ៍ ;

៨. **ឱទាតកសិណំ** សំឡឹងមើលពណ៌ស យកជាអារម្មណ៍ ;

៩. **អាលោកកសិណំ** សំឡឹងមើលពន្លឺ យកជាអារម្មណ៍ ;

១០. **អាកាសកសិណំ** សំឡឹងមើលអាកាស យកជាអារម្មណ៍។

អរូបជ្ឈាន ៤ គឺ ៖

១. **អាកាសានញ្ចាយតនៈ** សំឡឹងមើលអាកាសគឺ ទីវាលដែលជាចន្លោះទទេយកជាអារម្មណ៍ ហើយបរិកម្ម[១]ថា ៖ (**អនន្តោ អាកាសោ**) ;

២. **វិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ** ស្រាវយកអរូបវិញ្ញាណទី ១ ដែលល្អិតមកធ្វើជាអារម្មណ៍របស់ចិត្តហើយបរិកម្មថា៖ **បរិត្តកំ វិញ្ញាណំ** ;

៣. **អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ** កំណត់យកអរូបវិញ្ញាណទី ១ ដែលផ្សាយទៅដោយមិនមានកង្វល់តិចតួចជាអារម្មណ៍ ហើយបរិកម្មថា ៖ (**នត្ថិ កិញ្ចិ វត្ថុ**) ;

---

(១) បរិកម្ម បរិក័ម ឬ ប៉ៈរិ បា.; សំ. (ន.) (បរិកម៌និ) ការចម្រើនភាវនា

៤. នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ កំណត់យកសេចក្ដីល្អិតរបស់អរូបចិត្តទី ៣ ដែលមានស្មើរតែមិនមាន មកជាអារម្មណ៍ ។

ព្រហ្មវិហារ ៤ គឺ ៖

១. មេត្តាចេតោ ផ្សាយមេត្តាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង ;
២. ករុណាចេតោ ផ្សាយករុណាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង ;
៣. មុទិតាចេតោ ផ្សាយមុទិតា(១)ចិត្តដល់សត្វទាំងពួង ;
៤. ឧបេក្ខាចេតោ ផ្សាយឧបេក្ខាចិត្តដល់សត្វទាំងពួង ។

ធាតុវវដ្ឋាន ១ គឺ ៖

១. ធាតុវវដ្ឋាន ពិចារណាធាតុ ៤ គឺ ដី, ទឹក, ភ្លើង, ខ្យល់ ខាងក្នុងខ្លួនថា ៖ ធាតុក្នុងអាស្រ័យគ្នានឹងធាតុក្រៅទើបរស់នៅបាន ។

អាហារេប្បដិកូលសញ្ញា ១ គឺ ៖

១. អាហារេប្បដិកូលសញ្ញា ពិចារណាអាហារទាំងពួងឲ្យឃើញថា ជារបស់បដិកូលគួរខ្ពើមរអើម ។

---

(១) មុទិតា បា. (ន.) ដំណើរមានចិត្តរីករាយទៅរកសេចក្ដីសុខរបស់អ្នកដទៃពុំរើសមុខ គឺដឹងថា អ្នកដទៃតាមតែអ្នកណាក៏ដោយ គេមានទ្រព្យធនបុណ្យស័ក្តិ បានប្រកបដោយសេចក្ដីសុខ-ចម្រើន ក៏មានចិត្តជួយអរគេ មិនច្រណែននិន្ទាឈ្នានីស (មុទិតាធម៌ - ចិត្ត) ។

រួមត្រូវជា ៤០ ហៅថា **សមថកម្មដ្ឋាន ៤០** ។

សមថកម្មដ្ឋាននេះ សម្រាប់យោគាវចរកុលបុត្រអ្នកមានសទ្ធា មិនថាគ្រហស្ថ មិនថាបព្វជិតសិក្សាបានដូចគ្នា បើអ្នកមានសទ្ធាព្រមទាំងព្យាយាមខំចម្រើនកម្មដ្ឋាននេះណាមួយ គង់នឹងបានទទួលកម្រៃផលពីការចម្រើននោះខ្លះ ។ មិនខាន, ដូចមានរឿងតំណាលពីព្រះសមណគោតមបរមគ្រូជាម្ចាស់សាសនា ទ្រង់កើតក្នុងត្រកូលព្រាហ្មណ៍មួយ ។ ក្នុងគ្រួសារនេះមានគ្នា ៦ នាក់គឺ ៖ ព្រះអង្គ ១, ភរិយា ១, កូនប្រុស ១, កូនស្រី ១, កូនប្រសារស្រី ១, ខ្ញុំស្រី ១ ត្រូវជា ៦ នាក់ ។ ឯព្រះបរមពោធិសត្វទ្រង់តែងឲ្យឱវាទដល់ជន ៥ នាក់ ដែលនៅក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គនោះរឿយ ៗ ថា ៖ " **អ្នកទាំងឡាយ ! ត្រូវខំចម្រើនមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន អ្នកនឹងបានដឹងច្បាស់នូវសង្ខារនេះថា សត្វទាំងឡាយដែលកើតមកហើយ រមែងត្រូវស្លាប់ទៅវិញជាធម្មតា** " មិនរើសមុខសត្វពួកណាមួយឡើយ ឲ្យតែពួកសត្វដែលមានជាតិកើតមកហើយ រមែងធ្វើដំណើរទៅជួបនឹងសេចក្តីស្លាប់វិញ ដូចគ្នាទាំងអស់ ។ ដោយហេតុនេះ ចូរអ្នកទាំងឡាយកុំប្រមាទមើលងាយសចក្តីស្លាប់ថានៅឆ្ងាយ មិនទាន់ចូលដល់យើងទាំងឡាយឡើយ សេចក្តីស្លាប់នេះនៅប្រចាំជីវិតយើងរាល់គ្នាគ្រប់វារៈខ្យល់ដកដង្ហើមចេញ-ចូល ជាធម្មតាចាំផ្លាស់វេនគ្នានឹងសេចក្តីកើត ប្រៀបបីដូចជាថ្ងៃរះត្រូវផ្លាស់វេននឹងយប់ គឺថ្ងៃលិចបាត់ទៅវិញដូច្នោះដែរ, ហេតុនេះគួរណាស់ហើយតែ

យើងត្រូវនឹកដល់សេចក្ដីស្លាប់ឲ្យគ្រប់វារៈដង្ហើមចេញ-ចូល កុំត្រេកត្រ - អាលក្នុងកាមភ្លេចខ្លួនឡើយ ″ ។

តេ បញ្ច ជនា ជនទាំងឡាយ ៥ នាក់នោះ ក៏ស្ថិតនៅក្នុងឱវាទរបស់ព្រះបរមពោធិសត្វគ្រប់ប្រការ នាំគ្នាចម្រើនមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋានគ្រប់ទិវារាត្រីកាលមិនមានសេចក្ដីប្រមាទឡើយ ។

ឯក ទិវសំ សម័យថ្ងៃមួយ ព្រះពោធិសត្វ ២ នាក់នឹងកូនប្រុសនាំគ្នាទឹមនង្គ័លទៅភ្ជួរពីព្រឹកព្រហាម ឯមាណពជាកូនបានកាំបិតព្រាម្ទីម្នាដើរទៅបោចស្មៅនៅភ្លឺស្រែយកមកគរដុត ផ្សែងក៏បក់ត្រឡប់ចូលទៅក្នុងស៊ុំទ្រុំស្មៅ ឯស៊ុំទ្រុំស្មៅនោះមានពស់វែកមួយវាពេននៅក្នុងនោះ ។ លុះត្រូវផ្សែង វាក៏លូនចេញមកឃើញមាណពកំពុងដុតភ្លើង វាក៏ខឹងឃោរឃៅមហិមា ក៏វារលោតទៅចឹកមាណពត្រូវដួលដេកស្លាប់ក្នុងទីនោះទៅ ដោយកម្លាំងឃោរឃៅ និងពិសដ៏ក្លាហាន ។ ឯព្រះពោធិសត្វ កាលបើបានឃើញកូនដួលដេកស្លាប់ដូច្នោះហើយ លោកក៏ម្ទីម្នារត់ទៅលើកសពកូនឡើង នាំយកទៅផ្ដេកនៅក្រោមម្លប់ឈើធំមួយនៅនាភ្លឺស្រែ ហើយលោកមិនបានយំសោកអ្វីនឹងកូនដែលស្លាប់នោះឡើយ, ដោយលោកពិចារណាថា កូនអញដែលស្លាប់នេះលះបង់នូវរាងកាយចោល បីដូចជាសត្វពស់ដែលសកលះបង់សំណាកហើយចេញចោលទៅ ធម្មតាពស់ដែលសកមិនស្រឡាញ់ មិនជាប់ចិត្តនឹងសំណាកវាយ៉ាងណា ? ឯកូនអញដែលវាស្លាប់ទៅនេះក៏ដូច្នោះដែរ បើ

អញយំសោកស្តាយមិនមានប្រយោជន៍អ្វីដល់អញ ឬដល់កូនដែលស្លាប់ទៅនោះបន្តិចបន្តួចសោះឡើយ ។ លុះព្រះពោធិសត្វគិតដូច្នោះហើយក៏ត្រឡប់ទៅភ្ជួរស្រែតទៅទៀត គ្រានោះមានបុរសម្នាក់ដើរមកជិតលោក ៗ ក៏ស្រែកផ្តាំថា ៖ " នែ៎អ្នក! បើអ្នកទៅដល់ស្រុកហើយអាណិតចូលទៅប្រាប់អ្នកផ្ទះខ្ញុំឲ្យមកទាំងអស់គ្នា ហើយឲ្យយកបាយតែមួយចំណែកមកបានហើយ កុំយកពីរចំណែកដូចសព្វដងឡើយ " ។ ឯបុរសនោះក៏ទទួលយកអាសាហើយទៅប្រាប់ភរិយានិងធីតាពោធិសត្វតាមបណ្តាំជនទាំង ៤ នាក់ទៀតនោះ ។ លុះបានឮហើយក៏នាំគ្នាទៅទាំងអស់គ្នា យកអាហារតែមួយចំណែកទៅ លុះដល់ឃើញមាណពស្លាប់នៅក្រោមម្លប់ឈើដូច្នោះហើយ ក៏នាំគ្នាពិចារណាសេចក្តីស្លាប់ផ្សេងៗគ្នា ។ ឯនាងព្រាហ្មណីជាមាតា នាងពិចារណាថា ៖ " កូនអញកាលគេមកកើតក្នុងផ្ទៃអញនេះ អញក៏មិនបានហៅគេមក កាលគេវិលត្រឡប់ទៅមិនមកវិញយ៉ាងនេះ គេក៏មិនបានលាអញ ៗ ក៏មិនបានអនុញ្ញាតឲ្យគេទៅឡើយ, កាលគេមកកាន់ផ្ទៃអញយ៉ាងណា គេទៅវិញក៏យ៉ាងនោះដែរ ចូរទៅតាមអធ្យាស្រ័យគេចុះ បើអញយំសោកស្តាយគេ ក៏ឥតមានផលប្រយោជន៍អ្វីឡើយ " មាតាពិចារណាដូច្នោះហើយក៏មិនបានយំសោយសោក ។ ឯប្អូនក្រមុំពិចារណាថា ៖ " បងអញដែលស្លាប់នេះ បើអញយំសោកទៅ ក៏ឥតប្រយោជន៍ទេ ព្រោះគេមិនបានឮអញយំសោកស្តាយគេឡើយ " ។ ប្អូនក្រមុំពិចារណា

ដូច្នោះហើយ ក៏មិនបានយំសោយសោក ។ ឯនាងព្រាហ្មណីជាភរិយាមាណពនោះពិចារណាថា ៖ " បើអញយំសោកស្រណោះស្វាមីដែលស្លាប់នេះ នឹងទៅជាមនុស្សឆោតហួសពេក បីដូចជាកូនក្មេងតូចក្រឡេកឃើញដួងព្រះចន្ទរះភ្លឺលើមេឃក៏ស្រែកយំទា បើទុកជាក្មេងនោះយំយ៉ាងណា ក៏គ្មានអ្នកណានឹងចាប់យកដួងព្រះចន្ទពីលើមេឃមកឲ្យក្មេងនោះកាន់លេងបានឡើយ " ។ ភរិយាពិចារណាដូច្នោះហើយក៏មិនបានយំសោក ។ ឯខ្ញុំស្រីពិចារណាថា ៖ " កូនម្ចាស់អញដែលស្លាប់នេះ បីដូចជាឆ្នាំងដែលបែកជា ៧ ភាគអ្នកណានឹងអាចផ្សារឆ្នាំងដីដែលបែកខ្ទេចនោះជាប់ឡើងវិញបាន បើអញយំសោកទៅម្ចាស់អញនេះក៏មិនរស់ឡើងវិញឡើយ " ។ ខ្ញុំស្រីនោះលុះពិចារណាឃើញដូច្នោះហើយក៏មិនបានយំសោក ។ ជនទាំង ៥ នាក់នោះពិចារណាឃើញសេចក្តីស្លាប់ព្រមគ្នាដូច្នេះហើយ ក៏គ្មាននរណាយំសោយសោកឡើយ សូម្បីតែស្រក់ទឹកភ្នែកមួយតំណក់ក៏គ្មានសោះ ។

ឥន្ទ្រាធិរាជ ដោយអំណាចមរណានុស្សតិនោះ ក៏បណ្តាលឲ្យក្តៅដល់បណ្ឌុកម្ពលសេនាសនៈ នៃសម្តេចអមរេន្ទ្រាធិរាជ ៗ ក៏បើកសហស្សន័យនេត្រ ទតមើលមកឃើញច្បាស់នូវហេតុការណ៍សព្វគ្រប់ហើយ ទើបចុះចាកទេវស្ថាននិម្មិតខ្លួនជាព្រាហ្មណ៍ចាស់ ហើយដើរចូលទៅកាន់ទីនោះសួរថា ៖ " នែ៎អ្នកទាំងឡាយ ! កូនអ្នកពស់ចឹកស្លាប់ដូច្នេះហើយ តើហេតុដូចម្តេចក៏បានជាមិនមានអ្នកណាម្នាក់ទួញ

យំសោកស្តាយកូននោះឡើយ ?” ។ ព្រះពោធិសត្វឆ្លើយតបថា ៖ “ម្នាលព្រាហ្មណ៍អើយ ! អ្នកណាដែលទួញយំសោកស្តាយអាឡោះអាល័យមនុស្សស្លាប់នេះ អ្នកនោះជាមនុស្សអន្ធពាល មានសន្តានចិត្តខ្លៅនៅឆោតល្ងិតល្ងង់ដោយអវិជ្ជាគ្របសង្កត់ មនុស្សនោះមិនដឹងគុណនៃព្រះធម៌ ដែលនាំចេញនូវសេក្តីសោកវិយោគព្រាត់ប្រាសចាកសត្វនិងសង្ខារ ដែលជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តឡើយ ។

តំ សុត្វា ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជទ្រង់ព្រះសណ្តាប់ពាក្យនោះហើយ ក៏មានព្រះទ័យសោមនស្សឲ្យពរសព្ទសាធុការដល់ជនទាំង ៥ នាក់ រួចក៏ហោះឡើងកាន់អាកាសបណ្តាលឲ្យភ្លៀងកែវ ៧ ប្រការធ្លាក់ចុះមកពេញផ្ទះឥតសល់ល្វែងណាមួយឡើយ ។ ឯអ្នកដែលបានចម្រើនមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន រមែងមិនសោយសោកតែងបានប្រយោជន៍ច្រើនប្រការ ដូចជាន័យដែលអធិប្បាយមកយ៉ាងនេះឯង ។

មង្គលទី ៣៧

ទិរជំ

ចិត្តដែលប្រាសចាកធូលី គឺកិលេសក្នុងសន្តាន ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

អធិប្បាយថា ៖ **រាគៈ, ទោសៈ, មោហៈ** ទាំង ៣នេះលោកចាត់ជាមេកិលេសធំ ៗ ប្រៀបដូចជាភ្នំ អនុស័យកិលេស ជាកិលេសល្អិតដែលជិតជាប់ក្នុងខន្ធសន្តានមាន ៧ យ៉ាងទៀតគឺ ៖

១. **កាមរាគានុស័យ** សេចក្តីតម្រេកត្រេកត្រអាលក្នុងកាមគុណ ៥ គឺ ៖ **រូប ១, សម្លេង ១, ក្លិន ១, រស ១, សម្ផស្ស ១** ;

២. **ភវរាគានុស័យ** សេចក្តីតម្រេកត្រេកអរក្នុងភព ដែលជាទីកើត ៣ កន្លែងគឺ ៖ **កាមភព ១, រូបភព ១, អរូបភព ១** ;

៣. **បដិឃានុស័យ** បានដល់ទោសោដែលមានបដិឃៈ គឺសេចក្តីថ្នាំងថ្នាក់ចិត្តជាប់ជានិច្ចប្រទូស្តក្នុងសត្វគឺរូបដែលមានជីវិត និងប្រទូស្តក្នុងសង្ខារគឺរូបដែលឥតជីវិត ឥតគិតពិចារណារកគុណទោសឡើយ ;

៤. **មានានុស័យ** សេចក្តីប្រកាន់ខ្លួនប្រាណថាយើង ថាគេ, ថាអញ, ថាឯង មានប្រកាន់ជាតិត្រកូលថា ខត្តិយៈ, ព្រាហ្មណៈ, វេស្សៈ, សូទ្រៈ ជាដើម ;

៥. ទិដ្ឋានុស័យ សេចក្តីយល់ខុសឃើញថា សត្វទៀងបើអ្នកណាធ្លាប់កើតជាសត្វអ្វី ក៏នៅតែជាសត្វនោះដដែល ឬយល់ឃើញថាសូន្យ ៗ បាត់ ៗ ទៅនៅវេលាស្លាប់ មិនឃើញមានកើតទៀត ឬមកប្រាប់ឲ្យដឹងផងឡើយ ;

៦. វិចិកិច្ឆានុស័យ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងពួង មានសង្ស័យក្នុងសុចរិត-ទុច្ចរិតថា ឲ្យទុក្ខដល់សត្វជាដើម ;

៧. អវិជ្ជានុស័យ បានដល់មោហៈ សេចក្តីវង្វេង ឬភាន់ច្រឡំមិនដឹងក្នុងសង្ខារដែលជាអតីតៈ អនាគត បច្ចុប្បន្នជាដើម ។

វិចិកិច្ឆា នោះមាន ៨ យ៉ាងគឺ ៖

១. បុព្វន្តេ អញ្ញាណំ មិនដឹងក្នុងខន្ធធាតុអាយតនៈខាងដើម គឺមិនដឹងថា ជាតិមុនខ្លួនកើតជាអ្វី ជាមនុស្សឬជាសត្វក៏មិនដឹង ១ ;

២. បរន្តេ អញ្ញាណំ មិនដឹងក្នុងខន្ធធាតុអាយតនៈខាងចុង គឺមិនដឹងថាខ្លួនស្លាប់ពីនេះនឹងទៅកើតជាអ្វី ជាមនុស្សឬជាសត្វក៏មិនដឹង ១ ;

៣. អបរាបរន្តេ អញ្ញាណំ មិនដឹងក្នុងខន្ធធាតុអាយតនៈទាំងអតីតៈ, អនាគត, បច្ចុប្បន្ន គឺមិនដឹងទាំងជាតិមុខ ជាតិក្រោយ និងជាតិនេះ ១ ;

៤. ទុក្ខេ អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវទុក្ខទាំង ១២ កងមានជាតិទុក្ខជាដើម ;

៥. ទុក្ខសមុទយេ អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុដែលនាំឲ្យកើតទុក្ខគឺ តណ្ហា ទាំង ៣ មានកាមតណ្ហាជាដើម ១ ;

៦. ទុក្ខនិរោធគាមិនីបដិបទា អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវបដិបទា គឺសីល សមាធិ បញ្ញា ជាផ្លូវប្រតិបត្តិឲ្យរលត់ទុក្ខ ១ ;

៧. បដិច្ចសមុប្បាទេ អញ្ញាណំ មិនដឹងច្បាស់នូវហេតុនៃធម៌ជាបច្ច័យឲ្យកើតឡើងត ៗ គ្នា មាន ១២ គឺអវិជ្ជាជាបច្ច័យឲ្យកើតសង្ខារ ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតវិញ្ញាណ ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតនាមរូប ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតអាយតនៈ ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតផស្សៈ ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតវេទនា ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតតណ្ហា ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតឧបាទាន ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតភព ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតជាតិ ៗ ជាបច្ច័យឲ្យកើតជរា, មរណៈ, សោកៈ, បរិទេវៈ, ទុក្ខៈ, ទោមនស្សៈ ជាដើមរៀង ៗ ទៅ ។

៨. បដិសន្ធិអនិដ្ឋសច្ចស្ស ពួកសត្វដែលមានអវិជ្ជាបិទបាំងនៅឡើយនោះមិនអាចឃើញ ឬដឹងច្បាស់នូវបដិសន្ធិឲ្យពិតប្រាកដបាន ដូចមានរឿងតំណាលពីបេសការធីតា ។ កាលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគង់នៅកណ្តាលទីប្រជុំពុទ្ធបរិស័ទ ក្នុងដែនអាឡវី ឃើញនាងបេស - ការធីតានោះដើរមក ព្រះអង្គត្រាស់ហៅថា៖ "នែ៎!នាងនេះទៅណា ?" នាងនោះឆ្លើយថា ៖ " ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងជាទៅណាទេ " ។ ព្រះអង្គសួរទៀតថា ៖ " ចុះនាងមកពីណា ? " នាងនោះឆ្លើយថា ៖ " ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងជាមកពីណាទេ " ។ ឯពួកពុទ្ធបរិស័ទដែលនៅអង្គុយ

គាល់ព្រះអង្គត្រៀបត្រាក្នុងទីនោះ ក៏កើតសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ដល់ធីតានោះថា ៖ " ហេតុដូចម្តេចក៏បានជានាងនេះនិយាយពាក្យដូច្នេះមកកាន់ព្រះអង្គ ", ទើបព្រះអង្គសួរថា ៖ " ម្នាលបេសការធីតា! ដែលនាងឆ្លើយថាមិនដឹងជាទៅទីណា តើនាងមិនដឹងនូវអ្វី ? " ។ នាងនោះឆ្លើយតបថា ៖ " ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងនូវដំណើរវិញ្ញាណក្ខន្ធ ដែលទៅកាន់យកបដិសន្ធិក្នុងភពថ្មីទៀត គឺខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹងជាខ្លួនស្លាប់ពីនេះទៅៗកើតជាសត្វ ឬជាមនុស្សទៀតឡើយ " ។ ចុះនាងថា ៖ " មិនដឹងជាខ្លួននាងមកពីណា ? ", នាងឆ្លើយថា ៖ " នោះខ្ញុំព្រះអង្គក៏មិនដឹងថាខ្លួនមកពីណាមកកើតក្នុងទីនេះបានឡើយ គឺខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាចដឹងបានថា ខ្លួនមកពីមនុស្សឬទេពតាមកកើតក្នុងទីនេះ ទើបក្រាបទូលព្រះអង្គតាមការពិត " ។ ព្រះអង្គក៏ប្រទានសព្វសាធុការពរដល់នាងនោះហើយទ្រង់សម្តែងអំពីធម៌ ដែលមិនដឹងដល់គ្នានឹងគ្នា មានអវិជ្ជានិងសង្ខារជាដើម ។ លុះចប់ធម៌ទេសនាហើយពុទ្ធបរិស័ទក្នុងទីប្រជុំនោះមាននាងបេសការធីតាជាដើម ក៏បានសម្រេចសោតាបត្តិផល ។

ឯរឿងដែលនាំមកសម្តែងពន្យល់អំពីអវិជ្ជា ៨ ប្រការនេះ ក៏ល្មមស្តាប់បានហើយដោយន័យដែលវិសជ្ជនាមកដូចនេះឯង ។

មង្គលទី ៣៨

ខេមំ

អ្នកដែលមានសេចក្ដីក្សេមចាកយោគៈ ជាគ្រឿងប្រកបចង រឹតរួតក្នុងសន្ដាន ជាមង្គលដ៏ឧត្ដម ។

អធិប្បាយថា ៖ យោគៈមាន ៤ ប្រការគឺ ៖

១. **កាមយោគៈ** សេចក្ដីតម្រេកត្រេកត្រអាលក្នុងកាមគុណ ៥ គឺ **រូប, សម្លេង, ក្លិន, រស, សម្ផស្ស** ដែលជាគ្រឿងប្រកបសត្វឬចងចិត្តសត្វទុក ១ ;

២. **ភវយោគៈ** ភពគឺកន្លែងកើតទាំង ៣ កន្លែងគឺ កាមភព, រូបភព, អរូបភព ទាំង ៣ នេះជាគ្រឿងប្រកបចងចិត្តសត្វទុក ១ ;

៣. **ទិដ្ឋិយោគៈ** ទិដ្ឋិគឺសេចក្ដីយល់ខុស គឺឃើញថាសត្វទៀង លោកទៀង ឬយល់ថាសត្វស្លាប់ទៅសូន្យ លោកសូន្យជាដើម ជាគ្រឿងប្រកបចងចិត្តសត្វទុក ១ ;

៤. **អវិជ្ជាយោគៈ** ការមិនដឹងដល់ដើមកំណើតនៃសង្ខារ ជាគ្រឿងប្រកបចងចិត្តសត្វទុក ១ ។

រួមជា ៤ ប្រការ ។

ធម៌ជាគ្រឿងរំលត់យោគៈ ៤ ប្រការនេះឲ្យអស់ទៅគឺត្រូវធ្វើ សីល

សមាធិ បញ្ញា ឲ្យកើតចាស់ក្លាឡើងក្នុងសន្តានទើបនឹងសម្លាប់យោគៈទាំង ៤ នេះបាន ចិត្តក៏ជ្រះថ្លាបរិសុទ្ធស្អាតផូរផង់ក្នុងសន្តាន ដោយមានធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យកើតសេចក្ដីសុខក្សេមក្សាន្ត និរាសប្រាសចាកសេចក្ដីទុក្ខភ័យអន្តរាយទាំងឡាយគ្រប់ប្រការ សូម្បីមនុស្សណានឹងគិតប្រទូស្តធ្វើការអាក្រក់ដល់ខ្លួនក៏មិនបានឡើយដូចមានរឿងតំណាលពីមហាកាឡត្ថេរថា ៖ លោកជាអ្នកមានសទ្ធា រត់ចោលភរិយាទាំង ៨ នាក់ ទៅបួសក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធសាសនា ហើយបានព្យាយាមខំចម្រើនសមថវិបស្សនា មិនយូរប៉ុន្មានក៏បានសម្រេចព្រះអរហត្តផល, ឯភរិយាចិត្តចង់ឲ្យលោកសឹកមកវិញ ទើបប្រើមនុស្សឲ្យទៅនិមន្តលោកដែលជាស្វាមីនោះមកឆាន់ក្នុងផ្ទះខ្លួន លោកក៏ទទួលនិមន្តមក ។ លុះឆាន់រួចហើយ ភរិយាទាំង ៨ នាក់ក៏បបួលគ្នាចោមរោមលោកជុំវិញប្រាថ្នានឹងចាប់ផ្សឹក ព្រះថេរៈឃើញអាការៈមិនស្រួលដូច្នោះហើយលោកក៏ចូលឈាន ហោះឡើងកាន់អាកាសទៅកាន់អារាមវិញ រួចចាកសេចក្ដីអន្តរាយ ដោយហេតុលោកបានកំចាត់បង់យោគៈទាំងឡាយឲ្យអស់ពីសន្តាន ដូចបានវិសជ្ជនាមកនេះឯង ។

ឯតាទិសានិ កត្វាន បុគ្គលដែលបានប្រព្រឹត្តធ្វើនូវមង្គលទាំង-ឡាយនេះឲ្យពេញបរិបូណ៌ក្នុងសន្តានហើយ ជាអ្នកមិនចាលចាញ់ក្នុងទីទាំងពួង តែងដល់នូវសិរីសួស្តីក្នុងទីទាំងពួង ។ មង្គលទាំង ៣៨ ប្រការ មានកិរិយាមិនសេពគប់នូវបុគ្គលពាលជាដើមនោះ ជារបស់

ទេវតានិងមនុស្សទាំងអម្បាលណោះសុទ្ធតែជាមង្គលដ៏ឧត្តមទាំងអស់។

អធិប្បាយសេចក្តីសរុបថា ៖ មង្គលទាំង ៣៨ ប្រការនេះ បើបុគ្គលណាបានធ្វើឲ្យគ្រប់គ្រាន់ហើយ បុគ្គលនោះនឹងបានសម្រេចមគ្គផល ព្រះនិព្វានជាស្ថានក្សេមផុតចាកទុក្ខទាំងពួង បើមិនទាន់បានដល់ព្រះនិព្វានទេ នៅវិលវល់ក្នុងវដ្តសង្សារក៏គង់មិនធ្លាក់ទៅសោយទុក្ខវេទនាក្នុងអបាយភូមិឡើយ ដោយអំណាចកម្មជាកុសលនោះជួយឧបត្ថម្ភ កម្មនេះប្រែថាធ្វើគោលដើមមាន ២ យ៉ាងគឺ ៖ កុសលកម្ម ១, អកុសលកម្ម ១ កម្មទាំងពីរចែកចេញទៅជាកម្ម ១១ ឬ ១២ យ៉ាងគឺ ៖

១. **ទិដ្ឋធម្មវេទនីយកម្ម** កម្មជាបុណ្យក្តី ជាបាបក្តី ឲ្យផលក្នុងបច្ចុប្បន្នជាតិនេះ ។

២. **ឧបបជ្ជវេទនីយកម្ម** កម្មជាបុណ្យ ឬបាបឲ្យផលទៅក្នុងជាតិមុខ ។

៣. **អបរាបរវេទនីយកម្ម** កម្មជាបុណ្យ ឬបាបឲ្យផលក្នុងជាតិទី ២ ឡើងទៅ ។

៤. **គរុកម្ម** កម្មធ្ងន់ បើបុណ្យបានដល់ឈាន ៤, សមាបត្តិ ៨, បើបាបបានដល់អនន្តរិយកម្ម ៥ គឺ ៖ សម្លាប់មាតា, បិតា, ព្រះអរហន្ត, ធ្វើលោហិតុប្បាទ, សង្ឃភេទ ។

៥. **អាចិណ្ណកម្ម** បុណ្យ ឬបាបដែលខ្លួនធ្វើហើយនឹកញយៗ

៦. អាសន្នកម្ម បុណ្យ ឬបាបដែលខ្លួនធ្វើជិតពេលមរណៈ ទោះបីទន់ខ្សោយបន្តិចបន្តួចក៏ដោយ អាចឲ្យផលមុនបាន ដូចគោចាស់នៅជិតមាត់ក្រោល ។

៧. កដត្តាវាបនកម្ម បុណ្យ ឬបាបស្រាលមានកម្លាំងតិច បើបុណ្យ ឬបាបដទៃមិនឲ្យផលទេ ក៏អាចឲ្យផលក្នុងចន្លោះគេ ដូចមនុស្សឆ្កួតបាញ់សរ ។

៨. ជនកកម្ម បុណ្យ ឬបាបដែលនាំបដិសន្ធិវិញ្ញាណឲ្យកើតក្នុងភព ។

៩. ឧបត្ថម្ភកកម្ម បុណ្យ ឬបាបដែលជួយជ្រោមជ្រែងកម្មចាស់ឲ្យមានកម្លាំង ។

១០. ឧបបីឡកកម្ម បុណ្យ ឬបាបដែលចូលមកបៀតបៀនកម្មចាស់ឲ្យមានកម្លាំងខ្សោយ ហើយឲ្យផលដោយខ្លួនឯង បើបាបប្រៀបដូចឆ្កែដេញសត្វ បើបុណ្យប្រៀបដូចពលៀងកូនក្មេងដេញទាន់ត្រង់ណា ក៏ចាប់ត្រកងបីពទ្បើងក្នុងទីនោះ ។

១១. ឧបឃាតកកម្ម បុណ្យ ឬបាបដែលក្លាហានអាចសម្លាប់បុណ្យ ឬបាបដែលមានកម្លាំងអន់ទន់ខ្សោយ បានដូចអ្នកដែលស្លាប់ដោយលេបថ្នាំពិសជាដើម ។ បើរាប់កម្មមាន ១២ នេះ ត្រូវថែមលហុកម្ម ១ ទៀតបន្ទាប់គរុកម្មទី ៤ នោះ ។

អធិប្បាយសង្គ្រោះកម្ម ១១ ក្នុងខាងចុងមង្គល ៣៨ ប្រការចប់ដោយសង្ខេបតែប៉ុណ្ណោះឯង ។៚

ចប់អធិប្បាយ មង្គល ៣៨ ប្រការ

បើសាធុជនពុទ្ធបរិស័ទ និងលោក-អ្នកអានជាទីមេត្រីទាំងឡាយ បានទទួលសេចក្ដីយល់ចូលចិត្តក្នុងគោលធម៌របស់ព្រះបរមសាស្ដាចារ្យ ដែលជាប្រទីបនៃសកលសត្វក្នុងសកលលោក អំពីការចម្លងរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំក៏ឈ្មោះថាបានធ្វើបុណ្យកុសលហើយ ខ្ញុំក៏សូមឧទ្ទិសចំណែកកុសលទាំងអស់នោះចំពោះលោកអ្នកដ៏មានគុណទាំងឡាយមាន ៖ មាតាបិតាខ្ញុំ, ជីដូនជីតាខ្ញុំ , គ្រូបាធ្យាយន៍របស់ខ្ញុំ ទោះបីលោកឋិតនៅក្នុងភពណា ៗ ក៏ដោយ សូមលោកទទួលជ្រាបគោលបំណងល្អរបស់ខ្ញុំ ហើយសូមអនុមោទនានឹងបានសោយសុខតាមសមគួរដល់គតិភពនោះចុះ ។

ចម្លងចប់នៅក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា ,
ថ្ងៃច័ន្ទ ទី២៩ ខែតុលា គ.ស. ២០១២

វ៉ាត ភិរក្ស

សមាសភាពចូលរួម

- ព្រះភិក្ខុ **ធឹង ធីម** (**ចន្ទត្ថេរ**)
  វត្ត **ធម្មិការាម** ក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា
- ព្រះភិក្ខុ **សុំ ប៊ុនធឿម** (**សុវណ្ណត្ថេរោ**)
  វត្ត **ពុទ្ធសុទ្ធារាម** ក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា
- ឧបាសក **ម៉ិញ សាវ៉ាន**
- ឧបាសក **ហ៊ិម ឆាន់**
- លោក **វ៉ាត សុគន្ធ**
- លោក **ថាំង សុធា**
- លោក **វ៉ាត តារា**
- លោក **វ៉ាត ម៉ូលីវណ្ណ**
- កញ្ញា **វ៉ាត វារីយ៉ា**

នាមពុទ្ធបរិស័ទ
មានសទ្ធាជ្រះថ្លាបានបរិច្ចាគបច្ច័យ ដើម្បីបោះពុម្ព
សៀវភៅ «មង្គលសូត្រ» ជាធម្មទាន ៖

. បច្ច័យនៅសល់ពីសៀវភៅ លោកនីតិបករណ៍ .... ៦០០ ដុល្លារ
. ព្រះភិក្ខុ **ធឹង ធីម (ចន្ទត្ថេរ)** ចៅអធិការវត្ត **ធម្មិការាម** ..... ២០០ ដុល្លារ
. ព្រះភិក្ខុ **ហ៊ុន ឃួយ** វត្ត **ធម្មិការាម** .... ១០០ ដុល្លារ
. ព្រះភិក្ខុ **ស៊ុំ ប៊ុនធឿម (សុវណ្ណត្ថេរោ)** វត្ត **ពុទ្ធសុទ្ធារាម** .... ២០ ដុល្លារ
. ព្រះភិក្ខុ **ប៉ាវ សែន** វត្ត **ពុទ្ធស្ថានខ្មែរម៉ុងរេអាល** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **ជុច សុឿន** និងអ្នកស្រី **គីម ស៊ីថន** .... ១០០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ប៉ែន សារឿន** និងឧបាសិកា **ឈួម ឡាំ** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ថ្លាង ធុច** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ទេង ណាំ** និងឧបាសិកា **សក់ សាននី** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **គិម សាក់ឆ្វាន** និងអ្នកស្រី **ត្រាំ ធីខេម** និងបុត្រ ..... ៥០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **ព្រុំ គឹមឿន** (Ann Arbor, Michigan) .... ៥០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **ហ៊ុន ស៊ីវអៀង** .... ៥០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **ហ៊ុន ម៉ារ៉ានី** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **វ៉ាត តិរក្ស** និងអ្នកស្រី **មៀច វណ្ណា** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ប្រាក់ គីម** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **ផាន ប៊ិត** និងអ្នកស្រី **លឹម ហួរ** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **ឱប ច័ន្ថា** និងអ្នកស្រី **លៀម សុភាព** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **នូ ស៊ីយឿន** និងអ្នកស្រី **លី សុភី** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ទី ភាយ៉ាន** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ខាយ ប៊ុនគីម** និងឧបាសិកា **សរ សុខឆេង** .... ៤០ ដុល្លារ

. ឧបាសក **ឡាវ លាងថេង** និងឧបាសិកា **ពឹង ឈីវអ៊ាន** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ឱក ស៊ីម** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ទួន ម៉ិនឈាង** និងឧបាសិកា **យក់ ម៉ួសន** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **គី គីឡាំ** និងអ្នកស្រី **តាន់ វ៉ាន់នី** .... ៥០ ដុល្លារ
. លោក **នុន ស្បៃ** និងអ្នកស្រី **នុន ណាន់ថា** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **នង ប៉ោគីម** .... ៥០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ម៉ិញ សាវ៉ាន** និងឧបាសិកា **សិម ចាន់ធូរ៉ា** .... ៣០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **ហ៊ីន ថាវី** ព្រមទាំងបុត្រ .... ៣០ ដុល្លារ
. លោក **យ៉ង់ ម៉ិច** និងអ្នកស្រី **ហែម សាឡន** .... ៣០ ដុល្លារ
. លោក **ហ៊ី ហាក់សែ** និងអ្នកស្រី **ឈឿង សុខចេង** .... ៣០ ដុល្លារ
. លោក **ម៉ី រុណា** និងអ្នកស្រី **ឈឿប ឡាពីន** .... ៣០ ដុល្លារ
. លោក **អ៊ុង ហុកខេង** និងអ្នកស្រី **តែ អូន** .... ២៥ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ហ៊ុន ហេង** និងឧបាសិកា **឴ឆាង រ៉ែម** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **រស់ សុផុន** និងឧបាសិកា **ហ៊ុន ហឿប** .... ២០ ដុល្លារ
. កុមារី **ឆាំ អាលីស្សា** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **អ៊ិន ភាន់យ៉ា** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ស សុន** និងឧបាសិកា **ឱ វ៉ាន** ព្រមទាំងបុត្រ ...... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ជា ស្រីយុទ្ធថូ** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ម៉ុល ឃួរ** និងឧបាសិកា **អ៊ូច សារឿន** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ចឹម រីម៉ែរ៉ុម** និងឧបាសិកា **ឱក ច័ន្ទក្រិស្ណា** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ហ៊ិម ឆាន់** និងឧបាសិកា **សាមិត សូត័ណ** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **សេង សុធានី** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ត្រឹង រ៉ែន** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ស៊ាង ធី** និងឧបាសិកា **អ៊ុន យូឡេង** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ម៉ៅ ទេង** .... ២០ ដុល្លារ

. ឧបាសិកា **ឈឿង យ៉ាង** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **ហ៊ុន ចិសាល** និងគ្រួសារ .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **សក់ ស៊ីនួន** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **សក់ សាលី** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **សក់ ស៊ីណុច** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **អ៊ុន យូសេង** និងលោក **អ៊ុន សឿន** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ជា នាង** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **សិម ចាន់ទេវី** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **សិម ចាន់នី** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **សិម ចាន់ណារី** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **អ៊ុង វ៉ារី** .... ២០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **តែ គុយឡាង** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **ប្រាង សន** និងអ្នកស្រី **ទូន សុធីណា** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **ឈុំ ថន** និងអ្នកស្រី **មុយ គាំ** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **សក់ គិមហាក់** និងអ្នកស្រី **ជុំ វ៉ានី** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **តាន់ ម៉ិនហ៊ុយ** និងអ្នកស្រី **ម៉ាក់ សុខថាន** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **យឹម សំកុល** និងអ្នកស្រី **អៀម ស្រីមុំ** .... ២០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **អ៊ុន យូសេង** និងលោក **អ៊ុន សឿន** .... ២០ ដុល្លារ
. លោក **វ៉ាត សុគន្ធ** .... ១៥ ដុល្លារ
. លោក **ចាំង សុធា** .... ១០ ដុល្លារ
. លោក **អ៊ិត ហ៊ាប ខន់** និងគ្រួសារ .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **កែន នួន** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ប្លែក អ៊ាម** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ឈិត ឈាង** និងគ្រួសារ .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ម៉ែន សារ៉ាវៃ** និងឧបាសិកា **អ៊ឹម គីមរ៉ុង** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **អ៊ុំ សាម៉ៃ** និងឧបាសិកា **ភូង នឿន** .... ១០ ដុល្លារ

. លោក **ស្រី ស្តេហ្វាន់** .... ១០ ដុល្លារ
. កញ្ញា **ចឹម ពុទ្ធារុណរ៍ខៀវ** .... ១០ ដុល្លារ
. កញ្ញា **ចឹម ពិទុរ្យកិត្យា** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **ហ៊ុន លិមហៀង** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសក **មុំ ទុយ** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **តាំង មួយផាង** .... ១០ ដុល្លារ
. លោក **សូ ដាវីដ** និងអ្នកស្រី **ខៃ៉ត ស៊ីដូវិរៈ** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ឆាង ខេង** ព្រមទាំងបុត្រ .... ១០ ដុល្លារ
. លោកយាយ ???.. ១០ ដុល្លារ
. អ្នកស្រី **គឿក វណ្ណះ** និងគ្រួសារ .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **បេ ទៀង** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ម៉េង គិមណាំ** .... ១០ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **គង់ ញ៉ៅ** .... ៥ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ទូច យ៉េម** .... ៥ ដុល្លារ
. ឧបាសិកា **ស្រី អួន** និងគ្រួសារ .... ៥ ដុល្លារ
. លោក **លី សាម៉ន** និងអ្នកស្រី **ញ៉ឹក ស្រីភាព** .... ៥ ដុល្លារ

*សូមពុទ្ធបរិស័ទដែលបានចូលរួមបោះពុម្ពសៀវភៅ
ជាធម្មទាន បានសម្រេចនូវសម្មាទិដ្ឋិគ្រប់ៗជាតិ
និងបានឧបនិស្ស័យរួចផុតចាកទុក្ខទាំងពួង
កុំបីឃ្លៀងឃ្លាតឡើយ !

សូមអនុមោទនាធម្មទាន !!!

សូមរង់ចាំអាន សូមរង់ចាំអាន ...

ប្រស្នា

គិហិប្រតិបត្តិពិស្តារ

រៀបរៀងដោយ

លោក **បណ្ឌិត ឈឹម ទូច** (**ឥន្ទប្បញ្ញោ**)

លោក **សិទ្ធត្ថបណ្ឌិត សុខ ស៊ីវ**

បើសាធុជនពុទ្ធបរិស័ទ ចង់ដឹងថាតើអ្វីទៅដែលហៅថា គិហិប្រតិបត្តិប្រែថាដូចម្ដេច ? សរណគមន៍ មានប៉ុន្មាន ? គឺអ្វីខ្លះ ? ដូចម្ដេចហៅថាសីលភេទ ? ដូចម្ដេចសីលដាច់ ? សីលធ្លុះ ? សីលពពាល ? សីលពព្រុស ? ផ្សេងគ្នាដូចម្ដេច ? បុគ្គលមានប៉ុន្មានយ៉ាង ?...

សូមរង់ចាំអាន **ប្រស្នា គិហិប្រតិបត្តិពិស្តារ...**

បើសិនជាអស់-លោកសាធុជនពុទ្ធបរិស័ទ មានសទ្ធាចូលរួមក្នុងការបោះពុម្ពផ្សព្វផ្សាយចែកជាធម្មទាន សូមអញ្ជើញទំនាក់ទំនងនឹង ៖

គេហដ្ឋាន អភិរក្សមរតកព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ

ក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា

សូមអរព្រះគុណ និងអរគុណ

គេហដ្ឋាន **អតិរេក្សមរតកព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ ៖**

❖ ឧបាសក **ម៉ិញ សាវ៉ាន**

4685 Ave. Bourret # 302
Montréal, QC, H3W 1K9
Canada
Tel: 514 - 735 - 5975

❖ ឧបាសក **ហ៊ិម ឆាន់**

7949 Rue Birnam
Montréal, QC, H3N 2T6
Canada
Tel: 514 - 277 - 4129
(chhann@live.ca)

❖ **វ៉ាត ភិរេក្ស**

12565 58ième Avenue
Montréal, QC, H1E 3T6
Canada
Tel: 514 - 509 - 5025
(phireak.vat@gmail.com)

សៀវភៅ និង ថាស ដែលផ្សព្វផ្សាយដោយគេហដ្ឋាន

អភិរក្សមរតកព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ

ក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា

❖ សៀវភៅ ៖

១. ស្នាព្រះហស្តក្រោយបង្អស់នៃសម្តេចព្រះមហាសុមេធាធិបតី **ជួន ណាត**
២. ធម៌នមស្ការព្រះរតនត្រ័យ ពិស្តារ - សង្ខេប
៣. ប្រស្នា គិហិប្រតិបត្តិពិស្តារ (ឈឹម ទូច, សុង ស៊ីវ)
៤. ប្រជុំនានាធម៌សង្វេគ (ជ័យ ម៉ៃ)
៥. អានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន វិបស្សនាបញ្ហាធម្មបរិយាយ (គង់ ឌឹប)
៦. ធម្មនិយាម ៣០ និងកំណាព្យផ្សេង ៗ (ប៊ុត សាវង្ស, ភិក្ខុ សាន សុជា)
៧. ជីវិតកថា (មុិញ សាវ៉ាន) ថ្មី
៨. ធម្មប្រទីប (ប្រជុំកងធម៌ យិន វន់)
៩. រឿង ព្រះភិក្ខុពនេចរ (ឱម ណាគ្រី)
១០. រឿង នគរកាយ (ចាប ពិន)
១១. ច្បាប់គោរពមាតាបិតា (អ៊ូ ចុង)
១២. នត្ថិធម្មាធិប្បាយ (ព្រះបិដកធម្ម អ៊ុម ស៊ុម)
១៣. ត្រៃកូដធម៌ (សុង ស៊ីវ)
១៤. ឱវាទបាតិមោក្ខ (ចាប ពិន)
១៥. កម្រងកំណាព្យ (ហុិម ឆាន់) ថ្មី
១៦. ឧបនីយតិសូត្រ (ព្រះមហាវិរិយបណ្ឌិតោ ប៉ាង ខាត់)
១៧. ធម្មទេស ៤ យ៉ាង (មុិញ សាវ៉ាន) ថ្មី
១៨. ធម៌នមស្ការសង្ខេបសម្រាប់យុវវ័យ Khmère-Français (វ៉ាត ភិរក្ស) ថ្មី
១៩. ធម៌នមស្ការសង្ខេបសម្រាប់យុវវ័យ Khmère-Anglais (វ៉ាត ភិរក្ស) ថ្មី
២០. លោកនីតិបករណ៍ (អ៊ុក ជា)

❖ ថាស CD, MP3 ៖

១. ព្រះត្រៃបិដក ភាគទី ១ ដល់ភាគទី ១១០ (PDF)
២. ព្រះវិន័យបិដក ភាគទី ១ ដល់ភាគទី ១៣ (MP3)
៣. ព្រះសុត្តន្តបិដក ភាគទី ១៤ ដល់ភាគទី ៣៧ (MP3)
៤. ព្រះសុត្តន្តបិដក ភាគទី ៣៨ ដល់ភាគទី ៦២ (MP3)
៥. ព្រះគុណម៉ែ (MP3)
៦. ព្រះភិក្ខុពនេចរ (MP3)
៧. វិធីសាស្ត្រចំរើនអានាបាណស្សតិកម្មដ្ឋាន (MP3)
៨. ព្រះពុទ្ធដីកា (MP3)
៩. ព្រះសុត្តន្តបិដក ភាគទី ៦៣ ដល់ភាគទី ៧៧ (MP3)
១០. អាមិសទាន និង ធម្មទាន (MP3)
១១. ៤៨ ធម្មទស្សន៍ ព្រះពុទ្ធសាសនា (ខ្លឹមសារគួរយល់ដឹង) (MP3)
១២. ព្រះអភិធម្ម ភាគទី ៧៨ ដល់ភាគទី ១១០ (MP3)

សូមប្រគេន និងជំរាប ដល់ព្រះតេជព្រះគុណព្រមទាំងបងប្អូនពុទ្ធបរិស័ទជាសទ្ធាសម្បន្ន និងសទ្ធាសម្បន្នាទាំងអស់ដែលចង់ស្តាប់ ឬចង់អាននូវព្រះធម៌ណាមួយ ឬក៏មានសទ្ធាជ្រះថ្លាចូលរួមក្នុងការបោះពុម្ពសៀវភៅ និងធ្វើ CD MP3 សម្រាប់ចែកជាធម្មទាន សូមនិមន្ត និងអញ្ជើញទាក់ទងតាមរយៈគេហដ្ឋាន ៖

អភិរក្សមរតកព្រះពុទ្ធសាសនាខ្មែរ

ក្រុងម៉ុងរេអាល - កេបិក - កាណាដា

➢ ឧបាសក **មុិញ សាវ៉ាន** ៥១៤ - ៧៣៥ - ៥៩៧៥

➢ ឧបាសក **ហុិម ឆាន់** ៥១៤ - ២៧៧ - ៤១២៩

(chhann@live.ca)

➢ **វ៉ាត ភិរក្ស** ៥១៤ - ៥០៩ - ៥០២៥

(phireak.vat@gmail.com)

កល្យាណមិត្តខ្ញុំ

បទពាក្យ ៨

ភ័ព្វសំណាងខ្ញុំមិនគួរជឿសោះ   ជួបមិត្តសប្បុរសហួសព្រំដែនស្មាន
កុសលផលបុណ្យសាងពីបូរាណ   បានជួបកល្យាណមិត្តឬសម្ងាញ់ ។
កល្យាណមិត្តខ្ញុំស័ក្តិសមគ្រប់កាល   យកក្តីស្និទ្ធស្នាលជាម្ហូបដ៏ឆ្ងាញ់
គ្មានរសជាតិណាស្មើរសសម្ងាញ់   ចិត្តស្និទ្ធត្របាញ់វេញរួមគ្រប់គ្រា ។
ទោះប្រាណនៅឆ្ងាយពីគ្នាម្តេចក្តី   ចិត្តមានមេត្រីសន្តោសរកគ្នា
ប្រាស្រ័យប្រាយប្រាប់សុខទុក្ខវេទនា   ជូនបុណ្យចែកគ្នាពេលធ្វើកុសល ។
ផ្ទាំងមាសដូចចិត្តកល្យាណមិត្តខ្ញុំ   ទោះផ្ទុះមួយដុំចិត្តនៅនិមល
ផ្សារស្អាតដូចដើមឥតស្នាមកង្វល់   បាត់អស់អំពល់មិនដូចផ្ទាំងដី ។
មិត្តខ្ញុំគឺពិតជាមិត្តកល្យាណ   មានចិត្តក្សេមក្សាន្តព្យាយាមខន្តី
សច្ចៈអំណត់ស្ម័គ្រស្មោះភក្តី   មានទុក្ខព្រួយភ័យមិនបោះបង់គ្នា ។
កល្យាណមិត្តខ្ញុំមិនចង់គំនុំ   រាល់ថ្ងៃអប់រំកាយចិត្តវាចា
បណ្តុះគុណធម៌តាមពុទ្ធដីកា   សទ្ធាជ្រះថ្លានៅក្នុងសីលទាន ។
មិត្តខ្ញុំមិនក្រោធប្រទេចផ្តេសផ្តាស   ប៉ុនអត់ធន់ណាស់រំងាប់ចិត្តបាន
ពេលដោះបញ្ហាមេត្តាជាយាន   ថ្លឹងវាស់ប្រមាណសុចរិតជាគុណ ។
កល្យាណមិត្តខ្ញុំផ្តល់សុក្រឹតភាព   ទូន្មានបោលបាបធាបយកផលបុណ្យ
សន្សំកុសលយូរទូលរែកពុន   ទុកជាដើមទុនទៅលោកុត្តរៈ ។
សូមឲ្យកុសលខ្ញុំសាងរាល់ថ្ងៃ   បានជានិស្ស័យជួបជាក្មេីម្រាក់
គ្រប់ជាតិជួបជាសម្ងាញ់មិត្តភក្តិ   រួមសាងសុភៈលុះនិព្វានអើយ ៕

ម.សារ៉ាន / ហ. ឆាន់ / វ. ភិរក្ស

ចម្លងតាមច្បាប់ដើមដោយ ៖
ព្រះភិក្ខុ **ធឹង ធីម** (ចន្ទត្ថេរ) និងខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ **វ៉ាត ភិរក្ស**

សម្រាប់ចែកជាធម្មទាន